

¹²⁸Chemia

1087 i

x. A.
981.

111
Lullus

1925 10 + 80

in pils. apram. nind. & Gadoz non 77 scripta secreta nua

RAYMVN=

DI LVLLI DOCTIS- SIMI ET CELEBERRIMI

philosophi liber, qui Codicillus, seu vade
mecum inscribitur, in quo fontes Alchi-
micæ artis & reconditoris phi-
losophiæ traduntur, ante
hac nunquam im-

*Ille q̄ tincturas re-
cipiunt sunt maa
vna, & tinctura
sunt de propria
maa q̄ntitas
pura natura*

pressus.

*pater & non ee per-
fectum in natura
sua, sed id quod ex
illo producitur per
artificium: e' simi-
liter &*

*Imms tinctura a
suo simili procedit.
De & & filiis in #
nae, iste tres res, et
vna res communis de
qua nua e' maa.*

COLONIAE.

Apud Heredes Arnoldi Birckmanni,

Anno 1563. gft. 2. Sp.

Cum Privilegio Ces. Maiest. ad decennium.

*In spermate Coquitur semen & sine
spermate dixerj non potes*

238.

Si corpora vultis convertere, si per aliq^m ma-
teria^m hoc fieri sit possibile, & spiritus fieri utiq^{ue}
necesse est. sed ipsos non fixos corporib. uti-
liter adherere est impossibile, imo fugiunt &
in munda relinquunt illa. ipsos autem fixos
non est possibile ingredi, cum terra facti sint
qua non funditur. & cum inclusi corporib.
fixi apparent, non tamen sunt, aut ab eis re-
cedunt ipsis manentib^{us}, aut ambo simul

Ex Bibliotheca
Collegii Sanitatis Saxonici
Electoralis.

Sulph.
ria.

f m =

q na =

inet

Quaecunq^{ue} alterantur per Φ vel Ψ virtutem vel hoz
similium alterari necesse est, quoniam haec sola co-
municant in natura ad ipsa corpora

Ex Φ non fixo fusio fit & adiunatur & fixo vero
non fit sed impeditur. si q^{ue} facile capiunt Φ & Ψ
Corpora maioris sunt perfectionis quae plus Φ continent
studeas Φ in omnib. tuis operib^{us} ut arg. vi. superet
& si per solum Φ perficere poteris pretiosis. perfectionis
indagator eris, & eius perfectionis q^{uae} nae vivit opus.
mundare n. potes intine^{re} ad q^{uae} nae non pervenit.
Sulphur cuiusq^{ue} generis perfectionis est corruptio.

CODICILL

LVS SIVE VADE ME

CVM, AVT CANTILENA,

Raymundi Lulli.

DEVS in uirtute Tri-
nitatis, qua unitas di-
uinitatis tuæ non læ-
ditur nec confundi-
tur in aliquo, incipi-
mus præfens Compendium, quod
aliter uade mecum de numero phi-
losophorum, siue clausulam testa-
menti per modum Codicilli iube-
mus nominari, ad nostros hæredes
uoluntate perpetua iam concessum.
In quo quidem Compēdio siue arte,
determinauimus perfecta declarati-
one effectum totius practice huius
artis, & operandi modum, per certa
& efficatia instrumenta, quæ sunt triū

*† successinos An-
glicorum Reges
in elyhs*

A 2 gener

generū principalia principia in hac arte. Nam cū artifex, qui per ^textrema & improbata principia quæ nullo modo depēdent (cū multum remota sint) ab arte, de intrinsecus naturæ effectibus satagāt iudicare, nequit de talibus habere probabilē notitiam, maximè cū ille ^a ^eprocedere debeat per æstimationem certā propinquam ueritati, quantum possibile est humanæ rationi, penetrare ad secreta naturæ. Illud autē quod æstimationem artificis regulat & appropinquat se ueritati, est regula artis uenerabilis doctrinæ intellectualis. Et quia semper in talibus æstimatur regulatur per artem, ideo artificialiter censetur, quòd demonstrauerūt patentissimè uires huius.

De processu artis & probabilitate illius
ex parte materiæ.

CAP. I

Ars

ats
extrin
seca

ats
exactivis

ats
illa præce
deve debent

pt

ats
extermi
tio

Ars igitur semper procedit de his quæ circa suam naturã certiora sunt, quoniam incerta probari nequeunt, nisi ex his quæ saltẽ aliquo modo, uelut plurimum certitudinẽ habent. Nec ars potest esse nisi incipiatur à suis dictis principiis, quorũ aliqua materialia quæ secundum magis & minus depurata existunt, & secundum hoc operi propinquiora uel remotiora, ut te charissime ignorare non credimus. Ideo instante inclito rege, in cuius custodia ac protectione diuina præposita, ne tanta philosophiæ memoria uel cognitio ipius largiatur, hoc opus operum stricto ligamine commendamus in cõuersionem paganorum in conseruatione salutis fidei, à qua salus fidelium dependet, cui præesse dinoscitur, nõ solum quidem, corpori sed ut menti

^a
ex
ats man

ats
certis

ats more
rialium

Eduardo

ats
impis

at

& animæ redundet in commodum
 sempiternum. Et quia omnia mentis
 opera siue in agēdo, siue in apprehē-
 dendo uel iudicando clarius & perfe-
 ctius, uirtutibus, facultate, & absq; rei
 comparabilis annexa, secūdum cur-
 sum & debitū naturale ad toti⁹ Chris-
 tianæ religionis augmētum, & ani-
 marum salutem, nequeant generalis-
 ter integrari, sicut probauimus in
 quæstionario 26. distinctione huius
 artis; idcirco hæc consecratione non
 modicū altitudo coronæ regię subli-
 matur, cūm per hoc cunctorum ma-
 tri fideiū in procreando palam pro-
 uideatur ampla seges: ad quod bonū
 procreandum ipse quidem Rex quā-
 tum ei possibile fuerit obligatus est
 nobis non fictē, non coactē ut asse-
 ruit, sed proprio spiritu uoluntatis.

De Reuelatione nostræ intentionis.

cap. 2

Nos

* comparabilis

* hæc consecratione
 ex hinc

(uim)

Nos igitur intēdimus in præsen-
 ti breui colloquio ad honorem
 cœlestis filii fœlicissimæ & beatæ uir-
 ginis Marię matris eius, cuius solum
 beniuolos ac corde astantes inqualis
 bet utili plenitudine ueritatis attin-
 gere uidimus, eo intuitu humilitatis,
 pro communi utilitate philosophā-
 tium, nec minus quoq; de præsentī
 philosophia cupientium præfici, cō-
 pilare & tractare artem practicandi,
 per quam supremæ medicinæ medi-
 cinarum compositio, eiusq; cōditio
 ad oculum cunctis intelligentibus
 demonstraretur.

De forma eius tripartita. Cap 3.

Facimus autem formā nostri cō-
 pendii tripartitam, de tribus ge-
 neribus principiorum, cum omni-
 bus regulis huius artis; quibus ue-
 lut effectiuis instrumentis propriis,

A 4 non

*in alio nō
fuit.*

*34 pro com-
muni rñ li-
tate philoso-
pharum*

compositio

*per
hij*

h

non solum tam dictæ, quinimo eti-
 am cuiuscunq; traditę compositionis
 medicinarum artis ueritas illucescat,
 & quam promptius directo tramite
 habeatur. Scribuntur enim omnia certa
 principia nō solum considerationis,
 sed ad oculū huius per modū textus
 theorematum principiorum demō-
 strabilium, ex quibus doctrinæ filii
 intellectus, omnimodam consequi
 poterit faciliter ueritatem, maximè
secundum secūdaria & cætera princi-
 pia sequentia ex prioribus uelut ex
 primordiis dependentibus ex huius
 artis principiis demonstrantur.

*De expositione theorematum & distin-
 ctione partium. Cap. 4*

Consequenter autem in mystico
 sermone subiungemus exposi-
 tionem & applicationē uniuscuiusq;
 principiorum theorematum decla-
 rando

*
 propinquus

depp
 & de demonstra-
 tionis

cum

rando ad propositum modum & ordinem practicalem, quantum imbecillitas nostræ rationis permiserit, quicquid circa materiam principiorum theorematum, anteriores nostri sensisse uidentur, circa omnia uero principia, theoremata tribus distinguuntur partibus, priusquam applicantibus misceantur: ut circa modos & titulos per sequentes rubricas indicabitur.

* *Commi
na** *applicatio
rubris*

De primi generis principijs naturalibus, & de his que labuntur ex illis. cap 5.

* *materialibus*

PRincipia ergo materialia usualiter, materiam illius naturæ, & eandem sequuntur proprio amoris federe, quam ipsamet suis actibus propriis & naturalibus amorosis in metallicam formam conuertit, uel mediam ad ipsam. Et sunt in ordine primo quatuor practicalia principia, quo-

60

* *si mate
rials prin
cipij*

A 5

quo-

quorum duo sunt naturalia, & reli-
 qua duo contra naturam. Naturalia
 sunt sulfur & argētum uiuum; et ex
 his duobus amor metallicus gigni-
 tur, per quā fit generatio rei petite,
 cum propria eorum indiuidua adin-
 uicem naturali fœdere colligantur;
 hoc est, quando uirtus eorum iuuat-
 tur super contrariam uirtutem illius
 qui est corruptibilis, ut statim mani-
 festabimus. Contra naturam uerò
 sunt natura uitrioli & natura salis cō-
 munitis, ex quibus amor alterius gene-
 ris oritur, generationis tamen pro-
 pinquæ; & sub ipsis fit corruptio rei
 petitæ, scilicet in quantum deterior
 eorum natura iuuatur super melio-
 rem naturam sulphuris & argenti ui-
 ui, quod frequēter accidit uirtute su-
 perfluæ luteæ mixtionis uincētis
 materiam sulphuris & argenti uiui
 uel

ats.
 cum
 sibi ipsi
 srs

ats
 in ea

uel fit ex defectu præparationis seu ignorantia artificis. Quamobrem ne Regia maiestas in ipsa præparatione prætendere ualeat aliquam causam ignorantie, aut in posterum nos aliquo modo increpare, eam tanquam foecundissimam sicuti promisimus debitis solutis largiemur. Intelligendum itaque primo est, quomodo ex iam dictis principiis, formetur plura principia alia, & quomodo ab eorum natura, dicta materialia principia labuntur, successiue, & gradualiter operantur notis & certis operatiõibus, per practicalia principia directa & gubernata, mediante doctrina intellectuali, quæ per demonstratiua principia regulantur. Vltterius est diligenter notandum quod supradictorum duorum principiorum naturalium unum uerius est naturale in tota & per totam sui

sub

2
quæ ad unum
nem per
literam re
velabimus

* secundum
quod

* alterantur

& substantiam, tam intra quam extra,
 & illud est sulphur purum, calidum
 & siccum inducēs formam suam, scilicet
 secundum quòd forma metalli
 sequitur per purum effectum. Reli-
 quū uerò est In naturale, id est, intus
 naturale & extra cōtra naturam. Na-
 turale uerò intrinsecum est sibi pro-
 priū, & etiā generale naturale factū,
 quia per propriam naturam aduenit.
 Sed extrinsecum ei additur per acci-
 dens, & ab isto est naturaliter, post
 eius corruptionem communem, se-
 parandum. Propter quòd cōstat ar-
 gentum uiuum tale, non esse in tota
 sui substantia naturale, in prima sui
 receptione; nec erit ad plenum de-
 puratum, nisi per artis depuretur in-
 genium. Ex his potest intelligi an
 argentum uiuum nūc in tota sua sic
 substantia, cum uiscosa sua amiserit,
 lūtosam suam & in

ats
 comman-
 rale

non
 habet

ats
 sicut erat
 in sui prima
 creatione

Theor-
 cap 57.

7. verus

& in prima sua natura iam integrè fit
 alterata per digestionem, & in aliam
 naturam conuersam ulterius, scilicet
 sulphuream congelatiuam per dige-
 stionem aliam sibi superuenientem,
 hoc est autem argentum uiuum no-
 strum, in se recipiens formã sulphu-
 ris uel metalli secundum quòd illo-
 rum uirtus unius, uirtutem uincit al-
 terius, per temperamentum ad inui-
 cem, ut in eis metallorũ natura ostē-
 dit, cùm fit in nobiliori formã intu-
 enti cuilibet. Nec etiam similiter in-
 telligas sulphur prædictũ esse in to-
 ta sui substantia creatũ per naturam
 in sua propria minera, sed in parte il-
 lius naturæ maioris retentionis & fir-
 mæ coagulationis generatum ex no-
 stri argenti uiui substantia artificiali-
 ter, natura instãte. Hoc autem intel-
 ligas non solũ de principiis mate-

ats
integrã cũ
iam altera-
ta sit per
digestione

ats
gelata
ats
superuenien-
tem

ats
vel tempera-
mentum ad
inui cem

ats
deficiunt

ats
tale
ex

ats
Regis
sic

deest

*hec ad huc compar eius sũ arg. uini rialis
a quo fuit creatus ipse Rex metallorum*

rialibus successiuis, ex quibus imme-
diatē componitur elixir uel medici-
na: sed etiam de prioribus corrup-
pendis, alterandis, & ad puritatē prio-
ris materiae sulphuris & argenti uiui
deducendis.

Ag. le
Sim
ep

De principijs demonstratiuis, & de his quae
labuntur ex illis, quae secundi
sunt generis. cap 6

Demonstratiua principia gene-
ralia quibus artifex signis praecog-
nitis insignitus, uenerabilem na-
turam postulante[m], artificialiter in-
formatur; sunt illa signa quae magis habi-
tu infixa materialibus principiis suc-
cessiue in decoctionibus emittuntur,
ut sunt quatuor principales colores,
scilicet nigredo, albedo, citrinatio &
rubedo; & ex illis emanant tot colo-
res mixti per accidens, quot in tota
natura excogitari poterunt, sed non
rema

bonita
tem
possi
lante

ats
infixo à
materialibus

ats
inuis
nera
tiv

remanent in effectu, nisi tantummodo quatuor supradicti colores essentialiales ueluti radices totius magisterii. Quorum primus color scilicet nigredo terminatur in album; deinde album in citrinum terminatur, & citrinum in rubeum, quod est ultimum principium demonstratiuum, & finis perfectionis totius magisterii. Ideo fuerunt ista principia data cum quibusdam aliis particularibus quæ hic dicuntur, & in practica; ut per illorum notitiam administrare sciat cautus artista, id de quo à natura per signa demonstrabilia cognoscet in practica, ut secundum regulam artis traditam, suam sciat gubernare materiam, per practicalia principia quæ sequuntur.

ats
retrices

ats
cineritium

A deerat.
prelectam
iuxta formam
naturæ debile
informande

De principijs tertij generis practicabilibus
& his quæ labuntur ex illis.

cap 7

Tera

Tertii generis principia operati-
ua in hac arte principalia, sunt
quatuor uirtutes conuertentes: uide-
licet soluere, abluere, reducere, & fi-
gere: quia ex quolibet eorum depen-
dent plura alia principia particula-
ria practicalia, actus ignium respici-
entia & illorum informationes: ut
puta naturalis, innaturalis, & contra
naturā, ut per successiuas operatio-
nes ostendetur breuiter. Declarādo
igitur quodlibet istorum, nullo mo-
do recedendo à practica, breuiori &
faciliori modo quo possibile fuerit,
exponemus cum duobus principalibus ^{de}
naturæ motibus scilicet corrup-
tionis & generationis, ut promptius
& facilius modum effectiuum ca-
pere ualeat artis filius per instrumē-
ta prædicta. Intellectis igitur illis
principiis, & practica quæ sequitur ex
ipsis,

*de
[& artificialia
his]*

ipsis, ac modo operandi ad naturam
 mediorum naturalium, & innatura-
 lium, ac contra naturam recurrat ar-
 tifices; ut gubernare sciat secundum
 vires mediorum naturæ conuertenti-
 tis, ut exercitare sciat suum negotiū,
 circa cōfortationem uel debilitatio-
 nem naturæ eorum.

De corruptione & generatione.

Huius autem magisterii integri-
 tas, duos principales respicit
 motus, quibus corruptio & genera-
 tio præsignantur: scilicet naturalem
 & innaturalē. Innaturalis motus de-
 pendet ex totius materiæ motu, &
quamplurimum per euacuationem
corporis à spiritibus. Naturalis mo-
 tus est ex egritatione caloris in cor-
 pore. Et ideo cū homo itinerat in
 æstate sumpto cibo post prandium,
 incenditur calor naturalis in corpo-
 re,

principio

*spiritus, dicitur
 innaturalis
 caloris exci-
 tatione*

B re,

re, & motus digestionis perfectę non
 solùm retardatur, sed potius confun-
 ditur in corporis corruptionē; quia
 spiritus resoluuntur, et calor na-
 turalis minuitur: propter quòd ho-
 mines qui multum itinerant, macres
 communiter sunt; uelut cholericis &
 melancholicis. Quia iste motus for-
 matur ex primo principio practica-
 li, tamen cum igne innaturali, per
 alia principia benè informata, ita ut
non excedat in quantitate uirtutem
caloris naturalis, nisi secundum quid,
ad corruptionem naturalem. Neq; à
 tali calore sit diminutus, quia quanta
 est proportio talis potētiae ad sic cor-
 rumpendum: tanto est calor natura-
 lis uirilior ad generandum seu reno-
 uandū eius indiuidua, cum medica
 corruptione, ab eorum temperamē-
 to sint lapsa, Quia non expedit natu-
 ralem

^
 in soluti-
 one
 le feu fort

le feu froid
 actione

modica

ralem calorē per nimiam fortitudinē
 corrūpere in omni sui parte, uincere
 uel suffocare per excellentiā alicuius
 ignis: quia tūc nō esset in actu refor-
 mationis. Quia natura reformatiua
 scilicet calor thesaurizans per calorē
 corrumpentē sibi cōtrariū, extinctus,
 tanquā malleo mortis percussus, ad
 intima sui cordis repercutitur totali-
 ter, unde totius uitæ influentia eua-
 cuatur. Alius motus est cū calor na-
 turalis non incenditur alieno calore,
 sed per se, motu proprio, & per acci-
 dens motu informationis, calor ex-
 trinseci, ut cū homo dormit post ci-
 bū sumptū, ab aliena frigiditate per
 calorem extrinsecū conseruatus, effi-
 caciter illum dirigit & ad se cōuertit.
 Et hoc ideo fit. Quia tunc natura li-
mites sui corporis nō transgreditur,
in quo ipsa uniuersaliter est dispersa:

*corrumpentem**excellentiā
ignium**perfecte*

sed ibi tanquam in proprio thalamo
 corporis se ipsam sollicitat, ad suas
 perficiēdas actiones. Et tunc nō de-
 bilitat corpus per euacuationē spiri-
 tuū, in quibus calor naturalis quiescit:
 sed potius confortatur per repletionē,
 attractionē, & trāsmutationē ipsorū,
 & conseruationē humidi radicalis in
quo influentia caloris naturalis con-
seruatur naturaliter, uelut in subie-
cto suo proprio naturaliter calefcēdo.
 Et iste motus dupliciter confortatur,
 uno modo per informationem tertii
 principii practicalis, cū omnibus suis
 instrumētis; ut quādo lapis creatur,
 & calor naturalis contra suū contra-
 riū augmētatur confortando, ad se-
cundarias eius actiones celebrandas.
 Secūdo confortatur per informatio-
 nē, quarti & ultimi principii factam
 cum iuuamine omniū significatorū
signatorum
 ut

affluentia

*per ven
dictionem*

*per fixi
orem*

ut cū lapis post eius creationem figi-
 tur, & per suū calorē cōfortatū omnia
 in thesaurum trāsmutat. Et quanquā
 adhuc modus iste sit duplex habēdo
 respectū ad actiones quas medicina
 uel Elixir per se perficit, attamē hoc
 nō tangit propositū operis artificis,
 nisi solū in applicatione illius ad hu-
 mana corpora. Præterea sciendū est
 quòd innaturalis motus est in parte
corrumpente antiqua indiuidua, quæ
in terreā substantiam mortuā redu-
cuntur; & in parte est in cōseruatio-
 ne naturæ scilicet inquantū perficit,
 ut res remanens, & indiuidua corru-
 pta perficiens, post eorum ablutio-
 nem in naturam fermenti & metalli
 educens, actione aëris & ignis quæ
sunt unguenta & olea philosophorū
ac anima auri. Hoc enim est oleum
 naturas incærās, & coniungēs, eò di-

Λ
 sufficientib
 medicis re
 linguam

contra na
 turam
 sicut in gny
 corrumpit
 antiqua
 indiuidua

x hoc de sūt
 in alio ex
 emplarij ad
 hoc signū
 vsq. 5.

Etia indiuidua in medicinam inducēs
ad corpora tingenda. Et hoc oleum
spiritus caloris retinet semper usq; ad
sui inspissationem: & tunc induit ci-
trinitatem aut formam metallicam.
Causa uerò suæ inspissationis est la-
pis factus ex indiuiduis reformatis
per artem, cuius reformationis finis
est ipsum oleū, & mediū coniungen-
di. Talis processus est ultra imitatio-
nem naturæ suppletus, ex quo relu-
cet tota substātia libri Geberi de per-
fecto magisterio: in quo reuelando
secretū materiale, inquit, Quod per-
fectio magisterii cōsistit in conside-
ratione rerum scilicet tam materia-
lium quam operantium, quibus ad
medicinam artifex peruenit. Quia ex
consideratione illius dirigitur intel-
lectus, & artifex perducitur ad operis
complementum: id est ad medici-
nam

nam

nam ueram & substantiam lapidis,
 quæ ex argento uiuo sumit origi-
 nem; et substantia aëris & ignis co-
 lores manifestat consideratio rerum
 iuuantium, sine quibus raro perueni-
 tur ad formã lapidis supradicti, est ut
 quis cõsideret naturã illarum rerum
 quas corporibus adhærere uidemus
 sine artificio, & imitationẽ facere quę *imitationẽ*
 media dicuntur inter illa & illa quæ
 corpora mundificãt sine adherentia,
 ut aqua lapidis; ex quibus gratia elicitur
 quę piis in Dño relinquitur amatori-
 bus, cū ueri ignis uitri adhæret & na-
 tura cõmunis recedit per dissolutio-
 nẽ, quando nõ ingreditur ratiõẽ sul-
 phuritatis & falsedinis, substantiã ar-
 genti uiui in amaritudinẽ cõstringẽ-
 tis & reducẽtis. Et hæc est illa substã-
 tia quæ per indurationẽ argenti uiui
 nostri cõuertitur in Elixir perfectũ.

B 4 Et

Et in parte in conseruatione naturæ:
 quia ex toto naturalis motus non cō-
 funditur, quemadmodum nec expe-
 dit, ut dictum est in motu innatura-
 li: quia sic non esset motus innatura-
 lis, sed contra naturam: qui motus ra-
 tione suæ extremitatis excellentis
 uincit, & ad profundiora rei ingredi-
 ens corporalis, calorem obtundit na-
 turalem, & fortificat id de quo inten-
 debatur educi spiritus motu regene-
 rationis. Fac ergo ut naturalis motus
 debilis non confundatur per acritu-
 dinem sui inimici: sed semper ei resi-
 stendo & fabricando uirili actione
 mallei, creet in suis peris corruptis
 uice post uicem, non in grossum sed
 in simplum, & per minima medicinā,
 ita ut natura sua corruptionem non
 sentiat, nec uioletur: sed reparando
 indiuidua antiqua secundū quid cor-
 rupta,

x
 5
 x
 corrupti-
 bilis.

x
 Morificat.
 morifi-
 cat

ats
 metallifi-
 cat

x
 parti-
 bus

non
 per in-
 talio

rupta, reducat in noua. Hoc autem est quod diximus, ^{vn} quod innaturalis motus est intus motū naturalem sub cōseruatione speciei, ut patet per fabricationem motus naturalis mox corruptioni successiuam, in eius cōposito, remissa eius cōtrarii actione: relicta est etiam uis naturalis, non ut absolutè sit contra naturam, quia tūc esset totaliter in destructionem illius sine cōseruatione primæ formæ. Sed est quodammodo præter naturā, scilicet in parte, uel sub terminata forma corruptionis limitata, quamuis improprie; cum potius sit adiuuans naturam quam ei nocēs; ut patet per subtiliationem cum cōseruatione speciei indiuiduorū. Et ideo dicimus ipsum esse innaturale, quia de se non naturat, nec tollit aliquid naturę naturatæ, imo potius eam ad-

B 5 iuuans

naturalis

ats

Est enim extra non naturalis

contra

ut dicitur

ats naturalis

iuuans mediante ex^ocitacione mo-
 derata, secūndum quod natura in suis
 requirit reformationibus. Et ex hoc
 passu reuelatur, qualiter omnia sub
 globo Lunari composita, quodam-
 modo sunt in quodam motu, & in
 motu corrumpuntur. Quia omnia
 naturalia contrarietatem habent qua
 excellunt quidem, non in uirtute sed
 secundum quid, ad resolutionem in-
 diuiduorum, non usq; ad materiam
 primam, sed ad illam materiā gene-
 ri metallico proximā, in qua est ma-
 ior similitudo agentis naturalis quā
 in alia prima. Propter quod si mate-
 riam transfiret proximam, perdere-
 tur maioritas ex similitudine sua, &
 per consequens, æqualitas & minori-
 tas. Et sic in cursu naturalis magiste-
 rii esset uacuum secūndum quid, quod
 est impossibile. Sunt etiam quædam

73
 nic
 cap
 55

u^o uirtutem e

fiunt

excedunt

fol. 88

a seerant

Et sic impossibile cum tali elongatione in
 peruenire ad uirtutem massinam

in toto contraria, & tamen excellunt
 in uirtute [ut illa quæ sunt contra na-
 turam, quæ continue agunt in cor-
 pora & patiuntur] Si hæc intelligis
 cognoscere poteris causam abbre-
 uiationis [continue: quia uita illo-
 rum & duratio abbreviatur] eò quod
 continuè tendunt ad corruptionem
 & regenerationem. Igitur addiscas
 resolutionem illam exquisitam usq;
 ad illam materiam, in qua similitudi-
 nes ignis sunt multiplicatæ [et] alio-
 rum elementorum, ac agentium na-
 turalium & patientium, secundum
 quod cursus exigit naturalis. Quia si
 generationem & corruptionem, in
 communi theoricæ benè intellexe-
 ris, ad eandem illam solutionem de
 facili peruenire poteris.

Quomodo discurrendo per principia, artifex
 se debet dirigere in practica.

Et quo modo intelligitur uirtus
 huiusmodi eorum
 cap. 9

Dici-

ats

cuius ratio
 inuicem
 continet
 agunt &
 continet
 patiuntur

uitæ illarum

ats
 pri-
 mam

Secur
 [87]

quas iā
 reuelat
 inuis

D^{ts}icimus tibi fili charissime quòd
 ultra sensum præstare te oportet
 oculos mentis pro canone directi-
^{duphicatione}o seu regula, ad omnia intelligi-
 bilia principia supradiçta, & hoc se-
 cundum ordinem sequentia doctri-
 næ intellectuales, & memoria reco-
 lenti, uoluntate diligenti & intelle-
 ctu inuigilare oportet, si completũ
 huius operis finem uolueris adipisci,
 quatenus tamẽ respectũ habueris ad
 signa, & naturas mediorum & extre-
 morũ. Quia media in extremis con-
 uertuntur, & media in extremis gra-
datim resoluuntur: quod fieri nõ po-
terit si extrema per ingenium & na-
turam non traherentur à mediis de
potentia in actum, cùm non sit trã-
situs de extremo ad extremũ nisi per
 media. Et hoc etiam naturaliter pro-
 prium est omnium imperfectorum
 me-

ats

& extrema
ex medijs

metallorum, quæ in specie uidentur incompleta; propter quòd omnia illa imperfecta metalla in quolibet sunt conuertibilia: quia omne mediū in se habet naturam informem; formata tamen & distincta retinentur per sua propria extrema, quæ latius declarauimus in scientia de sensibilibus, ubi ostenditur qualiter extrema sunt in mediis secundum formas confusas. Igitur extrema de mediis possunt educi, secundum quòd uirtus naturæ unius extremi in illis mediis super uirtutem alterius iuuatur. In omni naturali scientia plura ^{ats} ^{existant} exeunt media, & illorum notitia in omnibus transmutationibus est necessaria, & hoc] per exquisitam potentiam naturæ illorum, siue materialia, siue operatiua fuerint, siue signa demonstrabilia, respiciendo ad naturam

mediū

ats

illorum qdē naturæ habebis cognitiois certitudinem per propinquiora extrema hoc est

ats
Exemplum

ram generis à quo quodlibet eorum
immediate uel absolutè dependet se-
cundum suum actum extremum.

De materialibus.

Sulphur & argentum uiuum ex-
trema sunt omnium metallorū:
ergo metalla inter ea erunt media.

sed Metalla ~~differrunt ab argento uiuo~~

ats
differrunt
ob argenti
uiuum in
eorum com-
positione
sine uiuum
quod ipm
differt per
mixtionem
sulphuris
sui vel
inmedi-
terrei sibi
extranei.

~~in compositione, illo modo quo ip-
sum argentum uiuum per puritatem~~

~~& impuritatem differt à sulphure in-
mundo terreo sibi extraneo.]~~ Propter

quòd depurata magis aliis, reperiun-
tur duo, scilicet Aurum & Argentū:

sine quibus ars ista non poterit inte-
grari, cū in illis sit purissima sul-

phuris substantia, ingenio naturæ
perfecte depurata, ad cuius depura-

tionem debilior est ars quam natu-
ra: nec eam consequi ualet licet mul-

tum in ea laboret. In arte igitur di-

citur.

citur. Pater eius est Sol, Mater eius
 est Luna; quia ex illis duobus cor-
 poribus cum suo sulphure uel arse-
 nico præparatis, nostra elici medici-
 na poterit, & sine illis haberi nequit.
 Vocantur autem media, quia ex pri-
 mis puris extremis sunt composita
 naturaliter, scilicet ex sulphure & ar-
 gento uiuo; nec sunt sulphur, nec ar-
 gentum uiuum, sed media inter il-
 la, cum argentum uiuum sua pro-
prietate & uapore sui depurati sul-
phuris in metallum congeletur per-
fectum; Et secundum quod magis te-
 nent de natura argenti uiui, maio-
 ris sunt perfectionis ut aurum & ar-
 gentum; & secundum quod minus
 tenent de natura argenti uiui, & ma-
 gis de natura sulphuris, maioris
 sunt corruptionis; ut cætera metal-
 la imperfecta; et maxime marcasit-
 ta,

^
 da' ita me =
 talia

ta, magnesia, & tuthia; et ultra hæc
 maioris corruptionis sunt sales, alu-
 mina, atramenta, & cætera quæ me-
 dia dicuntur inter lapidem & metal-
 lum. Dicimus autem quòd, extre-
 ma secundum quòd sunt de mediis
 suis propinquis, educuntur assiduè
 ex uirtutibus illorum propriis effi-
 caciter, & secundum rationem na-
 turæ sequentis retineri censentur, ad
 eorum actum propinquum. Præ-
 terea assumere debes fili successiue,
 principia alterata & miscibilia alte-
 randa magis apta, ratione propin-
 quitatis naturæ, quæ est in eis pro-
 pinquior & perfectior. Verbi gratia,
 [H.] est principium de G. ad assequen-
 dū M. mediante G. et G est principiu
 de M. ad assequendum R. per M. Et
 M. est principiu de R. ut per ipsum
 attingere poterit Y. gradatim, & in
 suam

13

cum

ats
 propinquis
 suis

ats
 proprium

ats
 alterabilia

ats
 alteram

affinis

ats B

[

suam naturam conuerti. Et sic patet, qualiter natura extremorum est cognoscibilis per naturam suorum mediorum. Et e cōuerso, quia G. naturam tenet medii coniunctionis de B. & M, & M, retinet medium coniunctionis naturæ, per quam G. uertitur in R, & R ~~est~~ naturā affinis medii, per quod natura de M. conuertitur in naturam de Y. Et per B. intelligere debes principia materialia scilicet aurum & argentum, ac naturam uitri & Salis cum Mercurio. Per G. intelligere debes principia materialia secunda, scilicet elemēta, terram, aquam, aërem & ignem, quæ successiuis & gradatis operationibus fluxa sunt et elicita ex iam dictis principiis materialibus primis. Et per M. intelligere debes principia materialia tertia, quæ sunt sulphur et argentum ui-

^{de}

S

A
tempore
suo

C

uum

uum purū, & fermēta philosophorū,
 successiue creata & elicita per magi-
 steriū, ex iam dictis principiis ^{immedi-}mediate.
 Per R. intelligas medicinā uel
 Elixir cōpletū, aut argentū uiuū flu-
 ens, penetrās, tingens & permanēs, à
 terra sublimatum ~~secūdum gradū~~, &
 cōpositū, ex M [&] immediate, & mate-
 ria præiacenti, puta ex tertiis princi-
 piis supradictis. Per Y. debes intelli-
 gere multiplicationes quæ ~~tertiū gra-~~
 dus sublimationis sunt, & ex succes-
 siuis operationibus ex medicina iam
 dicta. Vltèrius & exquisitè & prouidè
 cognoscendum est genus medio-
 rum & extremorum, quæ sunt inter
 supradicta principia, quemadmodū
 euidentissimè ex literis alphabeticis
 percipi potest, quibus operationes
 succinctè & gradualiter decurrunt &
 labunt, Et principalis est gradus sub-
 limis

Λ
 secundis

ats
 quod quidam
 R est com-
 positum

γ
 non aderat
 in alio

ad

est

^{rim}
 limationis, q̄ sunt C. D. E. F. quæ de-
^{natura m}
 scendūt de B, ut portare ipsum pote-
 rūt ad G. Secunda media, de G. descē-
 dentia sunt H. I. k. L. q̄ portant ipsum
 [C] in naturā M. Tertia uerò media,
 sunt illa quæ successiuè & immediate
 descendunt de M. & deducūt M. in R.
 uidelicet N. O. P. q. Quarta media
 sunt S. T. V. X. Et ista immediatè per
 successionem legitimā, descendunt
 de R. ut ipsum eorū beneficiis subli-
 mare possint & deportare in Y. & ad
 ultimā perfectionē deducere. Et hæc
 rota alphabetica circulariter est cō-
 pleta. Veruntamē sunt adhuc aliqua
 media, circa illa intelligibilia ad sensū
 sum, ut in practica gradatim perci-
 pere potes per operatiōes. Et per ta-
 lem scalā potest intellect⁹ humanus
 gradualiter ascendere & descendere,
 ad oēs alias scientias sensibiles & in-
 telles

^
 vel extre-
 ma

^
 seu extre-
 ma

telleduales, mediante imaginatiua,
 ut Dei & creaturarum eius noticiam
 habeat per instrumēta prædicta, præ-
 fertim cū naturales uires discernere
 poterit euidenter per philosophi-
 cas rationes, ^{an} scilicet, B. sit remoti-
 us aliis à perfectione ultima, quam-
 uis cæterorū existat principale prin-
 cipium, Et ut Christus Iesus de stir-
 pe Dauidica pro liberatione & disso-
 lutione generis humani peccato ca-
 ptiuat, ex transgressione Adæ, natu-
 ram assumpsit humanam; Sic etiam
 in arte nostra quòd per unum nequi-
 ter maculatur, per aliud granū à tur-
 pitudine illa absoluitur, lauatur, &
 resoluitur. Et quæ inter duo contra-
 ria collocantur, per id quod magis re-
 cedunt ab uno, magis appropinquāt
 ad aliud; ut si elongati fuerint ab
 perfectione, appropinquant ad per-
 fectionem.

quomodo

ut clare
ponet

suum con-
trarium

et in uariis
atque
perfectione

ut appropin-
quant ad
perfectionem

fectio-

fectionem;] & quo magis appropin-
 quat fini perfectionis perfectius est;
 & quo minus fini perfectiōis appro-
 pinquat, imperfecti⁹ est. Ex hoc cla-
 rē patet quod M. nequit immediate
 generari de B. nisi primo ipsum B.
 transeat in G. nec transire potest in
 G. nisi per omnia sua media, quæ sunt
 C. D. E. F. primo discurrat. Simili-
 ter nec G. transire potest in M. nisi
 per sua media, scilicet, H. I. k. L. pri-
 mo trāsierit. Nec de M. generari po-
 test [R] nisi primo transeat per N. O.
 P. Q. quæ sua sunt media. Nec R. re-
 duci potest in Y. nisi primo reduca-
 tur in S. deinde in T. post in V. & de-
 mum in naturam X. Post talem gra-
 duationē cadit, præcipitatur & proi-
 citur in Y. Et sic natura de [S] proxi-
 mus respicit naturam de M. per sua
 media successiua, quam naturam R.

C 3 & M.

& M. propinquus respicit ad naturam de R. quam naturā de Y. gradatim discurrendo per sua media. Non igitur putes per artē certam immediatā de B. [medicinam] componere, nisi prius discurrat in G. & de ipso transeat in M. quousq; purissima, per naturale magisterium nostrū fuerit generata. Et cūm iste sit uerus cursus naturæ, & ars imitari satagit naturā, taliter quēadmodū præscribitur est prosequendū. Quia natura quæ cōplere potest per aptitudinem materiæ suæ, nunquā ab extremo decurrit ad extremū, nisi pri^o successiuis operationibus trāseat omne mediū. Mediorū igitur natura cōsiderāda est ab artifice, antequā aliquod magnū atterrare præsumat, & diligēter curet nihil de suis mediis omittere, siue sint materialia, siue practicalia, siue de-

mon

[R]

illo^o v^o m^o
 substancia
 sine esse

monstratiua; donec ipsa natura re-
duxerit gradatim sua media, ad pri-
mum suum esse, id est sulphur & ar-
gentū uiuum, quæ sunt propria sper-
mat^a metallorum, & eis magis pro-
pinqua; cum quibus facias speciosas
illas transmutationes, per quæ omnia
imperfecta perficiuntur.

ats
metalla

De natura ignium, & quomodo artificia-
liter se regulari habeant. *cap. 10.*

EX prædictis colligitur duo fore
quorum qualitatibus expressè
debet artifex ignem innaturalem sa-
pienter disponere, & eius uires certis
& notis operationibus regulare: quæ
sunt ignis naturalis & cōtra naturā.
Innaturalis uerò inter utrūq; est me-
dium. Qui formā huius exemplaris
seu regulę suę menti præscripserit, &
ipsam diligenter seruauerit infallibi-
liter cognoscet illorum qualitates.

ats
quibet

Ignis naturalis, non natus, contra naturam: —

40

CODICILLVS

Cōsideret ergo artifex naturales vires & fortitudines lapidum philosophorum, quæ vires sunt ignis naturalis, innaturalis & contra naturam, quæ & quales sint in toto cursu naturæ, & quis cuiuslibet fuerit amicus uel inimicus, ut demonstratiua & infallibili arte per certificationem naturæ eorum, materiam eius prudenter noscat disponere, à qua cætera materialia principia effluunt, cum corruptione naturali & debilitatione tali, ut extremitas naturalis caloris non pereat in aliquo, sed ipsam per modum reductionis ad suam naturam integram pro confortatione ipsius prudenter in propria multiplicatione suam substantiam sublimare, & etiam sursum ascendere, ita ut nihil sit quòd uirtutem naturalium attrahat affectibus, conseruato tamen pariter sublimare. unde cum affectibus præ-

ats
conferunt

ats
multiplicare, sub-
stantia
valeat &
etiam sur-
sum af-
ferendo.
pariter sublimare. unde cum affectibus præ-

re

præuilegio naturæ, id est, caliditate
 naturali in corruptione suæ substan-
 tiæ, quam amor in ipsum spirans &
 omnia uiuificans scilicet Humidum
~~existens ut spirituale sibi generat~~ or-
dinabit artifex ipsum uiribus amo-
ris attrahere, præcipue cum per defec-
tum illius & per corruptionē ab eo
fuerit elongatus. Hunc autem modū
 reductionis exprimit ars clarissimæ
 in regimine tertii principii practica-
 lis, ut sui amoris exuberantia, cunctis
 patefacta sit experientibus. Dicimus
 ulterius, duo sunt quibus artifex sapi-
 enter cognoscere potest, quātum ca-
 lor innaturalis est differēs uel indif-
 ferens à calore naturali & contra na-
 turam, in qualibet parte totius magi-
 sterii. Quorum primum est mēsurā
 cōtrarietatis ipsius ad naturalem, uel
 conformitas eius ad cōtra naturam,

als
 huiusmodi
 spirituale
 existens
 sibi contra
 naturale

visibiliter

C 5 quod

quod idem est: aut mensura elongationis ipsius ab illo qui est naturalis, & approximationis ad illū q̄ est contra naturā. Mensura ignis innaturalis docebit te fili charissime huiusmodi certitudinis semitā ueritatis. Quia quòd inter duo collocat̄ cōtraria, per illud idē quo magis recedit ab uno, appropinquat magis ad aliud, & ecōtra. Et ideo siue cōsideres innaturale mediū ut elongatū à calore naturali, siue ut approximatū ad ignem cōtra naturā, cū hoc fiat per debilitationē unius & cōfortationē alterius, iā transcendit ignis innaturalis supernaturalem per confortationē illius & conformitatē ustiui q̄ est cōtra naturā. Similiter si consideret̄ ipsum mediū innaturale, ut appropinquās sit per confortationē ipsius, ad ignē naturalē, & elongatus sit ab igne cōtra

natus

[^]
potentia

naturā, potentia adurens per sui debilitationē iam deuincitur, q̄ est contra naturam in medio innaturali, per attractionē sui ad naturā & cōformitātē caloris nō urentis; propter quod appropinquationē & elongationē illius mediū, siue ad naturalē siue ad cōtra naturam, semper eisdē signis mēsurare teneris; quia illis operatiōibus quibus dictū innaturalē mediū recedit à natura unius, cōfestim accedere incipit ad naturā alterius, dū tamē natura mediū innaturalis & eius operationes scilicet cōfortatio & debilitatio sint extra latitudinē duorū extremorū antedictorū. Audiat ergo lector huius philosophiæ, & naturam confortationis & debilitationis cognoscat, non tantūm quid sint, sed quot modis ualeāt exerceri: & quæ & qualis fuerit illa uirtus, quæ potius est

con

confortanda quàm debilitanda, & in
 quo latere ac qua operatione altior
 habetur noticia de eadem. Nos autē
 prouidētes tibi in hoc, dicimus quòd
 calor naturalis est illa uirtus quæ cō-
 confortanda est potius quàm debilitan-
 da, & hoc in propria argenti uiui sub-
 stantia, in quo calor innaturalis dis-
 cernitur. Quid autem sit confortatio
 noscitur ignarus satis, & per consequēs
 omnes sophistæ decernere queunt;
 ut patet in eorum proiectionibus so-
 phisticationum, quæ non ualent ex-
 quisitā operationem perficere. Quia
 in hoc tanquam in generalibus pru-
 dens cognitor & ignarus sophista sa-
 tis communicant, præcipue cum co-
 gnoscere poterit uterq; quòd lapis
 aut eius uirtus tunc confortari dica-
 tur, cū natura ualet eius operatio-
 nem perficere; aut cū debilitatur,
 oppo-

als
lapis uiui

ats
confortatio
omni

oppo-

oppositum. Quia cōmunis est ani-
 mi conceptus, quòd lapis uel eius na-
 tura, cōfortari uel debilitari dicitur,
^{mis/} respectu operationis exercendæ per
 ipsum. Et in hoc passu decipiuntur
 illi qui principia ignorāt demonstra-
 tiua, quibus effectus operationis eius
 promptitudinaliter agnoscitur. Vn-
 de cū in hac exercenda deficit uel
 proficit, solo sensu percipi potest tã
 à uulgari quàm ab ignorante sophi-
 sta. Et ideo clarè liquet nihil aliud
 fore necessarium in cognitiōe huius,
 quàm discretionem uel prudentiam ra-
 tionis. Audiatur ergo cæcus sophista,
 qui tantum dicit lapidem pati debi-
 litatem exquisitæ uirtutis, quando
 operationem eius non perficit rectè,
 nec se ostendit plus noscere de ipsius
 dispositione ad potentiam suam au-
 gendam quàm merū uulgus, in cuius
 ore

^
 virtus
 ^
 non

ore satis multiplicatur hoc dictum,
 & communiter sonat, quod diminutum
 est aut perfectum. Ex quo patet
 quod ipsum non denotatur altiore
 habere notitiam de lapidis compo-
 sitione, quàm si diceretur non faciat
 quòd quæritur.

*Quibus & quantis modis confortari & de-
 bilitari poterit lapis, & de substan-
 tia uirtutis. cap. II*

Dicemus quot modis uirtus la-
 pidis confortari poterit, & qui-
 bus debilitari. Quia quot modis dicitur
 oppositorum unum, tot modis
 dicitur & reliquum, sicuti notabili-
 ter cognoscitur per scientiam me-
 diorum & extremorum. Debilitatur
 uirtus lapidis in genere duobus mo-
 dis. Primus est, quando substantia
 argenti uiui uirtutem ferentis ha-
 bens in corpore, ab eodem per debi-
 litas

at
 non

9

litatem minuitur, scilicet subiectum
 caloris naturalis. Quia substantia
 hæc, cui uirtus caloris inest, argen-
 tum uiuum à philosopho dicitur, &
 uocatur essentia corporis uel argen-
 ti uiui: quia per ipsum lapis habet
 esse in actu, & sine ipso non. Duo er-
 go habet subiecta ~~lapis, scilicet cor-~~
~~poris & spiritus.~~ Quia subiectum
 corporis, subiectum naturæ dici-
 tur: & subiectum spiritus, fluctis sub-
 iectum dicitur. Cum igitur corpo-
 ris substantia uel spiritus minuitur,
 necesse est uirtutem debilitari: nam
 cuncta minuētia, sunt quæ debilita-
 tem inducunt. Et ^{quæ} quæ ad utilitatem
 [mediocris ignis innaturalis] et artis
 ficialis uel communis ignis, quando
 que cum humiditate & frequenti ex-
 ercizio, ^{hæc non adstant in alio} & quandoque cum siccitate
 nō immoderata] debilitari dicuntur:
 Et quæ usq[ue]

quædam dog

virtutis
 ut patet
 supra
 alias
 in corpore
 quod est
 subiectum
 innatura,
 & spiritus
 quod est
 subiectum
 fluctis
 atq[ue]
 prædicunt
 sunt colu-
 res medi-
 ocres ignis
 Innaturalis

sum

usq; ad totius rei corruptionem, quæ
 immoderatae sunt siccitatis & excel-
 lentis calidatis extremorū. Et simili-
 ter cætera alia uniuersaliter quæ su-
 perflue igniunt corpora. Ex quibus
 patere potest cuilibet intuenti, quòd
 per oppositum ea confortant, quæ
 non solum augent sulphuris substā-
 tiam, sed etiam spirituum, siue per se,
 ut alimentum quod corpus sumit ab
 argento uiuo per uirtutem [elemen-
~~tariam transubstantiari ualeat in~~
~~corpus nouum]~~ siue per accidens, ut
 exercitia supradicta moderata. Fili-
 moderati usus rerum, suo modo cō-
 confortant uirtutem in omnibus rebus
 mundi, & illam multiplicant, ut in
 lapide nostro, qui secreta naturalia
 dirigit, ut oculis propriis uidimus &
 manibus tetigimus, & certis appro-
 bauimus experimentis. Hæc omnia
 præ

ats
inamunt

ats

vegetatiōem
 in radice
 uiuo; uel
 substantiam
 quædam spi-
 ritus assu-
 munt, &
 spiritum
 per uirtute
 Elementa
 huius
 ut transub-
 stantiari
 ualeant
 in corpus
 nouum

inna
 huius

ats
dele-
git

prædicta intelligas de rebus quæ se-
 parant uel approximant ad generā-
 dum, uel ad calorem naturalem au-
 gmentandum per confortationem,
 uel ad temperamentum Elixiris per
 naturam fixationis. Secūdo modo de-
 bilitatur uirtus, quando subiectum
 eius alterat in qualitatibus, transeun-
 do de naturali qualitate in innatura-
 lem. Propter quòd iste secūdus mo-
 dus accidit super corporibus lapsis à
 uerò temperamento. Reperitur etiam
 primus in naturaliter temperatis, ue-
 lut in auro: uel in temperatis artifi-
 cialiter, ut in Elixiri perfecto. Virtus
 igitur corporis secundo modo debi-
 litatur, quando spiritus uel corpus
 descendunt à naturali dispositione
 ipsorū. Per quod apparet quòd iste
 secundus modus potest esse multi-
 plex. Quia quot modis potest cor-

ats
 naturalis
 fixationem

D pus

pus uel spiritus naturaliter alterari,
 tot modis debilitatur uirtus lapidis.
 Cuius ratio est, quia uirtus nō uiget
 nisi per substantiam horum duorū
 sufficiēter & naturaliter dispositam;
 & ideo debilitabit uirtutem per op-
 positum, quicquid disponet innatu-
 raliter, & quicquid ad dispositionem
 naturalē reducit, confortabit eandē.
 Constat aut quod corpus, sulphur
 aut medicina, innaturaliter disponi
 possint per malitiam complexionis,
cōpositiōis & solutionis cōtinuitatis.
 Et ideo in Mercurio crudo conforta-
bitur uirtus per calefaciēs, digerens,
excoquēs materias crudas & reincru-
datas per frigiditatē. Propter quōd
 terra metallica, aut ~~argētum uiuum,~~
 uel sulphur, quæ debilitatē digestio-
 nis patitur, per defectum caloris na-
 turalis, confortatur à siccitate; et ip-
 sum

at
 argenti diu
 uel sulphu-
 ris
 propter

sum

Sola aqua q̄ confortat cætera debilitans

RAYMUNDI LULLI. §1

sq̄m cōfortant magis res humidæ ad naturam illorū approximatæ: Et amara et pōtica debilitant: quia grossa et terrestria sicca et cōtra naturam calidissima, ~~sunt~~ in terra in cuius cōtentiua caloris naturalis uel spiritus debilitatur, propter innaturalem caliditatem. Aqua Mercurii illam confortat et ipsum retinet. Cætera uerò calida in primo reductionis gradu debilitant amplius. Nec minus sumpta in secūdo gradu adhuc debilitāt, nisi prius per secundam reductionē preparatiōis sublimæ aqua dicti Mercurii confortetur prima^a. Si uerò per leuitatem innaturalem, insciēter debilitas uirtutis orta est in terra uel lapide; habitua te ipsum ad cognitionē erroris, ipsum corrigendo exasperatiuis et abstersiuis, puta aqua Mercurii. Quod uerò debilitatur propter

ats
illius

Similiter

^
simplicia

^
cum

D 2 exten

extensas exasperationes recedit ad
 amaritudinem, & confortando dul-
 cescit cum ultimis confortatiuis, ut
 oleo lampadis & igne. Spiritus uerò
 tot modis alterari possunt, quot sunt
 qualitates quæ ad temperamentū si-
 ue ad perfectionem eorum requirū-
 tur. Harum qualitatū quædā sunt
 tangibiles, ut sunt omnes qualitates
 complexionales; quædam sunt uisi-
 biles qualitates, ut limositas uel cla-
 ritas. Quædam complexionēs carnis,
 ut grossities & subtilitas; et quædam
 olfactiuæ, ut aromaticitas, foetiditas,
 et insipidorum inolfactibilitas. Spi-
 ritus uerò metallici naturaliter dispo-
 nuntur odoribus prædictis, licet eo-
 rum suauitas sapida cum subtilitate
 uehementer confortet. Possunt ta-
 men spiritus egredi temperamentū
 qualitatū in quolibet corpore; et
 in

ats
lapis

ats
ingredi

in

in quantum ex parte spirituum debilitatur uirtus corporis, per opposita restitui ei potest temperamentum, & uirtus confortabitur. Pari modo debilitantur cuncta illa quæ obscurant, per ingrossationem rerum elementatarum. Præcipimus igitur tibi bene rectificare elementa antequam coniungantur, ut in eorum terminatione colorem fuscum obtineant, sed illum potius qui est extremitas corporis terminati calore naturali, proprium habentis fulgorem, tanquam incorporatum colori, cum condensatur in corpus. Causa autem quare perspicue nitet & fulget, est quia densitas eis nata est in subtiliatione ~~retinetur~~ quòd pronitatis eius est in præparatiõe recipere, sicuti potentia proprium actum recipit. Vnde talis nitor & fulgor semper constat ex aquis subtiliter ter-

D 3 termina-

ats
purificare

Color fuscus

vehemens
lumen

minatis et condensatis in metallis. Et quāto plus argētum uiuum aque-
 um in metallis subtilius fuerit, pur-
 rius et densius, tanto plus illud erit
 nitidius, fulgentius et splendidius:
 quemadmodum natura cuiuslibet
 in auro, quod generauit, demonstra-
 re non cessat. Ex quo patet quod illa
 quæ illuminant confortant & subtili-
 ant calorem innaturalem, grossi-
 tiem ipsam corrigunt. Similiter quo-
 que ex parte spirituum debilitant, que-
 cunq; sic eos inficiunt ut auferāt pu-
 ritatem et suauitatem sulphuris et
 fragrantia ipsius: quia per illam pu-
 ritatem in qua suauitas fragrantia la-
 pidis naturaliter [funditur, debilissim-
 mum] corporis existit: et ideo uirtu-
 tem confortat quicquid puritatem
 eis restituit, nō solum per ablutio-
 nē, sed etiā per admixtionem uaporū et
 ser,

cūhibet.

*ats
 fundatur
 delectamen-
 tum*

fermentorum aquæ et aëris Mercurialis non fixorum, et puritatis substantiæ cuiusq; informatoris, conformem puritatem habentis puritatis eorum, ut aurum et argentum, quæ sunt illuminantia spiritus, proprio splendore, aut purificantia puritate propria, ut est aqua Mercurii. Ex præmissis patet quòd qui corruptionem uel debilitatem uirtutis ignorat, similiter ipsius multiplicationem quæ fit per confortationem necessario penitus ignorabit, non solum in lapide, sed in humanis corporibus. Ô Medice si habes memoriam ad recolendum, & intellectum ad intelligendū, uolūtatem ad diligendū, aures ad audiendum, oculos ad uidendū, os ad loquendū, aut legendū, applica sensus tuos, ut recoles, intelligas, diligas, audias, uideas, perlegas & retineas.

Quia cū hæc ars de uero sit gradiua-
li, & inuestiganda ex secretis naturæ,
sine quibus instrumentalis directio
integrari non ualet totius medicinæ
fundamētaliter, artem illam sub cer-
tis suis principiis plenariè compre-
hendetis. Dilectus à Deo est cui hoc
donum artis largitur per gratiam, &
intelligentiam ipsam reducere sciē-
ti ad medicinam quotidianam & ne-
cessariam. Quia huius scientiæ prin-
cipia generalia sunt, & reducibilia si-
militudine & effigie ad principia me-
dicinæ respectu corporum humano-
rum passibiliū, quibus applicari de-
bet medicina. Sed hæc pauci obser-
uant & intelligunt, cū in artis princi-
pia ignorent supradieta. Causa igitur
tenacis cupiditatis & lucri, absque
dictis principiis, ad magisterium hu-
ius artis nituntur introire: & propter
falla

fallaciam suæ operationis, fallacem credunt esse scientiam, & contemptibilem dicunt eandem. Hanc igitur theoreticam intellige, & secundum illam operari incipias: quia cum illa errores tuos corriges cum fueris in opere, quos sine illa corrigere non potes. Non distet à te testamentum, quia cavernas huius theoreticæ aperit & reuelat cum certis suis notis operationibus. Cor igitur habeas ad practicam illius.

cap. 12
De diuisione huius magisterij.

Magisterium hoc in quatuor diuiditur partes, secundum quod sunt quatuor principia practicalia. Prima pars ostendit modum graciliandi grossum per liquefactionem elementationis, dissolutionem & lapidis separationem in quatuor elementa. Secunda pars ostendit modum alleuiandi

Elementationem

D 5 uiandi

Λ
varefaci-
ones
ats
separatioes
ats
lenificandi
asperum
4
fol. 221
imprimen-
tiones

uiaudi ponderosum per distillatio-
 nes, calcinationes, condensationes,
 inhumationes, congelationes, solu-
 tiones & animationes, quæ sunt ele-
 mentorū præparationes. Tertia pars
 ostendit modum lenificandi à spiri-
tu & lapidis nutrimentum, per imbi-
 bitiones, decoctiones, affationes, in-
 humationes ac lapidis sublimatiões.
 Quarta pars ostendit modum dulci-
 ficandi amarum, & maturandi crudū,
 per reductiones, imprægnationes,
 inhumationes, fomentationes, ani-
 mationes, fixationes, & incærationes.
 Si igit̃ grossum gracile facis per disso-
 lutionem, & ponderosum leue facis
 per leuigationem siue rarefactiõẽ,
 & asperum lenẽ per reductiõẽ, ama-
 rum uerò dulce facis per maturatio-
 nem, post hæc & uolatilium fixatio-
 nem, cõpletum habebis magisteriũ.

Nar-

Narratio per conclusionem principiorum. Cap. 13.

Cum igitur constet quemadmo-
 dum supradictū est, artē esse in-
 choandā à certis suis & determinatis
 principiis, est ad illa propterea recur-
 rendum, tanquā plenitudinis practi-
 cæ effectiua. Sed q̄a practicalia prin-
 cipia secūdi generis & regiminis per-
 fici nō ualent, sicuti nec mediū absq̄
 suis extremis q̄bus ipsum integrari
 oportet, mystico igitur & aperto ser-
 mone ex illis declarādo, refert philo-
 sophus, alterū ab altero nullo modo
 differre à practica artificiali & p̄cessu,
 qui breuiter successiue formabunt: &
 primo de practicali principio siue re-
 gimine primo, q̄ est dissolutio, est
 dicēdū cū suis quatuor principiis pri-
 mis materialibus, & de eius principio
 demonstratiuo, q̄ est nigredo, sine q̄
 artificiū feliciter inchoari nō poterit.

ats
 velut per

si hūyēns

De

De primo practicali principio, & quomodo per primam sublimationem depuratur Mercurius cum Sale communi preparato & uirioliolo: & in hac aqua infunde Mercurium &c. cap. 14

DE puratio Mercurii per primam sublimationem, est ut sumas partem unam de D. & dimidiam partem C. & distilla aquam per illum modum quem natura requirit, ut explicauimus in nostro Testamento, in capitulo quod incipit Tu in in uirtute de A. &c.

Et infunde in tali aqua Mercurium, restamētarium. Deinde separa aquam per sublimationem. Postea sublima ipsum, donec sit albissim⁹ ut cristallinum. Speramus autem in Domino nostro Iesu Christo quod adhuc sublimabitur ad maiora, per sublimes gradus preparationum, cum additione reitringentis ipsum, & eius anima exaltabitur in gloria. *oportet enim in*

matrem quae prius genuerat filium in humanis in ventre filij & ab eo generari

175.

^
res magis
altas

agentis
& perficientis
seipsum

De conuersatione elementorum & de prima
coniunctione spiritus cum corpore. *& eius exhibiti-
one. cap. 15.*

CVM tribus ergo unciis talis Mer-
curii, mitte tantundem purissis-
mi Solis in aqua sua liquefacti, & su-
per infunde duas libras aut tres,
quod melius est, prædictæ aquæ Mer-
curii, à qua Mercurius ipse separatus
fuit & rectificatus; et mox cooperi-
os cucurbitæ cum suo cooperatorio *cooperatio*
uitreo, sine alia obstructione, donec
motus eius cessauerit. De hinc *ob-*
doct in alio
~~strue iuncturam cum cæra commu-~~
~~ni calefacta, & stet tribus diebus et~~
~~noctibus in balneo tepido. Deinde~~
~~separa aquam per distillationem in~~
~~dicto balneo, cū igne æqualiter con-~~
~~tinuato de ferratura. Cū autem dis-~~
~~stillare cessauerit, tunc in fundo uis-~~
~~debis corpus nigrum fustum, ad mo-~~
~~dum picis nigræ fusæ, uel olei sub-~~
nigri.

facta

nigri. Si uerò corpus quod cū Mercurio coniuñctum est, fuerit Lunare ad albū, nondum erit nigrū, donec tota terra Solis cum terra Lunæ fuerit cōiuncta: quinimo in eius principio est ad modū salis albi cū uiscositate sua, quæ est ad modū olei subnigri: cuius humiditas ~~[per aquā separari nequit]~~ rationibus in nostro Testamento expressis, in capitulo de animatione elementorum, & alibi de rarefactione eorūdem. Separa ergo humorem illum per ignem siccum, collocando uas super cineres, & humiditatē illā recipiendo ad partem, quæ aër est, cū animatus sit maioris caloris quàm aqua. Vide fili quid facias in hoc passu, & caue ne materia nimio calore rubeat in principio, & comburantur tincturæ: quia nunquam poterunt separari tincturæ in commodum artificis.

ats
separatur
per aquam

*Semp ignis tinctura occulter in ventre aquæ
ne oculis videatur*

RAYMUNDI LVLLI. 63

rificis, nisi per aquam & ignem paulatimè, ita ut semper ignis tincturæ occulteretur in ventre aquæ, ne oculis uideatur. Si uerò ulterius corpus calcinaueris sine humore rubificabitur, et proprietas sulphuris aduretur: cum non habeat retinaculum quod ipsum in ventre suo desportet, & à combustione defendat. Defende igitur ipsum à combustione, imponendo cum eo de humore suo, antequam ueniat rubedo, & appropriata ei ignem de ferratura, extrahendo humidum, paulatim & paulatim deficcando materiam: quia sic ipsa patitur & corpus corrumpitur: & considera qualiter materia semper mutabitur de colore in colorem, scilicet in uiriditatem, quod est unum ex peregrinis signis dependentibus à primo principio ad albū.

atque retineat

in ista purificatione

atque signo demonstratio In

^{nm}
 In rubeo uerò nigredo apparebit
 post citrinitatem. Quia cùm corpus
 euacuatur à suis humidis principiis,
 ita patitur et de colore in colorem
 transmutetur. Defende ergo ipsum
 ✓ semper à combustione, ne calor na-
 3 turalis suffocetur in aliquo, et pro-
 ✓ prietas aduretur Mercurii; uidelicet
 3 ut quantum dissolutio tollerare po-
 ✓ terit, tantum assando decoquatur, &
 3 non plus; quia statim rubificaretur,
 Et quantum corpus assando defecerit
 in humiditate, in tantum imbibēdo
 crit dissoluendum. Hoc enim facit
 natura, deperdita recuperare cupiens,
 sicuti expressè id notauimus in
 theorica nostri testamenti, & ad plenum
 per modum practicæ demonstrabimus
 inferius. Cùm ergo uideris corpus
 siccum, si ad album, sub colore
 uiridi, si ad rubeum, sub colore
 nigro,

etc.
 spiritibus

et

nigro, subtrahe ignem, & permittite
 infrigidari; quo infrigidato infunde
 aquam super terram siccam, & statim
 pone in balneo ad distillandum, aquam
 per ignem æqualiter bene continua-
 tum recipiendo. Qua aqua distillata
 uidebis in fundo, quod corpus patie-
 batur per calcinationem in sua rare-
 factione, & aquam attractam in aërem.
 Separa illud iterum per ~~similes mo-~~
 dos] euacuando & rarefaciendo cor-
 pus à spiritu cum calcinatione iam
 dicta modo philosophico, & semper
 aërem cum aëre pone ad partem in
 phiola uitrea benè sigillata.

A
 per passionem
 vacuij

cineres

De documento reiterationis. 16.

F Ili has omnes reiterationes uice
 post uicem tribus uicibus itera-
 bis uel quatuor, si uolueris, ut aqua
 per tales operationes elementetur,
 & de propria substantia corporis dif-

operationes

quia

E funa

ats
in ipsa diffin. 66

[fundatur in ipsam] et corpus per mi-
nima corrūpatur, et in aqua proprie-
tas eius augmentetur, ut post in na-
turam sui per attractionem conuer-
tatur. Reitera igitur prædictas con-
tritiones naturales, imbibitiōes et de-
coctiones, et eris in linea secretā dis-
solutionis.

Linea se-
creta dis-
solutionis

De unione & elementatione secunda, & pri-
mo de distinctiōe literarum Al-
phabeticarum. 17.

per

furni
secreti

Ignis siccus
cinerum

AD hāc distinctionem literarū
referre uolumus, quod V. signi-
ficat calorem furni secreti, et oēs suas
proprietas: quæ sunt [attenuatio,
animatio, inspiratio, simplex uiuifi-
catio, inhumatio, spiritus et corporis
coniunctio sine diuisione. Et per X.
significare uolumus ignem siccum
cinerum, tam de serratura quàm de
carbonibus, et cæteras suas proprie-
tates:

ats
attvac
tio

tates: quæ sunt mortificatio, calcinatio, rarefactio, retentio spiritus, et separatio. Per Y. significare uolumus calorem balnei, et omnes suas proprietates: quæ sunt elementatio, rarefactio, uiuificatio, ablutio, distillatio, animatio, et spiritus^{uini} separatio. Per Z. nullam aliam operationem intelligere uolumus, nisi liquoris separationem, et totius corporis liquefacti substantiam. Harum literarum significationes cū omnibus suis proprietatibus corde tenus te scire oportet: quia aliter bene secundum cursum naturæ operari & practicare non poteris, nec proprietates illius operationis disponere bene scies, nisi per potentiam literarum illarum cognitam, ac earundē significationem quam designant. Cognoscere igitur oportet artificem firmiter hanc

Balneum

potentiã, secundum exigentiam naturæ; ut illa præcognita uires eius ad illius perfectionem in qualibet sua operatione prudẽter noscat dirigere.

De rarefactione & eius subtiliatione. 18

Rarefactio huius aquæ fit per binam distillationem in balneo per se & sine corpore. Distilla ergo eam bis cum igne lentissimo benè continuato, feces uerò quas facies in qualibet distillatione collige & pone cum terra supra calcinata.

De Condensatione spiritus & rarefactione corporis. 19

Cum opus inceptum continuare uolueris, & operationes supra dictas iam cõpleueris, sume corpus in illa decoctione ultima superius facta, quam affationẽ appellamus philosophicam. Et infunde ibi quartam partẽ aquæ primæ rarefactæ, ut præmitti

mitti

mittitur: & cum coopertorio claude
& cæra, & pone ad digerendum in V.
per tres dies. Dehinc caute separa
quod lique factum est in aqua per Z.
in alia cucurbita benè munda, in illa
scilicet in qua existit rarefacta: & illā
similiter cum suo coopertorio pro-
prio claude, et cæra obtura, & illud
serua in digestionem de V.

176
h7.

^,
aqua

*De cuacuatione corporis per spiri-
tuum extractionem. 20*

POSTEA sume corpus quod superius
remansit, & primo separa per
Y. quod est aquæ, frigidius in natura,
ne ipsa natura calida aërea confunda-
tur quæ per expulsionem extrahitur
fortiorem.

*De distillatione & aëris animatione ac
corporis mortificatione. 21*

CVM uerò illius cessauerit distil-
latio, pone ipsum ad X. &

caute con-
mendo

E 3 quod

quod de eo in natura aëris distillaue-
 rit, hoc recolligas, & cum alio aëre ad
 partem reponas; & caue ne ignis cor-
 pus igniat, de principiis demonstra-
 tiuis recolendo, quibus practica diri-
 gitur. Quia omnes colores sunt lau-
 dabiles, dēpta rubedine, donec in fine
fuēris post incinerationem. Caueas
ergo ne corpus rubeat ante alios co-
lores per ignem alienum.

*De inhumatione, uiuificatione, & lique-
 factione corporis mortificati. Cap. 22*

Liquefactio corporis est cōtinua-
 re partes cōminutas & calidio-
 res per calcinationem in unum, cum
 humiditatis beneficio. Præterea su-
me aquæ residuum primūm rarefa-
ctæ; et de ea super terrā infunde ter-
tiam partem, ita quod tertia illa pars
natet uel supereminat uno bono di-
gito super corpus. Deinde penitus
 cum

postea

cū lo
cum suo cooperatorio et cæra ob-
struatur os uasis, et per triduum per-
mittatur in digestionē *furni secreti*.

De separatione corporis uiuificati à
non uiuificato. Cap. 23.

Postmodum quod liquefactum
est de corpore in aquam, separe-
tur caute per Z. in uase *[æneo]* in quo
alium separasti liquorem; et caue ne
aqua siue liquor turbetur per feces,
ratione declinationis uasis. Quo se-
parato et obturato, cum tota sui ma-
teria reponatur mox in digestionē
V. et conseruetur ibidem, donec suæ
separationis aduenerit tempus.

*drest in
alio.*

ei q
De distillatione aquæ quæ remansit
in corpore per Y.

Sicuti iam superius dictum est in
capitulo proximo, ita similiter in
isto dici poterit, nec plus minus te ha-
bere coneris.

De distillatione aëris & mortificatione terræ
per calcinationem. *Cap. 25*

hinc modis **E** Odē modo procedes ad aërem
humidum separandum per cin-
neres, & corpus ^{deest alio} siccum mortifican-
dum, ut dictum est supra in capitulo.
Cum uerò illius cessauerit &c.

De inhumatione & uiuificatione
corporis per V. *Cap. 26.*

S Vme corpus contritum uel assa-
tum, & in eo mediam partē aquæ
quæ remansit de aliis inhumationi-
bus ^{in fundo}, ita quòd uno digito su-
peremineat ^{absolutè}. Demum pro-
cede sicuti diximus in capitulo Li-
quefactio &c. & aliis quæ per V. for-
maliter implentur. Talibus imbibi-
tionibus corpora mollificantur post
eorum contritionem. Contere ergo
corpus solo igne, illud scilicet quod
liquefactum remansit. Deinde mol-
lifi-

*redundat hic
in alio deest
red. cap.*

lifica, & eius partes subtilia, ut corpus
& spiritus ad inuicē copulentur: quia
quæ imbibuntur, per aquam mollifi-
cantur: & quanto plus teres, tanto
plus mollificabis: & quāto plus mol-
lificas, tanto plus partes grossas sub-
tilias, quousq; ab inuicem diuidātur. *& dumentur*

Quia spiritus tunc impastatur cum
corpore: & illa quæ impastantur ex *vel liqfiunt*
toto soluuntur. Et impastatio uel li-
quefactio fit cum minima & subtili
contritione, incæratione, & affatione
corporis cum spiritibus. Quia natura
per contritiones & affationes, partes
ligatas diuidit cum uiscositate aquæ,
quæ est in corporibus, & ab eis resol-
uitur per minima. Vnde corpora so-
luta ad naturam spiritus sunt reda-
cta, licet magis sunt fixa. Hic autem
spiritus, est participans duabus ex-
tremitatibus in natura, tanquam in se

Retinens

extrema Retinet spiritualitatem scilicet & corporalitatem, fixationem & uolatilitatem; & ideo si aliquo modo partes illius inspissentur, per ignem, ulterius se corrumpi non permittit, nec per ingressum furiosæ flammæ in illud, ulterius permittit se in fumum eleuari, quia rarefactionem sui non suffert, propter densitatem & carentiam adustionis, quæ per sulphuritatem quam non habet perficitur. Et ideo cum figitur, tinctura est albedinis, tingens perfectissimè; nec separatur à cōmixto, sicut nec aqua mixta aquæ. Quia natura naturæ lætatur, cum sponsus sponsæ copulatur. Præterea cum ipsum sit totum in natura aëreum, aut remanet totum in igne, aut totum cum sua substantia recedit in fumum, cum sit incombustile & aëreū, quod perfectionis est signū. x

*rube**nec recedit**homogeneū***Si**

Signū perfectæ solutionis corporis est eleuatio totius substantiæ in fumum.

Idco Si in terra sulphurea ipsum miscue-
 ris, calefactum, superius ascendet &
 sublimabitur, Et si istam sublimatio-
 nem reiteras cum cōtinuatione phi-
 losophica super terram suam, nimiū
 depurabitur, decoquetur & inspissa-
 bitur, ac gradatim in sulphur album
 & rubecum congelabitur. Dissolue ergo
 corpora, & quod quæris inuenies.
 Quia cū in toto partes nō dissol-
 uuntur, non est quod subtiliari po-
 terit, nisi illas mollifices. [Idco cū in
 reiteratiōe solutionis laboras, purio-
 res partes segregas ab impuris: quia
 subiecta semper est turpitudini pars
 illa, quæ cum suo toto non conuenit.]
 Separa ergo quæ grauiora sunt natu-
 ræ, ut illis abiectis, opus cum leuio-
 ribus perficias, per eundem illum
 modum quem diximus supra in ca-
 pitulo. Postmodū &c. & in capitulis
 simili

durabitur

alias.

*Quia vero partes
non dissoluntur*

non habent un-

de subtiliari

possunt, nisi

alias.

Ex q̄ patet q̄ in-

diges ut in soluti-

one lapidis cum

reiteratione

labori suas par-

tes puriores ab

impuris disgre-

ges, na amica

sep̄ e illa pars

cum quærit

toto sup̄. Sepa-

ra ergo &c.

similibus, cum illis procedere nō du-
 bites; quia idem semper est in modo
 procedendi. Ordinē igitur quem ob-
 seruari mandauimus in capitulo, Si-
 cut: & aliis capitulis similiter quæ ex-
 plētur per Y. Et quæadmodum ope-
 ratio fit in capitulis formatis per X.
 ita etiam in præsentī faciendū est,
 nec plus nec minus, practicam tuā
 dirigendo cum principiis demōstra-
 tiuis, cauendo solum ne corpus rubi-
ficetur. Et eadem practica quæ for-
 mata est in capitulis per V. eandem
 in isto obseruare teneris, infundēdo
 residuum totius aquæ, quæ remansit
 ex cæteris inhumatiōibus, obturādo
 semper uas cū cæra & opertorio ui-
 treo, & demū totum ponendo in di-
 gestione de V. & cum hoc habebis ro-
 tam primā finitam de cōuersiōe ele-
 mentorum ad inuicem. Et operatio-
 nes

nes istę sunt contritiones, assationes,
 imbibitiones, decoctiones, inhumana-
 tiones, uiuificationes, solutiones, cō-
 gelationes, sublimationes, separatio-
 nes, fixationes, reductiones, genera-
 tiōes & corruptiōes, quas philosophi
 non sub cōpleta sermonis serie, sed
 sub tegumento expresserunt, & toti-
 us nature fabricam, in duas naturales
 & extremas operatiōes, uelut omniū
 limites incluserunt: quę sunt cōden-
 satio & rarefactio. Et rotatio huius
 rote in summa est, quanto nobilioris
 actiuitatis seu uirtutis fuerit materia,
 & eius substātia nobilior & subtilior,
 tātō habilior erit ad susceptionē for-
 mę. Et oppositum, quanto materia
 compactior fuerit & terrestrior, & à
 sublimi natura remotior, tanto ad
 susceptionem formarum procul du-
 bio erit debilior. Vnde principium
 distins

u. sub electi &
 uidentia.

aliter.
 fih. Some rota
 rotare facies in
 terram & tanto
 nobilioris arti-
 uirtutis seu uir-
 tutis erit māa
 u. q̄to eiq̄ sub-
 stantia nobi-
 lior &c.

x. al.
 u. impressio
 u. formalis.

al.
& minerati-
onis
 distinctionis, diuisionis, & alienatio-
 nis in rebus generabilibus minerali-
 um, semper erit materia: cū ipsa cau-
 sa sit indiuiduatiōis rerum. Et sic pa-
 ret quod diuisio speciei, fit per indi-
 uidua, & secundum materiam, & non
 secundum formam, licet propria sibi
al.
licet propria sibi
semper appropriet
formam suam
&c.
al. & actualis
semper appareat secundū genus suū,
 mediante operatione naturæ. Et hoc
 ideo, quia forma accidentalis semper
 indiget forma substantiali, ut ipsa sit
 causa formæ accidentalis. Ideo secū-
 dum exigentiam formæ, quæ impri-
 menda est materiæ, oportet primo
& simplicitate
 illā disponere & præparare, per sub-
 tiliationem & depurationem, ante-
 quam fiat medicina & ignis.

De auisamento artificialiter

per doctrinam.

Cap. 27.

SI uerò aliquid de corpore arido
 & grosso, restiterit ad uiuifican-
ad hunc
 dum

dum in lymphâ, aqua deficiente, nõ
dum est conuersionis elementorum
rota perfecta; quę nisi perficiat, stru-
ctura seu machina huius principii pe-
nitus destruetur. Quia nullum agēs,
accedens ad similitudinē formę corp-
poreę naturalis perficit materiam,
nisi totam eā reddat homogeneam;
& hoc per figuram primę rotę con-
uersionis elementorum ad inuicem,
sicuti ad plenum declarauimus in
nostro Testamento, & hic qđ

al. in lym-
 phâ aq̄ defini-
 te

Am. m.

na.

forma cor-
 porca.

De modo perficiendi rotam imperfectam. Cap. 28.

SV me ergo fili charissime cum in-
 trinsecorū principiorū cognitio-
 ne, per memoriam, intellectū & uo-
 luntatem, corpus liquefactū, anima-
 tum & uiuificatum, quod posuisti in
 digestionē de v. & remoto cooper-
 torio, protinus superponatur alem-
 bicus, & lutetur cum cęra iunctura
 eius,

for

cuius, et separa ab eo aquā per Y. usq;
ad mediam sui partem.

De distillatione aque que remansit

cum corpore. Cap. 29.

Modo expedit euacuare cor-
pus, quod in uia permansit
suae perfectionis à suis spiritibus, ut
calcinetur, et mortificetur, ad hoc
ut maiorem ualeat in se recuperare
raritatem, per quam maiorem attra-
hat humiditatem; cum rariora hu-
miditatem attrahant maiorem, usq;
ad profundū corporis alterati. Pro-
pter quod fume illud, & ipsum tracta
in operatione, per modum dictum
in capitulis formatis per Y. V.

De distillatione aëris & mortificatio-

ne corporis. Cap. 30.

IN digestionem huius operis parti-
culariter te habeas fili, sicuti dictū
est in capitulis supradictis, formatis
per

per X. & neq; magis facias uel minus,
cauendo ne tincturæ comburantur.
Per talem contritionem & affatio-
nem, diuiduntur partes ligatæ uisco-
sitate aquæ quæ in corporibus est.

De inhumatione & uiuificatione

corporis per V. Cap. 31.

T Ali uerò ordine perficiatur pra-
ctica capituli huius, ueluti in cæ-
teris capitulis formatis per V. fit ^{non erat in alio} con-
uersioꝝ & sic per talem cōuersionem
corpora mortua ad naturam uiuam
spiritus sunt reducta: & quia mixta
sunt, nunquam unum separatur sine
alio. Fili si aliquam partem corporis
adhuc uideris p hoc practicale prin-
cipium circulariter non rotatam, uel
in lympham conuersam, aut sub ho-
mogeniorum genere non contentā,
sume, mox partem illam, & sine ter-
rore confidenter pone in una parua
F chemia

chemia cum suo alembico, cuius fundus
 lutatus sit luto forti & tenui. De-
 inde eam colloca in suo furnello:
 postea applica sibi ignem trium cā-
 delarum uel quatuor lichyniorū, ita
 ut flamma, cuiuslibet immediate tā-
 gat fundum cucurbitæ uel chemiæ.
 Talem ignem fali continua prope
 uas, donec tali calore corpus uideris
 calefactum, quod infra tres horas
 uel saltem quatuor efficietur: & re-
 cipe sudorem quem mittet recepta-
 culū, quamuis sit insensibilis; & hunc
 sudorem sume & pone seorsum ad
 usum. Statim cū uideris corpus li-
 quefactum, subtrahe ignem, & per-
 mitte uas infrigidari: cū autē sen-
 serit se aëre frigido circundatum, re-
 missione caloris mox congelabitur
 ad modū Mercurii ^{ere.} & sulphuris phi-
 losophorum, uel sulphuris fusi, ha-
 ben.

^
 hinc &
 Jude

liquefactum

^
 in

quantum
 ad oculum

in alio non
 erat

ben.

bentis colorem cineris quasi nigri. Et hoc est proprium sulphuris liquari calore, & cōgelari in frigido. Hoc est sulphur fili, & hic coluber, & draco deuorans caudam suam, Leo rugiēs, & gladius acutus scindens omnia, mortificans et confringens, ac se ipsum uiuificans. Sume ergo ex eo nebulam quā peperit tenebrosam, et infunde super eam de aqua separata ab eo per Y, ita ut superemineat digitis quatuor uel duobus saltē: quia in iētū oculi in aquam conuertetur purissimam. Talibus autem cautelis obseruatis, perficitur rota de conuersione elementorum ad inuicem, quæ una est ex quatuor figuris, quibus figura in magisterio completur circulationis, quā tradidimus in nostro Testamento.

*visū qm**magne*

^{primi}
De effectu tertij regiminis.

*alias primi**cap 32*

F 2

Fili

Fili effectus & intentio huius regis
 minis est, ut vires argēti uiui do-
 minentur super vires sulphuris, & vi-
 res unius patiantur à uiribus alteri-
 us, & illas in sui naturam conuertat.

Quia cū effectualiter argentum
 uiuum depurare uolumus, per uir-
 tutem sulphuris utiliter necessario

congelare; oportet, ^{necessario} ut uirtutes sul-
 phuris intrent substantiam argenti

uiui, antequam sulphur argentum
 uiuum ^{transmutare} permutare ualeat; & in hoc

ars imitatur naturam. Hoc autē me-
 moriter teneas in cellula mentis tuę,

quòd necessario oportet, ut corpus
quod est principale conuertens, pri-

mo conuertatur in spiritum conuer-
tibilem, ut post conuertibilis spiri-

tus in illius substantiam congeletur
sulphuris.] Et ideo recordamur nos

dixisse in nostro Testamento, quod
nul-

l-

de primis
 ut in hoc
 prius im-
 tenuer
 naturam
 sū

ats
 conuertibi-
 le
 ats
 in sulphur
 ut sub
 glauiam
 conuertat
 hū & congeletur

illud
 con-
 uer-
 tibile

nullum argentum uiuum promptius
us conuertitur in naturam sulphuris, *sbam*
quàm illud in quo sulphuris qua-
litates per dissolutionem sunt suffi-
cienter introductæ; nec ullum sul- *»*
phur promptius congelat argentū *»*
uiuum, quàm in cuius naturæ sub- *» illud*
stantia, ipsum argentum uiuum exis- *»*
tit per artis ingenium iam conuer-
sum. Quia tunc natura naturam cō-
plectitur propriam, & amicabilius
magis gaudet in ea quam extranea.
In omni transmutatione elemento-
rū semper talis passio præcedit trans-
mutationem substantiæ, ut uirtus ars *quod est*
genti uiui transmutantis, in toto ob-
tineat partes sulphuris transmutati, *als*
ita ut in ipso ^{ante} sui transmutationē *in sui tra-*
commisceatur per minima in pro- *ns mutati-*
prium sulphur non urens album uel *om*
rubeū: & illud propriam argenti uis *& illud or-*
geminum
ui *uiniu pro-*
piam habebit man

F 3

ui

piam habebit man

ui habebit materiã. Et sic lapis suauiter cū magno ingenio à terra ascēdit in cœlū; & iterum descēdit in terram, quia terra nutrix eius est, & portat illum uentus in uētre suo, hoc est sulphur portatur in argento uiuo. Cognoscēda igitur erit passio, quæ præcedere debet transmutationē argenti uiui, & eius operationē: quia huius operatio fit quotiescunq; uirtus argēti uiui per ingeniū naturæ & artis, leuatur super uirtutem sulphuris, cū certo determinato modo operandi.

De penultima practica, quæ est de putrefactione elementorum ad inuicem conuersorum, & in unum coniunctorum. 37.

INtentio uerò fili, quam in hac parte habere debes, est ut lapidē dissolutum accipias, & illū in secreto furno collocare non differas, ~~ut stet ibi per quatuor dies.~~ Hoc enim fit ideo

deseras

*ut ibi m̄
trefiat*

per dies quādruaginta

ut

ut adustiones & martyrizatiōes quas
 corpus in supradictis passum est, a
 suis liquidis substantiis animatis tol-
 lantur per animationem & facilem
 decoctionem, & ~~illud quod tollitur~~
 in argētrum redeat uiuū. Quia elemē-
 ta sulphurea mixta cū aquis argenti
 uiui, per minima iam cōuersa alterā-
 tur, & ad inuicē corrūpunt. Talis cor-
 ruptio argēti uiui nostri solennis est
 generatio, quæ haberi nequit nisi post
 putrefactionē, quæ est mater omniū.
 Quia per operationē istam, corpus
 naturaliter in argento uiuo putrefit,
 & eius qualitates sulphuræ hume-
 ctantur, & in aërem conuertuntur.
 Partes igitur ipsius digestæ in Mer-
 curium rediguntur, & in illud salu-
 ginosum quod omninaturæ est cōdi-
 mentū, & ab inde de post naturaliter
 separet, & in dulciferum trāseratur.

assationes
 ^
 contributiōi-
 bus

totūm

agnis

pan-
 ter

ats

& ab illo sal-
 uginoso
 quod est om-
 niūm nat-
 uræ condi-
 mentūm

notabiliter

separantur

& ab hinc in Antici-

ficiūm conuertuntur

F 4

Ex

& ab hinc in Antici-
 ficūm conuertuntur

Ex permixtione rerū in putrefactio-
 ne huiusmodi, resultat quædam uis,
 quam quintum appellamus spiri-
 tum, cum sexta uirtute sua operati-
 ua, quæ ex causa connectionis ele-
 mentorum & introductionis rei pe-
 titæ in illis. Sciunt ergo omnes artifi-
ces huius artis, species perfectè trās-
mutari non posse, nec artifex trāsmu-
tationē facere potest, nisi primo cor-
pōra reducere sciat in primam eorū
materiam, Qualia si conuertere sci-
uerit artifex, tunc indiuidua eorū de
facili transmutare sciet operatione
philosophica in aliam formam, quā
prius non habuerant: non tamē spe-
cies indiuiduorum transmutāt, cūm
uiciniores sint causæ, & prima mate-
ria omnium corporum, & pura ele-
mētalis essentia incorruptibilis. quia
omniū generabiliū & corruptibiliū
 est

est

perfectas

fol. 26.

at
prima materiaat
quia estat
generabiliū
& corruptibiliū

est

est eadem materia prima ingenita & incorruptibilis quæ per species accidentalibus sensibilibus nunquã submittitur, nec per cõsequens generationi aut corruptioni, sed bene indiuiduis, quæ sunt prima & propria materia generi proxima, & specierũ conservatiua, quæ à primordiali materia dependent, in proximis materiis naturæ, quæ actionib⁹ sensibilibus sunt submissæ; Et ideo talis materia indiuiduorũ naturaliter generabilia sunt & corruptibilia. Hinc est quod plurimi antiquorum asserent primordialem materiã nullam habere formã; & plures alii dixerint illam esse ens purum in potentia, & nihilominus esse agẽs quoddam uniuersale in natura, quod uniformiter suas substantias congregat ad corrumpendum illas & generandum. Quamobrem

& ideo
atq;
p̄pter
species
accidentibus
sensibilib⁹

corrupti
omni
parit̄
illis

atq;
talium ma
teriarum
indivisa

quõ

ex
me
tali
co

non erat in dlo

nullatenus est intelligendū, nisi per
 sensum anagogicum siue analogicū
 ad uniuersalem formam, quæ uelut
 spirans cum re quinta participat. Sed
 quanquam ab agente uniuersali in-
 ducat forma simplex in actu in me-
 tallis naturaliter, & hoc ex potentia
 materiae simplicis, & formæ simplicis:
 eductio tamen, illius multitudinis
 uel augmenti in corporibus metal-
 licis, sicut in animalium fit corpori-
 bus & plantarum, per se euenire non
 potest, donec prius corpora solida &
 per totum homogenea in tenuissi-
 mam ~~naturam germinatam~~ ab agente
 uniuersali clarè prius processa artis
 formaliter transmutentur: quia tunc
 resultabit corpus simplex generabi-
 le & corruptibile per uiam naturæ.
 Corpus simplex dicimus ad differē-
 tiam corporis solidi, in cuius forma
 ipsum

*materia**multiplicati-
onis**nam ger-
minatam*

ipsum evasit, priusquā corrumpere-
tur: quòd tamen nullo modo ita po-
test corrūpi, quin sub aliqua materia-
li remaneat forma. Et ideo soluta pri-
ma forma corporis, & per elementa-
tionē in Mercuriū cōversa, forma ei-
us corrupta, mox introducitur alia
nova forma in sulphur: quæ qdem
forma corrupta in Mercurio est in co-
lore subnigra, in odore fœtida, & in
tactu subtilis & discontinuata. In tali
aūt materia simplici insunt quatuor
elemēta composita, separabilia & res-
solubilia in aqua Mercurii post pu-
trefactionē. Decoque ergo cōplete
in igne leui, ne cōburentur elemēta,
& priuentur effectu, quod accidit cū
cōburuntur ante putrefactionē com-
pletā: quia ex illorū cōiunctione ad-
inuicem certa generantur mixta, sci-
licet sulphur, & omnium medicina-
rum

erit

*corruptio
caloris*

exhalatione

*sed corruptio
innaturalis
caloris natu-
rales quali-
tates, & mu-
tat condi-
tionem quae
substantiae
metalli con-
uenit*

rum medicina. Effectus uerò huius
putrefactionis est propriae & natura-
lis humiditatis, ab innaturali calidita-
te. Quia innaturalis caliditas in ma-
teria metalli (in qua applicata mo-
ram contrahit, & in sua actione præ-
ualet, secundum mensuram illam
quæ Geometrica uocatur medietas)
semper putrefactionem in liquidis
facit substantiis, & hoc sine resolu-
tione humiditatis naturalis ipsius
metalli, imo ipso in substantia sine
consumptione manente Corruptio
qualitatibus innaturalibus suis dispo-
nendo, quibus qualitatibus materiae
efficitur contraria pro altiori parte.
Et sic complexionem mutat inna-
turalis calor, qui substantiae metalli
conuenit, in complexionem oppo-
sitam Iquòd tamen facere non uale-
ret quamdiu staret humiditas calore
natu-

naturali informata. Et ideo oportet
 ut prius corrumpat calorem natura-
 lem sub conseruatione illius. Sed
 quia ~~lato~~ eius est spiritus, necessario
 decet ut complexionem eius corrū-
 pat. Propter quòd dicimus necessa-
 rium esse ~~ut innaturalis calor argen-~~
~~ti uiui humiditatem naturalem cor-~~
~~rumpat, & sulphur in ipsum ab eo re-~~
~~soluat.] Et cum ipsam informare uo-~~
 lueris iungatur cum humiditate &
 siccate, à quibus informationem re-
 cipiat quæ argento uiuo cōtrariatur,
 et naturali humido sulphuris.

lato
conditione
ut calor
innaturalis
corrumpat
arg. uiuum
& humidi-
tatem na-
turalem
sulphuris
ut ipsum
ab eo resol-
uat

*De ultima practica primi regiminis que est
 de diuisione elementorum ad inuicem
 connexorum & primo
 de aqua. 34*

SVmatur ergo in Dei nomine cō-
 positum superius putrefactum,
 et per alembicum distilla primo to-
 tam

tam aquam in balneo mariaë, conti-
nuando ignem lentū cum æquali in-
formatiōe, donec uirtute illius, sub-
tiliores partes lapidis ad naturā sim-
plicis aqueitatis tantū sine calore ap-
proximantes fuerint distillatę, ut ni-
hil amplius per calorem illū distil-
lari ualeat. Causa autem quare sepa-
ramus elementa, est ut ad plenum
quodlibet per se secundū exigētiam
suæ naturæ præparetur, & lapis ma-
gis subtilietur, ut ratione suæ subtili-
tatis postea firmiter coniungatur.
Diuide Deinde ergo ipsa per primum regi-
men, & postea illa per secundum re-
gimen rectificata.

*De separatione aëris & mortifica-
tione terræ. 35*

Fili aër simplex cum suo igne sim-
plici distilletur per cineres, quia
maiores ignitionem sustinent, &
in

in tota practica patebit illos simpli-
 cem sustinere igneitatē. Et hoc ideo:
 qa expedit calores & grossiores par-
 tes terreas per ignitionem simplicē
 cleuari superius. Sume ergo distillato-
 rium cum materia tota, & colloca su-
 per cineres, & distilla aërem ad par-
 tem cum igne continuato de serra-
 tura bene composito, donec pro ista
 uice totū aërem receperis cum igne
 permixtū, & in uisceribus aëris ignē
 occultatum. Illud autem quòd resi-
 det in fundo combustum, est ignis
 separandus à terra sicca & nigra.

*trina**colores**distillatori-
um*

*De inhumatione & corporis uiuifica-
 tione. 36*

CVM autem aër separatus sit à
 corpore per distillationes ci-
 neris, et corpus per calcinationem
 mortuum extiterit, & uas rationa-
 biliter fuerit infrigidatum, infunde
 statim

Statim super ipsum tantum de aqua
sua prima, ut quatuor supereminat
digitis, cum omnibus substātiis, quas
superius recollegisti et mox claude
uas cum suo coopertorio, et in calo-
re febrili significato per V, dimitte
per sex horas fermentare.

[^]
aërejs

De separatione corporis lymphati ^{non} ~~erat~~
mortuo] per Z. 37

A Bhinc uerò separa aquam cau-
te cum igne soluto per literā Z.
In alia cucurbita munda summa cau-
tela, cauendo ne aliquid de suis feci-
bus ratione beneficii Z. separes.

ats
contra rbe =
triv

De separatione aque secunde aëris ^{ats} ~~et~~ ^{flamma}
ignis in substantia. 38

A Ccipe ergo materiam liquidā
per Z. separatam, et quemad-
modum per distillationē in balneo
separasti aquam primā, ita etiam per
leuem ignem ad partem recipe hanc
aquam

aquam secundam: quia cum ista aqua
 secunda rubificabitur ignis. & ipsum
 ignem sui attractione in aërem con-
 uertit. Cùm uerò per aquam totali-
 ter fuerit distillata hæc aqua secunda,
 in fundo aër & ignis ad modum sub-
 stantiæ oleaginosæ fortiter uiscosæ
 uidebitur, quam seorsum reconde-
 quia talis ignis est à terra separatus
 pro dissolutione prima, quam disso-
 lutionē merito laquefactionem nū-
 cupamus. Quia duo elementorum
 sunt lapidea, scilicet ignis & terra in
 siccitate concordantia, quæ tali or-
 dine sunt separanda ut aër uel ignis
 non confundatur aëreo terreo in re-
 ctificationibus suis. Et ideo cum cali-
 diiores partes lapidis ad naturā ignis
 approximantes, per aquam naturali-
 ter citius resolui ualeant ut in aërem
 cōuertantur postea, illas prius per Z.

rectificabi-
 tur.

& ipsum in
 aërem
 sine attrac-
 tione
 conuertet

at
 remane-
 bunt

separatio

G

ut

ut corpus lapideū separare expedit,
 et sic terra cum terra dabit suā humi-
 ditatem, et ignis cū igne, et quilibet
aeritatem per se ueritatem suā præstabit in re-
 ctificationibus suis. Cōsidera fili quā
 pulchrum et utile sit mysterium ele-
 mentorum separatio, ac Leonis ue-
benatio nena, beneficio et ingenio discretio-
 nis humanæ sub conseruatione pro-
 prietatis illius, ab igne ^{non erat} [separare] cuius
 ius signum est cū in utero uenti
 deportatur, nec rubescit in commo-
 dum aliquod donec sit completum.
 Aër igitur ad albū, et aër et ignis ex-
 trahuntur ad rubeum, in quibus est
maior altior tinctura ex duabus substantiis
at lapideis ficcis. In ablutione igitur
quod as ignis [qui descendit] ex illo, est oleum
cedit rubeum, licet in oculis nostris uidea-
at tur album. [Quod uerò exit à terra,
quod est ~~oleum album est preciosissimum.~~
oleum
preciosissimum

Vide

Vide ergo et intellige primum principium quartum completum.

De Secundo principio practicali cū suis secundi generis materialibus principijs et primo de aqua et signis demonstratiuis, quod est abluere.

A Blutio aquæ fit distillādo eam septies per se sine aliquo additamento uice post uicē, cū inhumatione fimi interposita. Distilla ergo eā septies per v_1 , et erit optimè à suis feculentis terreis denudata. Hæc autē est aqua uitæ, Lac uirginis, sanguis reincrudatus, menstruum dealbatum, nutrimentū infantis, cibus cordis, aqua ^{marium} marium, uenenum uiuentium, cibus mortuorū, et argentum uiuum philosophorum à sua feculentia terrea per sublimationem depuratum, secundum ac principale principium materiale secundi generis in magisterio nostro cōfortatiuū

G 2 ad

ats

quā uicē
completum
terminum
& est completum
terminum.

ats

& terminus
terminis

Λ

et omnes
signas pro
prietates

ad creandum lapidē latonis uel æris,
 qui terra dicitur, & principium ^{na-}
 turale primum, ac caput draconis so-
 lutium, & medium, tincturarū con-
 iunctionem faciens, uel matrimoni-
 um inter corpus & spiritū. Vnde pa-
 ganus philosophus inquit. Qui ar-
 gentum uiuum à corporibus extra-
 ctum taliter commiscere nouerit, &
 corporib⁹ amicari, sciet unum ex se-
 cretis maximum, & uiam principa-
 lem perfectionis. Nullus autem cō-
 miscere ipsum corporibus poterit,
 sine cognitione huius magisterii.
 Propterea philosophi dicūt, Nemo
 utetur ipso sine magisterio: quia cū
 non inueniatur imitare ipsum sine
 perfecta administratione alteratio-
 nis naturæ, expedit ipsum necessario
 taliter præparari, ^{debet} ut firmiter cōiun-
 gatur, & permisceatur in profundo,
 usq;

materia le
 spiritus
 generis

possit
 imitari

illius

usq; ad ~~occultantis corporis sui~~ separationem. Ex quo patet, quod argē-
 tum uiuum nostrum, non est argen-
 tum uiuum uulgi, nec præparatum
 sublimatione uulgari, sed potius ex
 una ~~lutosa~~ substantia procreatum &
 uili, ac una sola uia naturali, scilicet
 magisterio nostro. Veruntamen nō
 putes ex illo solo, per aliquod magi-
 sterium; quia per se nunquam ad ul-
 timam perfectionis partē deueniet.
 Vnde idem paganus & nos similiter
 pro certo testamur nostris experiē-
 tiis manifestis, quod ~~commixto, id~~
 est ~~cum corpore~~ uel eius terra sul-
 phurea perficitur, & sine illo magi-
 sterium protelatur usq; ad despera-
 tionem. Et illud ideo est; quia licet
 ars naturam sequi satagat quantum
 possibile est, tamen in hoc ex toto
 imitari non potest, nisi quædam si-

*occultum
corporis
sine se
paratione*

uivosa

*opus est
cere*

*cum com-
mixto &
cum cor-
pore*

similitudine, quā ars supplet in isto
 passu ad naturam reducendo, quòd
 natura facere nequit, cūm materiam
 talem nō possideat, quæ proprietate
 sua, suū argētum uiuū necessario ha-
 bet indurare, ut ars breuiori & pauci-
 ori tempore quā natura operetur: ra-
 tione cuius dicimus quod illud quòd
 ars facit in paucis diebus multiplici-
 bus digestionibus super terram sine
 præiudicio naturæ, id calor facit in
 mineralibus digestionem simplici in
 mille annis. Ingeniū uerò huius bre-
 uitatis supplere, est æqualitas & uir-
 tus terræ sulphuræ, cuius primus &
 principalis inuentor est Hermes tri-
 megistus pater Alchymistarum, qui
 non curauit tanquam cupidus artis
 cam, cælare: sed tanquam principa-
 lis in magisterio clara ueritate suc-
 cessoribus suis in posterum reuelan-
 do

xx
 x

supplere

x
 x
 x

^
 omittere

do fideliter & clarè eam cōmendando reliquit: cūm apertè dixerit, Nutrix eius est terra, cūm constet in illa esse realiter uirtutem lapidis integram; sed non integraliter, nisi ar- gentum uiuum fuerit redūctum in eādē. Et ideo subiungit quòd cūm à terra ascendit in cœlum, & iterum descenderit in terram, tunc uim recipiet superiorū^{is} & inferiorū^{is}, scilicet integram uirtutem cūm in terram suam uersus fuerit. Alii appellauerunt hanc terram Leonem uiridem fortem in prælio. Alii Draconem deuorantem, id est congelantem uel mortificantem caudam suam, id est suum argentum uiuum. Alii appellauerunt illam, locum desertum; quia depopulata est à suis spiritibus. Alii uenenum, quia interficiens est. Alii arborem

integrabit

quia fructum est gerens. Alii Hyle
 occultū, quia totius naturæ est fun-
 damentum, & subiectum omniū ele-
 mentorum. Propterea non obliuis-
 caris fili hanc terram quam ad lite-
 ram nominauimus, dum per plura &
 diuersa opera maximè fluxerit per
 media & extrema; quia ars semper
 indiget sua terra propria, in qua uir-
 tus mineralis posita est, maxime, ad
 Mercurium indurandum. Quamob-
 re cerusa aut sulphure, arsenico, uel
 argento uiuo, uirtute suæ terre in sul-
 phur congelato ad indurandū & co-
 lorandum arte & natura. Et ideo sub-
 iungit idem paganus, quòd cum suo
 compari in natura & substantia pro-
 pria, id est sulphure, per uirtutē ter-
 ræ suæ ^{ex ipsomet} procreato, fit tinctura, & dat
 pondus completum unicuiq; metal-
 lo, & à foeditate ipsum depurat & il-
 lustrat:

calce
 id est

necessaria
 est &

congruato
 & in sul-
 phure
 gelato

Iustrat: ut patet per præparationes & reductiones illius in corpus suū, quia tunc ipsum à foeditate sua abluit, dealbat & perficit cum magisterio, sine quo nihil horum præstat. Talem igitur aquam fili septies distillatam, aut tale argentum uiuum serua ad partē in uase uitreo bene obturato. Illius uerò præfatæ ablutionis signum est splendor transparens & fulgens ut cristalli serenitas: aliquando cum fecibus albis ad modum salis cristallini qui post septimam distillationem in fundo remanet, & aliquando sine fecibus. ~~Quius signū est repletio aquæ à substantia naturali corporis in argentum uiuum, quia tunc aqua stare incipit, multum desiderans terminari et in sulphur cōgelari, quia phlagma paucum possidet. Et cū in fundo nihil remanere uideris, signū est~~

C 5   quod

*non erat
in alio*

quod paucitas corporis est eleuata in
 aqua multa; & ideo quia pori sui nō
 potuerunt impleri propter corporis
 paucitatem & raritatem, amplius af-
 fectans attrahere.] Quapropter tale
 argētum uiuum est ualde macrum,
 & ideo nō bene fertile donec impin-
 guatur per repletionem sui in argen-
 tum uiuū uerum. Collige ergo feces
quas faciet in suis distillationibus ui-
ce post uicē, & repone cū terra nigra
& alba in prima separatione collecta.
Et sicut fecisti de aqua prima, ita etiā
facies de aqua secunda, feces semper
reponendo cum terra supradicta.

*De extractione & augmentatione aeris
 utriusq; sexus, & mortificatione
 ignis & terræ. 40*

Fili in operatione tuæ practicæ &
 extractione aëris & ignis, poteris
 simul & semel uice qualibet sine in-
 ter-

*raritatem
 patitur, af-
 fectans potius
 attrahere
 quam di-
 mittere*

terpellatione temporis ignem & terram quamlibet separatam, per se abluere per calcinationē, & aërem extrahere per distillationē, quousq; de animabus nihil remaneat in corporibus sensibiliter. Primo igitur recipe aërem & ignem ad modum substantiæ spissæ, liquidæ, uel olei uiscosi superius reseruatū; Et exinde distilla per cineres totā aërem, summa cautela cauens ne ignis in tincturis ignisat. Et cū aër fuerit distillatus remanebit ignis in fundo inferius siccus, ad nigredinē & rubedinē declinans: quia parua inest nigredo, et albedo multa cū colore citrino. Nigredo hæc est in albo, et rubeo in rubeo, q̄a indiget sulphure rubeo et mundissimo, quæadmodū albū indiget sulphure claro et albo. Et q̄ facis in operatiōe ad albū, idem facis in operatiōe ad rubeum,
et

et econtra. Quia hæc medicina una est in essentia, et in modo agendi uel practicādi. Sed additamentum in rubro citrini coloris à mūdissima perficitur substantia sulphuris fixi.

De ablutione ignis & terræ per mortificationem. 41

Fili ablutio terræ, fit cū aqua prima rectificata; et ablutio ignis fit cum aqua secunda; quamuis error maximus nō sit si terra similiter præparetur cū aqua secunda, dum tamē ipsa prius bene fuerit rectificata, cū sit calidior prima; et ideo in aërem reducit citius. Si igitur dicta duo elementa lapidea præparare uolueris cū aqua secunda, accipe illam ac diuide ipsam in duas partes. De una parte terrā, et de alia parte ignem insimul separatum rectifica, aquam terræ cū terra, et aquam ignis cū igne miscendo

do

do in qualibet præparatione. Per distillationem uerò in balneis aquas separa. Abhinc quamlibet substantiam ad partem pone, & non misceas aquam albam cum rubea, nec rubeam cum alba; quia cum alba albi-
ficabis, & cum rubea rubificabis. Veruntamen non putes fili hanc aquam in aspectu esse rubeam sed albam, rubificandi importans substantiam in effectu. Et hoc ideo; quia ignis cum natura uenerabilis ignis occultatur in uentre aëris. & sic subiectum propinquissimum tincturam retinens ignis in aspectu manifestare nequit. ^{potentiam cum}
eam contra pugnam ignis donec in ^{non fa}
sulphur bene complectionatum fuerit ^{subiectum propinquissimum}
congelata; quia cum ipsa per minima ^{minime}
seminatur super terram folia ^{retinens}
tam albam, tunc recedit aqua per desiccationem uirtute expulsiua, & con- ^{timorata in aspectu}
iugali ^{contra ignis pugnam &}

potentiam
cum

non fa
subiectum
propinquissimum
minime
retinens
timorata
in aspectu
contra ignis
pugnam
&

iugali fœdere seu amore naturæ, re-
manet anima ligata, quæ tinctura est
in Leone, in corpore proprio fixa:
quòd secundum suum retinaculum
est manifestatiuum contra pugnam
ignis. Cùm ^{præ} aquas per aquas distilla-
ueris, & cū diligentia infrigidari per-
miseris, colloca mox uasa inter cine-
res, & distilla inde aërem cū igne de
serratura, albi ad albū, & rubei ad ru-
beum: & cū distillati fuerint scors-
sum serua.

hei cohere
bunt cum
superioribus

*Assata sumenda sunt corpora, & aqua ab eis in
balneo abstracta eis erit restituenda.*

Sume ergo corpora assata, & super
ea aquam suam infunde, quā per
distillationem in balneo ultimo se-
paraſti. Superpone mox alembicum
& iuncturas luta cum cæra: deinde
colloca uasa in balneis cū igne æqua-
liter continuato de serratura, & per
di

~~distillationem aquæ~~ in qua partes la-
pidis sunt quæ magis ad naturam
simplicis aqueitatis approximan-
tur quam aliæ, separentur. Et cum
tota aqua fuerit distillata, pone uas
seorsum bene sigillatum.

*distilla
aquam*

De secunda separatione ^{aliarum} calidarum partium

separatarum, & in aërem decocta- ^{substantiarum}

^{deductarum} rum quæ corpus faciunt ^{uniformiter} ^{continuo} ^{cap 42}

Cum autem substantia aquea fu-
erit per alembicum separata, &
seorsum posita, uasa infrigidata col-
loca inter cineres, & aerem recipe to-
tum, album ad album, & rubeum ad
rubeum, cum igne de ferratura. Quia
quòd ab igne descendit oleum, ut di-
ximus est rubeum; & quòd à terra
descendit oleum est album precio-
sissimum.

ascendit

ascendit

De assatione prima ignis & terræ post
aëris extraxionem.

eundem
STatim ergo cū uidebis oleum ab
 utraq; corpore distillatum, con-
 tinua illuminet ignem per sex horas
 sine remotione receptaculi, ut cor-
 pora suauiter calcinentur, digerātur,
 & ad ultimum subtilientur.

*Assatio non est nisi corporum in igne
 conseruatio.*

AD hoc autem faciendum cum
 cautela ignis administrationis
 ad perfectionem dubium te habere
 non proponas: quia hæc assatio non
 est nisi illorum corporū in igne per
terminato nos iam dicto ~~termino conseruatio.~~

*De tertia attractione aquæ in aërem
 conuertendæ. 44*

*non erat
 in alio*
SIcut iam dictū est in capitulo de
 secunda attractione [aquæ] quod
 incipit. Sume ergo &c. ita etiam in-
 telligas præsens capitulū, ita ut non
 putes

putes ipsam in practica aliquo modo discrepare.

De tertia separatione aquæ. 45

Eodem modo quo te in practica habueris superius, data in capitulo secundæ separationis aquæ per balneum, pari modo habere coneris in practica capituli præsentis.

De tertia separatione olei uel rerum calidarum. 46

Si tali forma quâ in practica capituli. Cum autem &c. de secunda separatione exercitatus fueris, te ipsum exercueris: clara in ipsa practica indicatur noticia bene exercitata, præsertim cum forma mortui rubei uel albi, sine humore in altiori cacumine in siccū aërem progrediisse non uideris.

De assatione ignis & terre secunda. 47

Cum autem iam dicta practica oleum separatum fuerit à corpore

H

poris

poribus, terra scilicet & igne, cū igne sicco de ferratura per distillationem, suppone ignem de carbonibus tenuissimum, ut acutiori lancea subtilis punctuitatis, duabus aut tribus horis corpora per eū calcinentur: summa cautela cauens, ne uas uel materia rubeat, & anima sine spiritu fugiant, & tincturæ comburantur. Quia nullo modo indiges necessario, ut anima rubra per nimium ignem fugiant à corporibus suis siue spiritu, alioquin deficient per recessum sui, & fugient ad regionem remotam cum combustione tincturæ. Et hoc ideo est, quia nō habet locum proprium, mediante quo se retinere poterit, horum spiritare, uel quiescere. Et retinaculū eius est aqua, cū qua extrahitur anima, quæ est ignis, paulatim & paulatim cum uenatione lenta, ipsam à

com=

ats

sine spiritibus

ats

sine

cōbustione defendens. Et dicta aqua
 est spiritus, qui in uentre animā tra-
 hit à corporibus, sicuti matrix uirtu-
 tem formatiuam embrionis. Cū
 uerò extrahitur à corporibus, tunc
 ipsa hospitatur, & remanet in dicto
 spiritu, nullo modo uisui se præsen-
 tans; & de ipsa spiritus imprægnatur,
 cū sit locus eius proprius ipsam
 retinens ne fugiat in summum siccū,
 uel cōburatur. Et anima ipsa est sul-
 phur, ac uirtus formans, & sigillans
 species rerum, secundum genus suū,
 & semen masculinum. Et ideo per
 ablutionem aquæ, & desiccationem
 ignis, semper extrahis oleum à corde
 statuarum; quia anima est ignis in si-
 militudine, & ignis occultatus, & in
 uentre aquæ deportatus; ex quibus
 resultat aër, qui aër est tincta aqua,
 & eius tinctura non est nisi ignis, nec

ats
firmiter

anima
e sulphur

cordibus

ipſe ignis eſt niſi corpus ad ultimum ſubtiliatum, & in uentre aëris iam occultum. ~~Ex quo ma-
nifeſtiſſimè con-
ſtat, quòd aër eſt ſpiritus ignem de-
ferens.~~ Lapis eſt ignis deportatus in uentre aëris. Si igitur cum tali igne quodlibet argentum uiuum miſcueris, ſtatim ſine ſeparatione erit rubeū in æternum. Quotieſcunq; ergo uolueris rubifica ſemper cum igne lapidis, quæ rubificare quæris, & erunt rubea ſemper.

Fili practica per quam doctrina in capitulo. Sume, & capitulo. Sicut, iam patere poteſt in oculis tuis per capitulum præſens, iſtas operationes practica, facias ſimilare. Nam illo modo quo operatus fueras uirtute formæ tibi reuelatæ in capitulo. Ad hoc & capitulo. Eodem modo, ſi practica huius capituli illis coæquare

110

non erat
in alio

fol. 110
112

uolueris ex forma processus illius ex-
orta, suo fructu non priuaberis.

De separatione quarti olei. quarta

Regimen quale operatus fueris,
seu exercueris per doctrinā ca-
pituli. Cū autem, & capituli. Si tali,
practicæ huius capituli adhærere fa-
cias.

De assatione tertia ignis & terræ. 49.

Cum uerò per supradictā artem
oleum à corporibus extraxeris
in regimine sicco de serratura, statim
receptaculo deposito, & alio paruo et
nouo uitro cautè supposito, ad the-
saurum naturæ recipiendum, ignem
de carbonibus paulatiue subiicias, ita
ut maiori pūctuitate quàm diximus
in capitulo. Cum autem, de assatio-
ne secunda, augmentetur, iuxta rati-
onem mēsuræ illius nature, debite, se-
ptem horis uel quasi cōsideres, quo-

H 3

usq;

atis

ab hūmi-
ditate pri-
uata

tam condi-
tionis mon-
strae, quam
ignis natura
hūmida,
quod sit
corpus sim-
plicius terra
& magis
hūmum
cū m. v. 10
sua natura

usq; uideris ipsa ~~[olea ab aëris humi-
ditate priuata.]~~ Terra uerò in ultis-
mis suis calcinationibus maiori in-
diget igne informato, ~~tamen cum~~
~~rationabili mensura quam ignis ter-
rae sit.]~~ Sed quòd ignis ipse corpus sit
simplicius quàm terra ipsa, & liga-
tum magis uiscositate sua, propter
partes eius cum humido minimo
possunt confundi igne.] Et ideo nunc
elucidatur ratio, quare ignis nō cal-
cinatur cum terra, cū ipsa grossio-
ris fuerit substantiæ & naturæ, tan-
quam omnium elementorum sub-
iectum. Vide ergo & perscrutare na-
turas istorum lapidum, sensu, ratio-
ne & experimento, & fortitudinem
eius; quis, cuius & quantus ignis & al-
terius lapidis amic⁹ sit uel inimicus;
& antequam aliquid experimento
pertractes, uide quid, quare, unde, de
quo,

3
3
3

quo, ubi & quomodo facies: & hoc
intelligendo totum cum memoria
recordanti, intellectu intelligenti &
uoluntate diligenti, & frequenti le-
ctura, multiplicatur memoria, per-
scrutatione & contemplatione assi-
dua. Intellectus per nouem distin-
ctiones ad penetrandum causas re-
rum acuitur, dum tamen limites re-
rum non transcendat. Quia si fuerit
extra lineam naturæ errans in deuo
positus, dirigat se, & reformabitur cū
experimētali semita ueritatis. Amo-
ris uinculo ueritas gignitur & uehi-
tur indissolubiliter, tam in diuinis
quàm in naturalibus, ut ex uisibili-
bus argumentis nobis ex exuberan-
tia illius extitit patefactum. Cal-
cinare tunc naturam terræ sapien-
ter præcognitam, igne suo fortiter
accenso cum reiteratione attractio-

nis, & aquarum distillatione, ac cor-
 porum calcinatione nō omittas, do-
 nec terra ipsa subalba remaneat ab
 humiditate uacua, & ipse ignis sit in
 puluerem redactus, rubeus ut iacin-
tus; cuius signum tunc ostenditur,
 cum humiditate radicali omnino re-
 manet priuatus. Hæc humiditas ra-
 dicalis tardius semper separatur à
corporibus, cō quod ipsa magis ex-
istit de natura, quam fuerunt aliæ ca-
liditates. Et quia in natura est cali-
 dior, ideo in ultimis reiterationibus,
 reperta est prætiosior. Propter quōd
 separa semper illam modicam hu-
 miditatem ad partem uice post uice
 cem, semper eam in paruo recepta-
 culo recipiēdo, in quo obseruari præ-
 cipitur, ne tantus thesaurus deperda-
 tur confusione plurium, cū ipse sit
modicæ quantitatis, cuius una gutta

cer.

vubedo.

3
3invariati
omnibus

certissimè potest in mille partibus
 corporum incærari. ^{postea quò quando} Præterea cum
 uolueris incærare, misce de re calida
 & humida, magis quàm de re ^{frigida} terrea
 & sicca. Sed cum fixare uolueris, misce
 de re ^{frigida} terrea & sicca magis quàm de
 re calida & humida. Hoc tamen intel-
 lige post extractionem naturæ na-
 turatæ. Sed quia talis extractio fieri
 non potest absq; elementorum cor-
 ruptione, & partium separatione, cla-
 rum est quod sine illis magisterium
 non perficitur. Et ideo oportet te se-
 parationem elementorum subtiliter
 facere pro tuo posse, cum præpara-
 tione lenta tibi notat cum talis sepa-
 ratio, naturarum sit mutatio: & con-
 stat quod huius operis ingenio, in-
 stans erit perfectio. Pone ergo super
 prædictorum corporum substantias
 ex quibus adhuc oleum extrahere

incærari
 ats
 incærare

2
 natura =
 furata
 ats
 naturate

calcinatio

uolueris, tantū aquæ suæ purissimæ,
 quòd quatuor supereminet digitis
 aut plus, & alembicū superpone & lu-
 ra. Fili per hoc quod diximus purissi-
 me, in ~~lumina~~ ⁱⁿ rarefactionē aquæ
 Mercurii in aëris leuigationē. Et per
 hoc quòd diximus substantiā, intel-
 ligas materiā terrestre albā ad mo-
 dum salis uel aluminis resolutā, aut
 sicut tales, uel foliorū cristalli ad al-
 bum: sed ad rubeū substantiam adde
 rubeā quasi nigrā ut sanguis gelatus.
Quia instinctus siue appetitus natu-
ralis in elementatione prouenit ex
rerū subtiliatione & rarefactione, un-
 de cū non diu uacuitatē tollerare ua-
 leat, necesse est quodlibet ^{elementum} rarefa-
 ctū statim de alio condenset, et illud
 ad se attrahat et cōuertat: ut terra in
 aërem per aquæ medium, et ignis in
 aquam per aëris medium. Et ex hoc
 elu-

*in uinum**Talium**natūra*

elus

elucidatur capitulum illud, Fili im-
 possibilitas, et alia plura capitula.
 Quare capitula illa relegas et intelli-
 gas. Ab hinc per distillationem bal-
 nei rotam aquam separa, et uidebis
 in fundo oleū, corpus in aërem gros-
 sum per media minima iam reductū
 super Mercurium siccū qui indissolu-
 tus remanserat. Demum uerò separa
 oleum cautè ab aëre, in sicco igne de-
 ferratura, et seorsum serua. Postre-
 mum uerò receptaculo deposito, et
 alio uitro paruo supposito ad recipi-
 endum illud quod tardius separatur
 quòd ad partem ponas, Et statim de
 carbonibus ignem subiicias maiorē
 quàm in iam dictis affationibus sup-
 positus fuerat, paulatiue tamen se-
 cundum naturæ exigentiam et ra-
 tionis mensuram, nouem horis il-
 lū augmentādo, et diligentiam rectam
 adhi-

testamentum
 quod dicitur
 pit

deest in
 a lio

adhibere cognoscas. Sic autem cor-
 pora calcinantur, assantur, & combu-
 runtur, ac omni spiritali humidita-
te priuantur; & hoc cum preparatio-
ne lenta, donec sint in modum pul-
ueris insensibilis, cui non est tactus,
 nisi leuis fortè. Cùm autem per iam
 dictam solutionem Mercurius dimi-
 nutus fuerit à corporibus, Mercuriũ
 superadde alium mundum, calidũ
 & rarefactum, & in balneo Mariæ ite-
 rũ distilla, quod frigidius est in natu-
 ra separando, & repone ut expedit ad
 coquendum; quia sic continue faci-
 endum est, donec totum oleum su-
 mas à corporibus, & nihil in eo spiri-
 tibus remaneat insolutũ, & demum
 corpora bene combusta sint, & in te-
 nuissimum puluerem redacta. Quia
 tunc in eis inportant manifestum,
 quod non remansit aliquid de anima
 in

^
 vt expedit in
 natura

non erat.

^
 signum

in corporibus, quod ab artifice senti-
 ri possit in sua operatione, uel spiri-
 tus sublimatione. Cuius manifestis
 us signum demonstratiuum erit, cū
 parum de his laminæ superposueris
 ignitæ, tunc subtilia & pura si effica-
 citer erunt appropriata sub nomine
 spiritus, non minus erunt quàm ap-
 propriata nomine animæ tingentia
 & lucentia; & etiam tanquam appro-
 priata nomine corporis per media
 ad extrema, subtilis, rubea, sicca, fixa.
 Et illud ideo est, quia in nulla nostra
 operatione indigemus aqua, nisi cā-
 dida, cum anima, simplici propin-
 qua; nec oleo indigemus nisi albo,
 subcitrino aut croceo; nec igne, nisi
 rubeo: nec terra nisi pallida & subal-
 ba cum subtili substātia & fixa. Quia
 ignis desiccet & figit, sed aqua munda-
 dat & abluit. Aër uerò & ignis tingūt
 & fluc-

^A
 cūbilita &
 pura

subalba

ipsa

& fluere faciunt. Propter quòd docet
 philosophus artificem multam neces-
 sario habere debere aquam et aërem
 multum; quia quanta erit multitudo
ignis et aquæ, tanta erit multitudo
olei. Ecce quomodo ex duobus ex-
 tremis resultat medium commensu-
 ratiuum in natura. Ex quo patet ignē
 in aquam reduci non posse, nisi pri-
 us reducatur in aërem. Vnde per in-
 stinctum naturæ, utriusq; amor gignitur. ^{et temperatur in ignem} Ecce quomodo aqua reduci-
 tur per aërem. Et hoc ideo quia aqua
 iā attracta fuerat per ignē in aërem,
 qui cibus eius est. Cū ergo taliter
 præparaueris ^{elementa}, tunc terra erit habilis
 ad soluendum non in aquam vulga-
 rem, sed in aquam siccam, Mercuria-
 lem; Et in hac tertia dissolutione,
 aqua etiam erit efficax subtilitate et
 rarefactione ad ingrediendū, et oleū
 in

^
 similiter & quā-
 ta fuerit multi-
 tudo olei,
 tanta erit
 multitudo
 terræ.

^
 sup hanc am-
 &
 hoc

in quo portatur ignis est ad tingendum superabundans penetratione & uirtute: & quāta erit multitudo olei,

acuitate.

tanta erit etiam multitudo tincturæ. Quia hoc oleum est tinctura, aurū & anima, ac philosophorū unguētum, quo totū perficitur magisterium. Si uerò talia elementa nō habueris, cer-

tum signū demonstratiuū erit erroris. Errorē ergo tuū corrige, totū po-

insimul

nendo ad inhumanū cōplete, & postea redi ad separationē elementorū:

*atq
redire*

quia propinquior est præparatio in ea, quā si inciperes in opere nouo: quia subtiliora sunt iam et quasi elementata omnia in operatione iam cepta.

Memoriæ ergo commendes cū erratum cōstitit in operatione, semper ad separationem elementorum redeundum.

De distillatione aquæ, aëris & olei Mercurij.

Cum

non orat

Cum uerò argenti uiui humi-
 ditas per modum traditum, à
 corporibus fuerit penitus resoluta,
 distilla eam per alembicum in bal-
 neo Mariæ *[Septies]* inhumatione len-
 tissimi caloris semper interposita. Et
 sicut fecisti de aqua, ita fac etiam de
 aëre: & sicuti fecisti de aëre, fac ita de
 igne uel oleo. Quia ablutio eorum
 est eadem, sicuti fuit aquæ primæ:
 quæ quidem inhumando & distillan-
 do pariter fieri poterūt, donec aër &
 oleum ad cristallinam perueniāt se-
 renitatem sine fecibus. Et licet aër &
 oleum feces non habeāt, alba tamen
 sunt eius signa demonstratiua certa,
 & gutta spissior, & aquæ color inten-
 sior, & substantia aërea leuior: quòd
 patet per hoc, q̄a si miscueris ipsum
 aqua, natabit & cōgelabitur ad modū
 tenuissimæ pelliculæ diuersorū co-
 lorum

si experiris

oleum ipsum, omnium elementorū
 ceratiuum, & nostrum finale secretū
 & ultimū. Prima humiditas separa-
 tur per balneum, quia calida est. Se-
 cunda in igne sicco de ferratura, quia
 calidior. Tertia in igne de carboni-
 bus sicco, quia calidissima. Et si oleū est
 frigidum, aër erit frigidior, aqua erit
 frigidissima. Et similitudinarie hoc
 etiam intelligas de terris, si naturas
 lapidis effectualiter perscrutari uo-
 lueris; quia uirtutis naturæ denomi-
 nationes semper accipias à suis sub-
 stantiis, & secundum quod illarum
 subiecta, earum uirtute alterationes
 accipiunt, secundum illud enim di-
 uersimode operantur & alterantur;
 quia per tales alterationes corpora
 semper labuntur de natura in natu-
 ram. Et quanto magis natura illo-
 rum patitur ad ima, tanto magis gra-
 dua-

(sic)

dualiter sublimatur ad uirtutes su-
 percoelestes: & quanto magis ad uir-
 tutes attollitur coelestes, tanto no-
 biliiores & altiores sunt eius opera-
 tiones. ~~& magis abundans est aer~~
 actionibus propriis. Si scire uis cau-
 sam filiquare terra nostra magis ef-
 ficax est ad penetrandum & cogelan-
 dum argentum uiuum quam terra sophi-
 starum, scias quod hoc est, quia siccitas
 terrae nostrae per digestionem caloris
 complexionalis subtilis facta est: &
 ideo magis congruit & subtilius pene-
 trat in profundo, non solum substantiam
 argenti uiui, sed etiam ceterorum corpo-
 rum quibus applicatur: quam penetra-
 tionem frigiditas terrae sophistarum fa-
 cere non potest, quia nec congruit, eod-
 quod complexionale non est: nec
 penetrat, quia per calidum uirtutes
 & subtilitatem non habet, quae cum

permittit
ut supra
binam
actionibus
propriis
tolerantur

congelat

I 2 aqua

^
paragitur
& oleis

^
redutiones
in

aqua prima perficitur. Hanc autem
uirtutem sublimiter informat ⁱⁿ opera-
tio nostra in terra ^{nostra} per magisterium.

Tres sunt terræ philosophicæ quemadmodum
tres sunt eorum humiditates.

mergitur

mergitur

^
fulgorem

& hoc ex dir-
ta terra

media ac
suis feruor-
is exhibit

operatio

TRes ergo sunt terræ. Prima est
ex metallo soluta, & illa simplex
est, cū qua iungitur aqua prima. Se-
cunda media est et magis aërea, quæ
ex illis duobus elementis resultat, cū
qua iungitur aqua secunda, quæ sim-
plicior est. Tertia est terra luminosa
Solis radios in se habere cupiens: ~~et~~
~~ex hoc dicta est terra fermentata~~ ad
subtiliorem gradū eleuata: quæ po-
stremo ad perfectionem cum aqua
tertia est incārāda, & hæc est simpli-
cissima. Prima terra supradictis re-
giminibus præparatur: secunda ter-
tio principio, operatione mediatur.
Tertia, quarto & ultimo principio
cum

cum sui indulcoratione perficitur. Prima terra calida est, ideo aqua adiungitur sibi prima. ^{er}Secūda terra calidior, propterea aqua illi adiungitur secunda, quæ frigida est ut lactis fer- culum. Tertia terra est calidissima, propterea illi aqua appropriatur ter- tia & propinatur; quia frigida est ut caloris nutritium & cōseruatium, ac totius rei penetratium & perfe- ctium. Per oppositum igitur patet, si ultima terra est frigida, prima erit frigidissima, quia euacuata est à calo- re naturali, & si calor ueneni ei adiū- gatur, in calorem naturalem & pro- priū conuertitur. Cōiunge ergo ex- trema extremis, & resultabūt tibi me- dia quæ ^{quæ huius} nobilissima ^{relinquuntur} retinet extrema. Ex iam præmissis patet, quòd nisi re- uersionem hāc perfectè intellexeris de differentia in differentiā, nihil ua-

[^]
quia frigidissima
ut ignis
nutritium

frigidissima

lebit opus, præsertim cùm secundum suam qualitatem magis propriam quodlibet elementum habeat suum proprium actum, finem perfectionis respicientem. Nec est solum lapis de calore in frigidum mutas, sed etiam de frigido in calidum, gradualiter terminandus. Et cum hoc perfecimus secundum practicale principium cum materialibus principiis secundum generis & signis demonstratiuis.

per mutam =
dus

De tertio principio practicali cum suis tertij generis materialibus principiis & demonstratiuis: quæ sunt Leuificare & lapidem nutrire. 50

Intentio huius practicalis principii est ut argentum uiuum à corporibus extractum, per dissolutionem sui sulphuris & illius uapore per reductionem coeuletur, ac in ipsum uertatur & exaltetur, donec uim habeat sulphuream cogelandi Mercurium, aut

aut aliud argentū uiuum. Quia si primo exaltatus fuerit à terra sua propria, omnia trahet ad seipsum, & in sui naturā conuerteret; quia ex purissima argenti uiui & sui sulphuris substātia sunt, quæ magis naturæ metallorum cōueniunt, & magis in profundo sibi naturaliter adhærent. Medicinā igitur nostrā necessario creare expedit, antequā illius conuersionē perficere poterit. Vnde proprium argēti uiui nostri est quod ex uapore sui sulphuris cōgelatur. Quia omne ficcū naturaliter ebibit suū humidū, & illud ad se naturali calore cōuertit. Hinc est quod uapor sulphuris argenti uiui proprie coagulantis est terrea subtilis sui substātia aërea, decocta & digesta in mixtiōibus scilicet linea naturali actiōe caloris ei unita. Secūda, ut tã naturali quã artificiali cōiunctim

ut p̄ta

et diuifim, diuerfis fibi ordinatis digeftionibus, et artificiali processu
 præparationibus supradictis. Quia
 omne quòd subtilis substantiæ est &
 simile, citius generatur & uelocius
 quã spiffum & solidum. In solido eĩ
 corpore, nulla fieri potest generatio,
 nisi terminata primo & digefta fue-
 rit materia: & digeftio materiæ nõ fit
 nisi usu, hoc est frequẽti & continua
 actione calidi naturalis per minima
 super eam. Vnde isto modo, & ista de
 causa, solutio fit in lapide nostro: eò
quod solutio ipsum lapidem omni-
no facit esse subtilem. Quia ^{eĩ} materia
 lapidis, postquã dissoluta est, ualde
 uicina fit lapidi: in qua dissimilitudi-
 ne non distat in eo potentia ab actu:
 propter q̄ etiam cito terminatur ad
 actũ, calore naturali operãte, et igne
 artificiali excitãte, ut uelox eius effi-
 cia,

*Solutionis
 necessi-
 tas*

ideo reuelatur tibi q
 ciatur generatio. Et cū lapis nō sit
 nisi in potētia, procul dubio per sub-
tilitatem reducitur ad actum. Vnde
non indiget nisi subtiliatione, ut po-
stea melius cū spiritibus cōiungatur.
 Quia quōd subtilis et raræ substantiæ
 est, illud cum subtili et rarefacto cis
 tius coniungitur, et celerius augetur
 quàm illud quōd spissum est, durum
 et opacum. Multis igitur digestio-
 num uiribus indiget corpus durum,
^{compatte} opacum et ponderosum, antequam
 rarum fiat et leue.

*Generatio lapidis & medicinæ fit & completur
 ratione similitudinis & subtilitatis
 partium ad inuicem.*

Q Vapropter relinquitur quōd
 generatio tam lapidis quā me-
 dicinæ fit et completur ratione simi-
 litudinis et subtilitatis partium ad
 inuicem. Idcirco omne corpus trās-

I 5 muta

mutabile, ad hoc ut in quacunq; spe-
 cie trāsmutetur, ad primā materiam
 illud reduci necesse est, & primo in
 argētum uiuū; & hoc per dispositio-
 nem primā quæ præcedit illam, quā
 facit sulphur per cōtrarium. Deinde
 reducitur in sulphur per dispositio-
 nem secundā iam dictā. In hoc enim
 contrarii fuimus Aristoteli quarto
 Meteororum dicēti, quòd omne cor-
 pus passibile, reducitur ad suā primā
 materiam per operatiōes naturæ suæ
 cōtrarias. Item mundare corpora so-
lubilia per spoliatiōē sulphureitatū
accidentalium necesse est, donec sint
albissima ut cristallus, omni uiridi-
tate priuata; quia sulphureitate re-
manente in corporibus metallicis est
impossibile ea cōiungi cū spiritibus.

Si deo Contrarietate remota contrarium in-
 duci necesse est: sulphur per
 per ignē nā & ideo x **Coro**

transmutati-
 one

internoz

11
 12
 13
 14
 15

& ideo. **C**orpora calcinantur, ut citius
 solvantur: & eadem solvantur
 ut ab oleagineis sordiciebus & sul-
phureis, ac aliis uiciis, ex insufficien-
ti digestionem emergentibus, & à fixa-
tione & fusione recta corpora de- *deferentibus*
fendentibus, melius mundentur: &
hoc ex ratione eadem, quia remo-
ta contrarietate, contrarium induci
neccesse est. Alia quidem est causa
 ut ad penetrationem sint aptiora,
 uidelicet ut solutiua & Mercuriali
 humiditati appodeantur. Et ideo fit
 corruptum ^{eritate} luminarium combustio *corporum*
 ex sola aspirate naturæ, igne nostro,
 & proprio spiritu, donec innatura-
 lis eorum sulphureitas deleatur, &
 multa argenti uiui humiditas resol-
 uatur, & ad modum stanni & grossi *speciem*
ferri aut æris combusti redigantur, & *ferri*
 sicut corpora leuia & spongiosa sint:
 quia

quia tunc per spongiositatem eorum postmodum intrat humidum subtilissimum per uiam restorationis rei deperditæ, et confortationis corporum, ut calore naturali per minima gradualiter cōgeletur in sulphur. Vnde Paganus istud in summa efficaciter intellexit cūm dicat in capitulo, qd sit sublimatio, in fine: quòd melior modus est ut sumatur ferri, stanni uel æris usti substantia, propter priuationem humiditatis multæ, illa coagulantur de facili, aut arsenicum solutum in argento uiuo simul uniuntur. Non enim solum extrahimus sulphureitatem à corporibus, sed etiã humiditatem illam qua calor naturalis hebetatur, ut maiorem inde per reductionem humiditatem recuperēt per minima: quam humiditatem in resolutione perderunt

derunt

derunt in calce. Quia tunc necesse est spiritibus aquis & calce resolutis, uehementi commixtione commiscere per modū reductionis, ut omnium substantiarum fiat una res stans, penetrans, tingens & permanens.

De inquisitione causæ quare fiat dissolutio

secunda, & quid sit. Cap 51.

DVabus ergo de causis dissolutionem facimus secundam. Prima est ut spiritus habeamus in subtili natura, de propria substantia corporum, admodum aquæ claræ. Secunda causa est ut corpora habeamus spongiosa & leuia de eorum natura, propria, humiditate priuata, in quibus sit calor naturæ operans, penetrans & congelans suum argentum uiuum, & in sulphur conuertens. Quia qui extractum argētum uiuū à corporibus non coagulat per sui conuertens

uer-

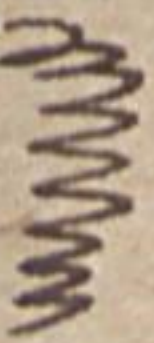
uersionem in sulphur proprium al-
 bum, nullam uia ad praeparationem
 elegit rectam. Si ergo in naturalibus
 sublimationibus fueris exercitatus,
 nos uerum dixisse scies, quod talium
 fecum administratio, quibus conue-
 nire debent sublimanda, praetermit-
 tenda non est, ac unire humoris at-
 tractione in eorum profundo. Quia
 oportet ut de propria substantia spi-
 rituum existant, ac rara in substantia
 aërea sint disposita, ad resumenda
 per minima eosdem spiritus praepa-
 ratos: nec inuenitur aliqd, quod eo-
 rum locum poterit obtinere, cum non
 reperiat eisdem generis spiritus
 commisceri per minima cum ipsis,
 non potuerunt unione naturali uni-
 ri: & si non permiscerentur ut expe-
 dit, tota spirituum substantia ascende-
 ret sine mudatione aliqua, & sic nul-
 lo

*in magis
 terio*

lo modo depurata post illorū inue-
 nientur ascentionē. Ideo qui argentū
 uiuū nostrū à re extranea, sublimare
 laborat ab eorum natura, sublimare
 frustra procurat. Et si cum calcibus
 duorum luminarium sublimaueris,
 utiliter sublimabis, & mundabis cum
 facilitate, quia facilis eorum subli-
matio; illud autem extraneum nō est
 ei, in quo argētum uiuum per magi-
 sterium nostrum cōuertitur, scilicet
 sulphur albū & rubeū, ex quo creatur
 argentum & aurum. Quia si sulphur
& Mercurium haberemus de illa ma-
teria super terrā, de qua aurum et ar-
gētum fit sub terra, bene poterimus
aurum & argentū de illis facere cum
proprietate suæ naturæ. Nihil er-
 go conuenit rei nisi quodq; propin-
 quum est ei ex sui natura. Vides
 enim quòd homo nō generatur nisi
 ab

*aliis
 est in illis
 per gene-
 rationem*

desf. venerabilis igitur
vltimus nra

144

CODICILLVS

quia non
emendatz ni
si p redutio
nem illig in
na sua ay
aliena noli
te intraducere nec

ab homine: nec ab aliis perfectis ani-
malibus, nisi similia. Quia in hoc
unumquodq; generatur quod simile
sibi generatione consequitur. X

puhere nec
aq, nec vltim
nem nisi p
w arg. vi. in nra
p ping. bim.

Terra esse debet ex duobus corporibus scilicet
Sole & Luna: & duo elementa sunt sicca
& lapidea scilicet ignis & terra.

Cum fecibus corporalibus in na-
tura maximè cōuenientibus sci-
licet Solis & Lunæ, necesse est Mercu-
rium cōmiscere per minima, & quo-
usq; sulphur fiat decoquere. Redde
ergo aquam super terram suam, ut
recuperet humiditatē perditā. Ge-
neraliter enim terra illa in se cōtinet
fumum illum tenuissimum, subti-
lissimum & insensibilem, congelan-
tem argentum uiuum, de sua propria
natura & substātia existens. Sed cūm
terra ex duobus corporibus esse de-
beat Sole uidelicet ac Luna, & duo
eorum

redue

albid, sicca,

eorum elementa sicca sint, dura & la-
pidea scilicet ignis & terra in siccitate
 concordantia, simul sunt præparan-
 da, cùm secundum eorum qualitates
 conueniant in unam & eandem præ-
 parationem. Et rursus generantur ^{generatiter}
 uapores fumosi illorum, ~~et~~ tertia
 dissolutione uniformiter resoluen-
 tur, & in uentre Mercurii deportan-
 tur, cum tota natura quinta utriusq;
 corporis congelētur & retineatur.
 Quia cum argento uiuō ~~in~~ ^{terra} albissi-
 ma constringetur uirtute prædicto-
 rum corporum utriusq; uaporis pro-
 pinatur ibi quinta essentia, quæ in ter-
 ris dictorum corporum duorum fu-
 erat à natura infusa. Et ideo cùm ar-
 gentum uiuum radios uestibus in-
 duit bipartitis, propinquior erit ter-
 ra foliata ad tingendum in sulphur
 rubeum, quàm si sola alba simplici-
 ter

ter fuerit uestitum: presertim cum
 de sua natura simili per talem colli-
 gationem per minima iam imbibit-
 tur: maximè etiam quòd argentum
 uiuum continens germen dissolutum
 in spiritum proprio assimiletur quaes-
 sito, neccesse est ut attrahatur in locum
in quem semen proiicitur maris, in
quo est calor naturæ formās & sigil-
lans: quia sic uertetur ad naturam ue-
nerabilis cōplexionis loci ipsius ge-
 nerationis, quādo fuerit factus coitus
 terrarum Solis & Lunæ, & omnium
 eorum quæ generationi talium cir-
 cunstant. Coniunge ergo grossio-
 rem Solis substātiā cum terra Lu-
 nę post aëris extractionem, & præpa-
 ra insimul propter eorum bonā cō-
 mixtionem, & ne confundatur præ-
 paratio ob defectum confortationis,
 & unus alium bene tingat, ac de utris-
 usq;

* matris
 v. sexg. l. ter
 rary. etc.

usq; natura in seipso retineat ne adu-
ratur in pugna ignis: quam obrem se-
parare eos saluum est & naturæ pro-
pinquum.

*Quomodo corpora calcinata & totaliter
discontinuata præparentur.*

Eorum autem præparatio quæ
calcinata sunt corpora, non est
aliud nisi ut maiorem humiditatem
naturaliter recuperent, quam in cal-
ce perdiderāt. Quia cū corpora sunt
calcinata totaliter sunt discontinua-
ta: eò quòd ab aqueo humido ingros-
sante naturaliter sunt priuata. Arida
igitur sunt & uacua ac naturaliter
multum sitientia, humiditate aquea
confortari cupientia, proprio cōge-
lans calore humiditatem illam quæ
in substantia sulphuris est per mini-
ma, operatione directa uirtutē mas-
culinam in eo infundendo. Quicū

*Optimum
re*

K 2 talia

talia corpora formādi sulphuris gra-
 tia sint actiua principia, caliditatem
 naturalem possident in seipsis. Sed
 quia ulterius propter certa & deter-
 minata opera formationis necessa-
 rium sit ut argentum uiuum pene-
 tret partes eius congelationis, cū
 ipse calor absq; penetratione & motu
 formaliter congelare cum nequeat,
 oportuit ut illa caliditas moderata fo-
 ret: quapropter illam superfluā hu-
miditatem, calorem naturalem he-
betantem, à corporibus subtraxi-
mus, quantū huic fini expediens fuit
per solutiones & calcinatiōes supra-
dictas. Et quia hæc digestio per cali-
 dum celebratur & humidum, medi-
 cina tamen digestiua participare no-
 tabilius est siccitatem quàm humi-
 ditatem, ita ut siccitas non sit excel-
 lens, sed tanta solūm, quāta modera-

te sufficit siccitati. Sed quaeritur quare mensura siccitatis plus conuenit medicinae digestiuae quam humiditati: uade ad tractatum de intentione Alchymistarum, quia ibi de ista materia & de aliis digestionibus ad plenum tractauimus. Quamobrem recapitulare hic ea non intendimus, nisi quantum immediatae operationi fuerit expeditus.

Quae sit materia lapidis & quae requiruntur ad eius creationem.

Materia siquidem lapidis nostri ^{vel sulphuris} est humor seminalis per actum generationis decisus ex singularibus partibus utriusque parentis, corporis scilicet & Mercurii. Ista materia in loco conceptionis dispersa, ui naturae attractiua in cellulis id est porris matricis terreis recolligit, & per calorem cum contritione pariter commiscetur.

K 3 tur.

tur. Et nisi humoris cōmixtio rein-
 crudati utriusq; parētis, corporis ui-
 delicet & Mercurii fieret, infantis no-
 stri siue sulphuris nostri creatio fieri
 nō potest; & materia ^{redina} amore] humo-
 ris siue uaporis à corpore procedens,
 uehementer sicca est & calida; & ideo
 præ nimia siccitate se nō potest ^{bet} uni-
 formiter dilatate seu continuare abs-
 que deperditione suæ substantiæ, &
 materia etiã ex se per abundātia calo-
 ris in decoctione cōbureretur, & de-
 strueretur substātia sulphuris, nisi ex
 humore Mercurii qualitates cōtrari-
 as habētis, ex inhumatione reciperet
 temperamentū. Et sic patet quòd per
 contrarias qualitates reciproce gene-
 retur infantulus noster. Circa igitur
 illius lapidis generationem quatuor
 exigūtur scilicet materia cōueniens,
 ut est sulphur & argentū uiuū, Locus
 expe

sulphuris

materia

o. v. in q. lapide vis nalis infunditur. e etia virtus for-
mationis exiens a vase p. spm quid ideo appellatur matrix
tanq. &c. RAYMUNDI LULLI. 151

expediens, id est matrix uel terra que
proprie uas naturæ dicitur formati
uã uirtutõ retinens, per spiritũ à uase
exiẽs, quæ proprie matrix uel nutrix
appellatur, tanquã naturali sulphuri
uirtutem cõferens, & illud pascens.
Tertium quòd in generatione lapi-
dis exigitur, est calor naturalis expe-
diens, in loco generationis existens,
per moderatum calorem uelut causa
efficiens excitatus. Quartum uerò
quod est spiritus quinte essentie, cor-
pore uirtutẽ influẽs, & in loco gene-
nerationis regens, ut uirtus frigoris
mortificatiua nõ suscipiet uirtutẽ spi-
ritus attrahentis in se uirtutẽ caloris
cœlestis, spiritum ipsum uiuificantẽ.

Er si spiritus deficit in calore, nõ erit
receptiuus, nec caloris recepti reten-
tiuus. Sic intelligis quomodo corpus
infantis ex masculino & fœmina pro-

K 4 cedit

locus

lapidis

Calor na-
lis expedi-
ens

Spiritus
5. cen-
tia

caloris uiu-
ficij
Nõ si caloris
recepti nõ e-
retentiuus
nãq. ex eo for-
mabũ q. sitũ

cedit in actum, qui actus est in eorū
 materia in potētia. Et sic patet quòd
 ↪ lapis noster assimilatur creationi ho-
 ↪ minis, cui omnia insunt. Fili notare
 debes quòd unum documentū, prin-
 cipium, doctrina & demonstratio, ad
 aliud; & si uiam huius inuestigationis
 semel generaliter habueris, gratia
 Dei infundente spiritum intelligen-
 tiæ, ad omnes alias scientias similiter
 peruenire poteris. Considera ergo
 quæ dico, & perscrutare in statu gra-
 tiæ, quæ in hac operatione sunt ne-
 cessaria, & laude digna

*Reciproca in principijs materialibus
 primis est operatio.*

Sicut argentum uiuum uirtute &
proprietate sua sulphur deuiētū
ad se attrahit per conuersionem illi-
us in argentum uiuum: ita sulphur
operatione contraria proprietate sua
 argens

argentum uiuum deuincere potest,
& illud conuertere per reductionem
cuius in seipsum. Et hæc reciprocatio
 fit uirtute alterius digestiōis scilicet
 caloris naturalis. Perfectio enim huius
 digestiōis est ~~quæ~~ ^{quæ} caliditatē ha-
 bet conformem in quantitate & qua-
 litate calori naturali, per quem eun-
 dem confortat ad transmutationem
 alimenti perficiendum, & maximè in
 hac digestione prima. ^{redim} Et hæc medi-
 cina absoluto nomine digestiua di-
 citur quia in hac digestione, digerēs
 maiorem habet repugnantiam. Et
 ex his scire poteris an terræ corporū
 debeant coniungi ad inuicem, cū
 una confortetur per aliam, & argen-
 tum uiuum nostrum complexiona-
 tum sit alia complexione, & alia na-
 tura naturatum, quàm argentum ui-
 uum uulgi, cuius natura est remotis-

K 5 lima

*per de / iunt
 ad calor na-
 lis uincit o-
 mino suad sub-
 iectum ut
 alio absolute
 ut qd in
 omibz alimentis
 ideo patz qd mol
 dicina digestiua
 nomine diges-
 tiua absolute e-
 illa qd calidita
 153 conf.*

*79 151
 600150x*

sima à sulphure nostro. Et ~~ideo~~ inter
 sulphur & argentū uiuum nostrum
 nō est differentia, quia in genere cō-
 plexiōis naturaliter cōueniunt, licet
 unum sit de ratione humidū & alte-
 rum siccū. Et nos mudū huius natu-
 rationis latius dicimus, in ^{& infra} nostro Tes-
 tamento, ubi de animatiōe Mercurii
 ad plenū tractauimus. Quia cum ar-
 gētum uiuum sit de sui propria sub-
 stantia corporis, necesse est ut cū eo
 cōcordet in cōplexiōe, essentia, qua-
 litate, & natura. Et q̄a in habentibus
 symbolū, facilius est transitus, ad erit
 tibi uelox sulphuris & lapidis genera-
 tio. Cū ergo corpus sulphureū sur-
 sum ascendere nō poterit, nisi spiri-
 tus fuerit incorporatus cū eo prius
 minima, infunde primam aquam per
 uices paulatim, hoc est uice post ui-
 cem, per minima conterēdo & deco-
 quen-

ad esse

ut spiritus

ergo

quendo quousq; cōgeletur: igne ta-
 men taliter informato, ut calorē na-
 turalem non excedat in materia. Cum
 aut aqua fuerit congelata, leuiter cō-
 tinuando ignē siccum & materiā cal-
 cinatā in siccitatē moderatā perdu-
 cendo, ad perficiendā digestionē se-
 quentē, ponat supradicta elemēta ut
 in trāsmutatione digestiōis, aqueitas
 argenti uiui sequestret, & resurgat in
 columbe. Sic enim medicina cū circū-
 latione naturæ artificialiter filia est,
 ex qua prouenit sulphur, quale per
 ingeniū naturæ digestū est, & ad ples-
 num præparatum, ad decoctionē pos-
 stea transiens per organa Mercurii &
 examinationem eorum artificialiter
 intrudentium in cauernas funditur
 corporum; & tandem alteratum uir-
 tute sulphuris naturalis calidi, con-
 stringitur & reuertitur in seipsum.

Et

la q' virtus for-
 mans & sigillas
 pcedit q' est
 in materia

ponendo sup
 rig alembi:
 id

si circūlatio
 ne nat. cūq;
 medic. filia
 e artificialit
 prouenit, q' p
 p' h' ut p' mix
 mid @

q' ex coctione
 artificialit
 incrementū in
 cauernas cor
 porū fundi
 tur.

Et ad hoc aduertant præsumptores
alumni, qui afferunt absolutè, quòd
coctum reinerudari non potest. Hu-
ius autem processus formam practi-
cando, multoties te reiterare nõ tæ-
deat, conterendo & digerendo cum
igne naturæ, imbibendo aqua Mer-
curii prima, decoquendo & leuiter cal-
cinando cum igne excitanti, bene ut
expedit informato, donec de sua
terra aqua combiberit, quantum euiden-
tissimè uideri poteris per eius uola-
tilitatem, si modicum de ipsa super
laminam ignitam fuerit superposi-
tum. Hoc em̄ est unum de signis suis
luculentissimis. Super omnia aut ca-
uendum est uice post uicem, ne ter-
rã imbibas nisi paulatiue hoc est per
minima de octauo in octauum diẽ,
cum longa trituratione in furno se-
creto, taliter ut uirtus Mercurii uirtus
tem

terra

tem sulphuris nō apprehēdat: quia debiles sunt in principio sui nutrimenti. Nam si uirtutes Mercurii, uirtutes sulphuris deuicerint per appositionē & multam imbibitionem aquæ, debilitatur sulphur dissolutione sui & fit pelagus conturbationis: & sic calor spiritus hebetatus & mortificatus remanebit absq; utilitate. Et propter hoc tibi notificauimus confortationem & debilitationē eorum in principio huius, & etiam in nostro Testamento. Errorem ergo tuum corrige, si in hoc casu aliqualiter defeceris, quēadmodum dicemus infra in capitulo de uirtutibus & doctrina, quibus corrigitur error. Quia oportet quod in ista transmutatione uires sulphuris apprehendant uires Mercurii, ut et illas ad se attrahant et in se conuertant. Quia oportet ut spiritus resoluatur

resoluatur

resolutus per reductionē sui cōgele-
tur in corpus, & cū ipso fortiter collis-
get & cōmisceatur per minima ut in-
senlibiles partes corporū & subtiles
uniformiter cum partibus minimis
spiritus humidi copulent, & unū al-
teri coniungatur. Et cū hæ partes
cōiungunt nunquā separātur, sicuti
nec aqua mixta aquæ. Quia tūc cor-
pōra vi spiritus attractiua ad suā pro-
pinquiorē naturam post homoge-
neitatem eorum primā sunt redacta.

De Metallorum homogeneitate.

Prima homogeneitas Metallorū
est sperma fœmineum metallo-
rum uel metallicū, scilicet argentum
uiuum nostrum. Sed proxima natura
est ipsum gelatū in sulphur ad fixatis-
onem. Quia solutio corporis in spi-
ritum est cum cōgelatione spiritus in
sulphur; & congelatio spiritus in sul-
phur,

ad opy. redur-
 tiones
 scilicet
 x aptū

2
3
3
3

phur, est cum dissolutione corporis
in spiritum, qui spiritus est aqua cō-
gelata. Et ideo corpora soluta, ad na-
turā spiritus sunt redacta, & non dif-
ferunt nisi quod magis fixa sunt ra-
tione corporum quā spiritus uolati-
lis, & ratione spirituum magis uolatilia
sunt quā fixa corpora. Amore em̄ na-
turę uterq; eorum agit in socium sibi
similē. Et ideo qui transmutare uult
spiritus metallorū, laborabit in ua-
num, nisi prius corpora in talē redu-
cat naturam, aut in aliam formam tra-
ducantur, quam prius erant. Vnde
destructa prima forma corruptio-
nis Mercurii, ut infra latius dice-
tur, immediate introducitur alia, per
trāsmutationē Mercurii in sulphur.
Sapiens em̄ & studiosus utiliter cor-
rumpere poterit corpora, & nouam
sulphuris formā introducere in illis.
 Quia

*species**finis ante
in alia**quia**Quia*

Quia nostræ operationis intentio non est aliud, nisi ut eligatur purissima Mercurii substantia, ad corpora in sulphur resoluenda; quia ex illis tantum consistit Elixir. Quia forma argenti uiui in lapidem sulphureum transmutata, mox alia forma introducitur per conuersionem illius lapidis in Elixir, et hoc cum temperamento humidi et sicci, quemadmodum declarabimus in fixatione sequenti. Ex quo patet quòd non potest esse trāsitus de extremo in extremum, nisi per mediū. In hac arte medium accipimus spiritū coniunctionis medice inter duas qualitates quæ specie inter se disconueniunt, nō autem in genere, nisi solūm secundum maiorē uel minorem distantia unius ab altero, quam in decoctionibus suscipiunt tam per artē quàm per naturam.

Spiritū medius

turā. Et ideo species huius/minorem
 habent similitudinem cum tempera-
 mēto, & puncto quod æquidistat in-
 ter extrema, & uirtute quæ^{con.} sistit in
 medio extremorū. Si intellectus tu-
 us notitiam habet de medio in specie
 antedicta, conseruare poteris & resti-
 tuere sanitatē omnibus corporibus
 infirmis, & generationem eorū mor-
 tificare om̄ino, si educere scis mediū
 de potentia in actum. Vnde speciem
 huius medii augere poteris uel mi-
 nuere, si iungere uel disiungere no-
 ueris flores arboris & frondes per so-
 lutionem & congelationem, ut tra-
 didimus in nostro Testamento de
 multiplicationibus seruatis suis cō-
 ditionibus. Ad habēdum ergo & de-
 ducendum tale medium de potentia
 in actum, coniunge corpus cum spi-
 ritu, & per illum modum, quem na-
 tura

*medij**ægritudi-
nem**virtutē*

L

tura

tura requirit, ipsum paulatiuè imbibendo cum aqua Mercurii, & solo igne conterendo decoctione lenta, ut misceatur per desiccationem unius & dissolutionem alterius, ut totum unum fiat.

De fixatione.

CVM hoc tibi reuelatur declaratio dicti Auicennæ præcipientis omnibus electis huius artis, ut inter corpora & spiritus fiat amor. Et statim post subiungit & docet modum faciendi cum dicit, Nisi corpus fuerit ablutum & mundatum ab intus & extra, nunquam recipiet spiritus fermentales, qui sunt res perficientes & deducentes illud corpus ad verum temperamentum, et altera repetitione iterum et iterum perficientes. Subiungit altera repetitione iterum &c. cum in effectu idem dicat, fac

Spiritus fermentales =

See in alio

fac pacem inter ignem & aquam, &
 habebis magisterium: hoc est ut
 corpus deducatur in simplum il-
 lud medium aëreum, ut sit quemad-
 modum spiritus de natura aëris, par-
 ticipantis naturam aquæ & ignis, ita
 ut ratione suæ simplicitatis per sub-
 limationem quasi in terream ascen-
 dat substātiā tenuissimam et aëre-
 am, quæ pars aquæ est permanentis.
 Sed hoc est impossibile, nisi cor-
 pus prius beneficio naturæ deco-
 ctionis incorporetur cum spiritu, et
 fiat totum unum. Tunc ^{al.} uerò uiuum ^{enim uerè}
 ascendit sursum, secundum maio-
 res uel minores decoctiones et im-
 bibitiones quas habuit in sui disso-
 lutione, quia uniformiter est con-
 gelatum cum spiritu congelato, il-
 lud quod solutum est de corpore,
 nec minus quam illud congelatum
 L 2 est

est de spiritu, & fortiter colligatum
 cum corpore dissoluto certis & in-
 nodabilib⁹ naturæ uinculis, ita quòd
 nunquam amplius ab inuicem sepa-
 rabuntur. Expedit igitur & necessariũ
 est, ut quantum summa uolatilis, su-
 perat summã fixi, ut cum ea euolet,
 & attractione naturæ non fixum su-
 perius ascendat & sublimetur ut spi-
 ritus. Quapropter illud quod ascen-
 dit de corpore dicimus esse solutum
 in spiritum, qui factus est sicut pun-
 ctus in medio unitorum, cõueniens
 melius cum temperamento, tãquam
 medium duorum extremorum con-
 trariorum, ratione speciei, & duorũ
 cõcordantiũ ratione generis^x. Et ideo
 dicitur unũ corpus & unus spiritus,
 ac unum medium retinẽs in se natu-
 ram extremorũ, scilicet aquæ & ignis,
 de ratione medii naturæ inter illa, ut
 est

duo

q̄ aliqd aliud

est aër. Sic ergo patet artifici qd dis-
solutio corporis fit cū congelatione et patz
spiritus, id est ascensione sublimatio-
nis: & fixio spiritus fit cum dissolu-
tione corporis, ut patet per reductio- D
nem eius, quæ fit ex præcipitatione
illius super corpus fixum. Propin-

quior autem causa huius fixationis, est
mixtio utriusq; per minima, quem
admodum superius diximus: ita ta-

men ut summa uolatilis non superet
summā fixi corporis, sed uirtus fixi
superet sumam spiritus non fixi, ad
fixationis intentionem. Ex prædictis
secretum totum huius artis recolle-

ge, & similiter intentionem Aristote-

lis qui dicere nō tacuit, quòd lapides
fugientes ab igne, suas uirtutes de-

monstrare nequeunt, nisi cū fixis fu-

erint mundati, id est coadunati, & ar-

tificiofis gummis artis sulphuris na-

naturaliter constricti. Si hoc intelli-
 gis fili, habere thesaurum cœli et ter-
 ræ poteris. Sed opus est ut in princi-
pio reductionis huius aquæ, ter-
ram non imbibas nisi paulatim, ut
gurges non mare sit, ne se in disso-
lutionē ponat vulgi, et colores spi-
ritus seu uirtutes terræ hebetentur
et mortificentur, sed potius per con-
fortationem uiuificentur cum lon-
ga trituratione ignea bonæ infor-
mationis, ut aqua unum corpus fiat
cum terrâ nec suspendas te ab ope-
re donec per triturationem et assa-
tionem, terra sicca sit et alba. Quia
 exiccatio cum forti trituratione et
 assatione terram facit albam. Nec
 minus tamen adhuc ipsam imbibe-
 re debes paulatiuè, et postea calci-
 nare suauiter, ut argenti uiui seque-
 stretur aquositas, sub conseruatio-
 ne

calores

*si aqua sic-
ca et terra
alba*

ne

ne tamen illius, ut sit urina infan-
tis, dissoluens et uiuificans lapidem
præciosum. Cuius quidem urinæ
 uirtus seu ueneni sublimati, mul-
 tiplicatur per resolutionem in ea-
 dem. Et caue quòd assatio lapidis
non sit multum fortis, ne corpus
solutum & ad naturam spiritus re-
ductum, ratione suæ sublimitatis &
acumine ignis uertatur in fugam &
percat magisterium. Et cùm natu-
 raliter fuerint exiccati, iterum eius uir-
 tutem confortando, ipsum imbibe
 per ingenium tibi notum, & post de-
 coctionem illud in digestionem dimit-
 te: & cùm digestum fuerit & conge-
 latum, conforta per uirtutem eius se-
 questrādo, superfluam urinā natura-
 lis humidi iam conuersi per assatio-
 nem naturalē. Hoc enim fit ut uirtus
sublimationis amplius sui acumine

albificans.

}

*& neptig**x sulphuris*

L 4

cum

7to
 cum informatione notabili, residuā
 humiditatem spiritus congelare uae-
 leat, & congelatum per naturam sui
 retinere. Omnes enim istas opera-
 tiones reiterabis sine tædio, uice post
 uicem, per Mercurii incorporamen-
 tum, donec terra de aqua sua biberit,
 quarum manifestabitur per signum
 supradictum.

De Sublimatione Mercurij & nutrimento
 per multiplicationem.

Capitulum

9ma
Fili operatio huius est sublimatio
 Mercurii & nutrimentū uel mul-
 tiplicatio lapidis in substantia Mer-
 curii: ~~et~~ cū nutritur aqua, augetur
 & multiplicat sicut res cæteræ. Quia
 in nutriendo non modicum assimi-
 latur puerorum educationibus, quo-
 rum uirtus digestiua uel digerens in-
 ualida est, nec patitur lac sugere, nisi
 per minima, donec calor naturalis cū
 uir

uirtute sui multiplicatus sit in eius
 substantia, & uirtute ualida præmu-
 nitus. Et ideo cū corpus in suæ nu-
 tritionis principio sit frigidissima
 uirtutis, ita ut lac uirginis infans epo-
 tare nequeat, nisi quantum sua uirtus
 attrahere ualeat de ratioe sui, & cor-
 pus de dicto nutrimentali humido
 secundum mensuram suæ qualitatis
 & uirtutis ipsius retinere poterit. Et si
 hōc intellexeris, intelliges quare
multa quantitas corporis dissoluti,
congelari non poterit cū parua quā-
 titate sicci corporis. Et si hōc iterum
 intellexeris, uelociter pondera intel-
 liges nature in qualibet imbibitione,
 quæ quidem à quolibet exercitato,
 mediantibus signis quæ in qualibet
 decoctione demonstrantur cognita
 existūt: quorum uera informatione
 præcipitur ^xut terram tantā decoquas

fragilissima

*Spiritus hu-
midi*

*A Nec parua
quantitate frig hu-
dissoluti multa
quantitas corporis
desiccatur.*

^x ut terram tantū assando 1 5 imbi-
 decoquas quod dissolutio adiecit, & tantū imbibendo dissol-
 uas quod assando defecit. omni enim post caliditate. &c.

imbibendo, quātum affando deficit,]
 ac omni uice post calcinationē terræ
 superfunde aquā temperatā secundū
 pondus notum, aut secundū æstima-
 tionē probabiliter ueritati appropin-
 quantē, quātum tibi possibile fuerit,
 nō multum neq; parū; quia si multū
 fuerit, dissoluetur corpus nō dissolu-
 tione solenni sed potius uulgi, & sic
 mortificabitur in cōturbatione pelas-
 gi, & si parum fuerit, cōburetur & nat-
 uralis calor suffocabitur, cum natu-
 rā non habeat, in qua ^{natura} materia sua et
 proprietas cōtinuari poterit, & à cō-
 bustione defendi. Illud uerò quod
 probabiliter estimationē ponderum
 artificis regulat in approximādo ue-
 ritati, est regula artis principiorum
 demonstratiuorum, quorum uisibili-
 bus signis intellectualis regulatur
 doctrina; quia incerta probari ne-
 que

infantilla 21
 sic non proficiet
 quia corpus 10-
 bus uisibilis
 calor 22.

queunt, nisi ex his quæ aliquã habent certitudinẽ, ex quibus ars semper debet procedere, cum circa suam materiam sint certiora. Et hoc ideo, quia ars esse non potest, nisi à certis et determinatis principiis inchoet artifex; et regulare se debet per signa demonstratiua, quæ sunt colores in opere apparentes tam substantiales quàm accidentales, Licet alumnus artis de accidentibus nõ curet, sed solum de substantialibus coloribus, q̄ sunt quatuor: scilicet niger, albus, citrinus et rubeus in qualibet decoctione apparentes, secundum magis et minus, donec cõpletum sit magisteriũ. Et cum uideris corpus tuũ in quãtitate, pondere et colore augmentatũ, tunc noueris substantiã Mercurii mediã, quæ causa est albedinis in sulphur esse cõgelatã, per uniformem mixtionẽ sibi unitam

unitam

unitam naturaliter cū corpore actio-
 ne caloris; quia sic corpus uniformi-
 ter de substantia sua exuberata aug-
 mentatur per minimā, & ratione spi-
 ritualis nutrimenti crescit, ita ut in
 parua quantitate corporis sit magna
 substantialis & quātitatis uirtutis sul-
 phur; quod est medicinarum princi-
 pium seminale, & medicinæ crescen-
 tis & multiplicantis causa, ac restau-
 ratioe de perdita, cum exuberata hu-
 miditate nutritura. Quapropter ex-
 pediat cū corpus ita naturaliter aug-
 mentatur & nutritur per conueniēs,
 humidum, quod iuxta mensurā suā
 nutritionis siue augmentationē, ma-
 iori imbibas aqua, secundum ponde-
 ra reuelata per artem ad conformita-
 tem principiorum, & quantitatē cor-
 poris augmentati, datam. Quia tunc
 corpus maioris est attractiōis, & per
 con-

uniformit

*siue principi
i seminalis*

sulphur

et tu

consequens ratione suarū partiū spiri-
 tualiū in corpore affatarū & cōgela-
 tarū, maioris uirtutis digerentis ex-
 istit, & per totū corp^o essentialiter &
 naturaliter per nimiam permixtarū
 ratione bonæ & perfectæ cōtritionis
 utriusq; quibus partibus spiritali-
bus nutritur corpus, & in purum sul-
phur redigitur. Et cum maiori quā
 prius indigeat alimento, imbibatur
 & nutriatur secundum mensurā por-
 tionis determinatæ, ad conformita-
 tem principiorū & uirtutis uice post
 uicem, & decoquatur igne lento, na-
 turalem calorem excitante, & nō ex-
 cedente, donec ad perfectam perue-
 neris albedinem. Quia tunc uerè ca-
 lor naturalis se uiriliter defendit ab
 omni igne extraneo ratiōibus in no-
 stro Testamento expressis.

*minima**in primo in-
digeat**Et infra in cap. fili de
ablutione terre 2c.*

De calcinatione imbibitionis ultime.

Cum

CVM aũt ad finem perueneris de
 coctiõis & ultimæ imbibitionis,
 calcina corpus expellando humiditã
 uratẽ urinalem, quantũ dissolutio illi
 us abiiciet suauiter & nõ festinanter,
 ne corpus dissolutũ sit in fumũ, & ma
 gisteriũ deperditũ. Hoc aũt reiterare
 te non pigeat multis uicibus, quãuis
 sit lōgum, quia tincturã non uidebis
 proficuã, donec colorẽ cõpleas albe
 dinis permanentis, quòd secundum
 principale est ^xprincipiũ. Hic est color
 qui per ignẽ non ^xuritur, nec intus nec
 extra, sed per maiorem decoctionem
 ignis, in citrinitatẽ reducit, quòd est
 tertium principale principiũ demõ
 stratiuũ: & demum per successiõnẽ &
 maioris ignis digestiõnẽ, terminat
 in rubedinẽ, quod signum est nume
 ri complentis, & quarti principii de
 monstratiui, quibus alumnus se regu
 lari

dissoluitur

demonstrat

*ut inferius
dicitur.*

De coloribus

RAYMUNDI LULLI.

175

lari debet in magisterio. Studeat ergo artifex & prudenter attendat cum in opere fuerit, omnia signa demonstratiua, quæ in qualibet decoctione apparent; & illa in mente sua recondet & sapienter eorum causas investiget: quia dum terra egreditur nigra, imperfecta est, & ideo non completa. Quacunque ergo uice post uicem paulatim & paulatim uigora igne in calcinatione, donec ex ignis formatione terra egrediatur alba: *fortitudine*
Quia sicut/agens in humido primo *calor* generat nigredinem, ita agens in sicco generat albedinem, & successiue in illo albo citrinitatem generat, sed cum additione rei tingentis illud perficitur, quæ nota est naturæ; & hoc in calcinatione plumbi uidetur, quod primo in cinerem nigrum uertitur, post in album,
deinceps

deinde in citrinum, et post modum
 in rubeum. Sic etiam sulphur habes
 bitur album et rubeum ex metallo-
 rum materia ad plenū depurata, di-
 uerso tamen modo, sicuti declaratū
 est, decocta et digesta. Ideo si domi-
 nium humidi in terra fuerit magnū,
 et parū in ea de dominio calidi, cer-
 tissimè nigredo apparebit in ea. Et si
 in ea dominium fuerit calidi tempe-
 rati, et parū de dominio humidi, ita
 ut humidum aquæ expulsionem tali-
 ter, mensurata exhalari poterit. Et si
 ibidem insit etiam parum de domi-
 nio frigidi ad hoc ut post exhalatio-
 nem humidi aquei, tanquam cōple-
 xionabilis, ratione calidi temperati,
 retinere ualeat spiritus, certissimè ap-
 parebit citrinitas, & exinde apparebit
 rubedo. Quæ actio, licet frigidati cō-
 ueniat, non tamē conuenit excellen-
 ti, sed

minimè

calore

congelatus

*albedo gene-
rabitur*

ri, sed potius ei qui est complexionalis quę assistentiã naturę retinet medicinalis, ne ex ipsa calores fluerent & spiritus in ea fixi.

*Aqua prius terrę iungitur quàm
aër & oleum.*

CAusa tibi reuelatur in hoc passu, quare anima non coniungitur cum corpore, nisi spiritu mediante: & quare primo aqua in terram figitur, antequam aër uel oleum per reductionem configantur in terrã. *at. tertia* Intellige intentũ naturę, scilicet quod calor in humido agēs, primò nigredinem generat & fumum; sed uincens humiditatẽ, inducit postea siccitatem in materia in quam agit; & sic in illa materia inducta siccitate, trãsmutationem facit nouam, & colorem generat nouum in generatione sicci, pulchrum, album splendidum *substantione*

M dum

Roth
 dum & nobilissimum. Si igitur terra non fuerit alba, tere eam cum aqua limpida, & iterato calcina: q̄ Azoth, id est aqua & ignis, latonē, id est terram abluūt, & obscuritatem ab ea auferunt: quia præparatio terre semper fit cum aqua: & qualis fuerit claritas aquæ, talis erit claritas terræ. Et quāto magis fuerit abluta, tantò magis erit alba, eò quòd humidum calidū congelaturum, dum rectificatum fuerit cum humido aqueo urinali magis se habet ad albedinem, quàm siccum ad nigredinem. Et ideo quando quantitas humidi congelati & sublimati, quantitatem obtinebit corporis, albedo magis generatur in materia quàm alius color, ratione sui proprii humidi depurati: eò quòd in humido semper est natura perspicui. Et hæc est propria materia coloris. Et

*p̄ calidū
gelatū*

sublimati

coloris materia

In humido semper est natura perspicui. ideo

ideo quantum magis terra nostra in
 tali humido abluitur, tãtò magis al-
 bificatur: & quantò magis tale humi-
 dum depuratur, subtiliatur & præpa-
 ratur, tantò plus colore limpidiore,
 subtiliori & magis sereno multipli-
 catur. Et similiter à contrario sensu,
 quãtum nostrum nutrimentale hu-
 midum minus præparatur, & à gra-
 du sublimationis magis remittitur,
 tantò plus proportionatur nigredia-
 ni & combustioni. Et quanto magis
 approximatur combustioni, dum-
 modo in ea sit dominium calidi, tã-
 to magis erit fumus, caligo & deni-
 gratio. Perscrutare hæc ergo fili cha-
 rissime, & alia quæ dico: & præpara
 elementa ut sint à sordibus munda,
 et à combustionibus tuta, donec earum
 sumatur tinctura. Quia si combu-
 rantur, effectum et commodo priuamur.

fieri debere
arte, &
eoz giuntati
meo &c.

tur, Ex his recolligere potes elemē-
torum præparationem fieri debere
ante coniunctionem, ut eorum me-
lioretur tinctura ab omni corrupti-
one seruata.

De doctrina

De uirtutibus quibus corrigitur error per
insuauimenta propria. Cap. 53.

Dicimus autem quòd uirtus est
primum & particulare opera-
tiōis principium in materia propria.
Primum diximus ad differētiam ar-
genti uiui nostri, quod est proximū
& immediatum operationis princi-
pium, ut dissoluens aut congelans.
Particulare diximus ad differentiam
corporis cōtinuati, quod est uniuers-
ale principium operationis sulphu-
ris, ut est congelans uel dissoluens.
Ideo non uolumus quòd ab essentia,
distincta sint genera uirtutum, sed
solum ab operationibus proximis,

et ca

giuntati

*Distinguas
uirtutem*

et earum origine quam habēt in materia. Quantum uerò ad considerationem operationum proximarum unum est genus uirtutum, scilicet *māliū.* operatio illa naturalis, cuius operatione principaliter saluatur natura, *dicuntur uero* et perficitur tam species quam *nālis unig* *operat &c.* uiduum. Et huius duo sunt genera quia quaedam sunt quibus ministrantur, et illæ ministratiuæ uocantur. Quaedam uerò sunt ministrantes uirtutes naturales, quibus /generatiua, *ministrantur* *tres sunt* augmentatiua et nutritiua ministrantur. Generatiua quidem illa est quæ ad hoc operatur, ut corpus procreetur simile, quòd fit dupliciter, uel per longam et successiuam operationē, quæ fit per minima; uel per promptam et breuem transformationem repentinam, quæ fit absque eo quod sensibiliter aut uisibiliter per sua trā-

seat media. Et sunt huius generatiuæ
 opera duo. Primum opus generati-
 uæ est in matrice uel terra quæ uas
philosophiæ dicitur, in quo uirtus
naturæ diffunditur; & nihil aliud est
quàm immutare materiam genera-
tionis; & hoc est secundum qualitas-
tem & substantiam, prout sulphuris
dispositio generandõ exhibet, ueluti
fumosos uapores ipsius ingrossare
humectando, & argētum uiuum des-
siccare congelando, & materiam me-
diam quæ propinqua est naturæ sul-
phuris retinendo. Hanc partem ge-
neratiuæ, nutritiuam hic appellare
uolumus, cuius duæ sunt differentiæ.
 Vna est principium passionis in sub-
 stantia, cuius ratione multa & diuer-
 sa procedunt instrumenta à materia,
 ut sunt colores, & accidentia & simi-
 lia. Alia uerò differentia actiua dicitur,

mutatiua

tur,

tur, quæ agit motum constrictiōnis
 & dilatationis in materia Mercuriali,
 in qua facit suā impulsione[m] & ha-
 bituationem uel inspirationem, licet
 quandoq; iuuari poterit per consti-^{grititione[m] ex-}
tutionem exteriorum, sicuti est ci-^{teriore)}
 bus, qui nisi per artificium commi-^{materia[m]}
 nutus fuerit & bene masticatus, na-
 turam sui corporis ualde defraudat.
 Et ideo ex prima institutione natu-
 ræ habetur, quòd cibus prius perfe-
 cte cōminuatur dentibus ad hoc de-
 putatis, antequam ad locum digesti-
 onis transmittatur. Et ideo quia con-
 strictio exarcetur & dilatatur anima-
 li uirtute, licet antiqui improprie eā
 illi assimilauerint.

redan.
 De secundo opere generatiue, quæ est in
 fornace & uirtute informante,

Aliud quidem opus est genera-
 tiuæ in fornace & uirtute infor-^{informare}

M 4   mante:

mantet & ista est duplex. Quia una
 est intrinseca, & naturaliter est in ma-
 teria innata per naturam, per quam
 immediate materia trāsmutatur me-
 talli. Alia est extrinseca, & ista depen-
 det ab artifice, in quantum materiam
 præparat & disponit per artificium
 naturæ, secundum exigentiam uirtu-
 tis informatiue quæ est in materia.
 Propter quòd dicimus quòd Alchy-
 mista non est nisi simplex admini-
 strator naturæ; quia ipse non trans-
 mutat metallum sed natura; ipse ue-
 rò per artificium materiam præpa-
 rat; & sic ipsa natura quæ sagax est &
 sapiens, artificium peragit. Sufficit
 igitur artifici sapienter disponere &
 informare materiam extrinsecus, se-
 cundum uires naturæ cum ipsa suffi-
 cienter per se operetur intrinsecus
 ad sui perfectionē. Motus liquidem
 sui

sui ipsius adhærentes sibi, sunt, uia
 uniet ordinis unum meliori et certiori
 modo quæ excogitari poterit, sicuti
 patet in incarceratione cuiuslibet gene-
 rati. Propter quod patet quod ~~parada~~
~~mentum~~ et præparamētum esse debet
 in magisterio philosophorum. ~~Tate~~
~~damētum~~ ut naturæ motus præterire
 nō possit. Præparamentum ratione
 informationis, quā materia per arti-
 ficem recipit ab extra, ut interius na-
 tura motus eius integret. Quamob-
rem conueniens est ut uirtus caloris
excitantis, uirtutem caloris naturalis
excitati non excedat, alioqui motus
non integrabit, sed ad alia transient
quæ non sunt de uirtute huius natu-
ræ, aut informationis, cuius notitiam
superius per signa dedimus demon-
stratiua. Qui autem principia huius
artis ignorat, informationem mate-

*lentidat tardie**23/12*

natura
 ria necessario habet ignorare: quare experimentatorem huius artis ad plenum oportet cognoscere vires, & illis mediantibus firmiter adhærere principiis iam dictis, maximè cum sufficiens sit natura tibi & sibi, in omnibus quibus ad sui perfectionem indiget. Quia ipsa sagax est sollicita in contritione, continuatione & incarceratione sui corporis, cuius sollicitudinis non est finis. Vnde certum habet tempus ad imprægnandum, ad pariendum, ad nutriendum, & ad operandum. Cùm terram habueris imprægnatam, expecta partum: cum uerò terra peperit nutricam, donec omnem ignem tollerare poterit. Tunc de ipso proiectionem facere poteris.

Quid sit informare & quot sint
 informationis opera.

Ex

EX his potest sensus rationabili-
ter cognoscere, quod opus infor-
mare nihil aliud est quam debitam & na-
turalem formam sulphuri uel lapidi, &
postea Elixiri & medicinae tribuere.

Cuius uirtutis informatiuae in gene-
re tot sunt opera, quoad formatio-
nem sulphuris uel lapidis possunt esse
necessaria. aut sunt de facto in quan-
tum dependent a uirtute formatiua

*quod sunt ea quae
ad for. etc.*

quae est in materia, ~~seu in sensu uisus,~~
scilicet figura quae sub diuersis colo-
ribus ostenditur, antequam ad per-
fectionem perueniat, meatus, uel
spongiositas, gracilitas, leuitas, aspe-
ritas & lenitas. Sed in gustu sunt
duo, scilicet amaritudo & dulcedo.
In odore duo aut tria sunt, scili-
cet foeditas, insipiditas, uel quasi
fragrantiae uel redolentiae magna.

*et sunt sex
in sensu ui-
si: in gustu etc.*

Sed hoc ultimum est in Elixiri uel
lapide

*x hoc qd in elixir illa
uero in lapide*

lapide

pide nostro. Necessè igitur est, licet
 eliciatur lapis à natura duorum lu-
 minarium, antequam de eo Elixir fi-
 at perfectum, ulterius digeratur, et
 „ sulphuris falsedines auferantur, quæ
 „ à menstruali sexu primæ originis in
 „ eo conuenerunt: et postea fermentis
 suis complete albis uel rubeis deco-
 quatur, quousq; fixum sit, et liquefa-
 ctum administratione incarcerationis
 naturalis. Sed opera informationis
 extrinsecæ, quæ immediate procedunt
 à notitia practicæ, sunt tot quot iam
 diximus, & dicturi sumus, licet exer-
 citatus possit illa si intelligens est
 ualde abbreviare, uel etiam elonga-
 re. Et nos de illa benedicta nigredine
 à paucis cognita, benignum spiritum
 egredi affectates, pugnam ignis uin-
 centem & non superatum, licet sen-
 sibus multotiens corporis palpau-
 mus,

prima

aggregare

al. mit superantem

si & superantem

tem. que hic &c.

al. rixido ...

mus, & oculis propriis uidimus, ex-
tractionis tamen ipsius notitiam nō
habentes quacunq; scientiarum uel
arte, sentientes nos adhuc aliqua ru-
sticitate suffultos, nullo modo eam
plenè comprehēdere ualuimus, do-
nec alius spiritus prophetiæ, spirans à
patre luminum descendit, tanquam
suos nullatenus deserens, aut in sibi
postulandis deficiens, qui nobis in
somnia uigilantibus tantam clarita-
tem oculis mentis nostræ infulsit, ut
illū intus & extra remota figura gra-
tis reuelare dignatus est, insatiabili
bonitate nos reficiendo, demonstrās
ut ad eam implēdam disposeremus
corpus ad unam naturalem decocti-
onem secretam, quam penitus ordi-
ne retrogrado cum pungenti lan-
cea, tota eius natura protinus in mæ-
ram nigredinem uisibiliter sit disso-
luta:

2) luta; cuius modum expresse tradidi-
 2) mus in præfenti uolumine per excer-
 2) pta, ut de more suscepimus antiquo-
 2) rû, cum cælare fuerimus coacti loca,
 2) in quibus ea posuimus. Nos sacra pan-
 2) dimus illis, qui Dei secreta decenter
 2) seruando honorant; cum solius Dei
 2) sit reuelare ea, homo diuinę maiestas-
 2) ti subtrahere nititur, cû talia soli Deo
 2) pertinētia uulgat, spiritu prolationis
 humanae aut literarû serie. Propterea
 operationē illam habere nō poteris,
 quousq; spirituali prius fueris
 diuinitatis meritis cōprobatas. Tra-
 didimus nihilominus practicā certā
 ex secretis illis extractā, præcepto na-
 turæ opificis, per quem ad finē illius
 peruenire poteris humida sublimā-
 do. Ad spiritū igitur illū sana mēte &
 deuotis laudibus in statu gratiæ reso-
 nādo recurre, ut operationē tibi aper-
 riat,

p q facimus
 nostras secreta
 dissolutione
 infra 9 dies
 mediocritate in
 tellectum, in
 non fiat in
 sit a prima ad
 tertiam nisi p il-
 lud q̄ e media inter hanc & illam

riat, quā manifestabimus in fine no-
 stri cōpendii. Et in tali perseuerātia si
 perstiteris, post unū secretū tibi re-
 uelabit aliud iuxta mercedē libera-
 minis gratiæ gratis datę. **Dissolutio**
 nē illam secretā infra nouē dies me-
 diocriter intellectuā perfice, cū nō fiat
 transitus de prima ad tertiam, nisi per
 illam quę media est inter hanc & illā.
 Quia hoc secretū à nemine mortali
 reuelandū est, præterquam ab almo
 spiritu, qui ubi uult spirat, inspiret.
 Proinde informatiua sulphuris uel
 Elixiris certo linearum cōcursu pro-
 prietatis. Iut perforata quandoq; quā-
 doq; aspera, & quādoq; leuia, tamē cū
 adiutorio exterioris uirtutis intrin-
 secā informātis, quę ab artificis inge-
 nio necesse est puenire, præsertim cū
 per illā uirtutē directū motū acqui-
 rat ad formandū quæsitū, informans

natura

*figura propria
 adaptat ut @*

*virtutis in-
 formantis &
 naturalis infor-
 mantis q̄ e ma-
 teria*

naturaliter informata in materia.

De augmentatiua & de exuberatione Mercurij per resolutionem indiuiduorum.

Augmentatiua est illa quæ uel sulphuris aut lapidis per medicinæ quantitatem naturaliter perducitur ad illum terminum, ad quem indiuidua peruenire possunt. Et in isto passu exuberatio Mercurij, ~~ad~~ quid prodest, quæ per resolutionem perficitur sub cōseruatione proprietatis. Qui ergo proprietates indiuiduales ignorat, proprium regimen corporis & eius exuberationē ^{nis} ignorabit. Quia augmentatiua proprietatis cū suis uirtutibus indiuiduis existit sulphuris & argenti uiui & ideo cum indiuidua sulphuris per minima sint cum indiuiduis argenti uiui soluta, scilicet per reductionem illorum in argentum uiuum, exuberatur

reuelatur

indiuiduorum

cur

tur illud proprietatibus permixtis
 sub alteratione notabili in spiritum *(specie)*
 & formam argēti uiui nostri. Et cū
 tale argentum uiuum à proprietate
 sui sulphuris exuberatū, iterum per
 contrariam sui operationem in lapi- *redūnd.*
 dem reducitur, proprietas sulphuris
 ingressa in argentum uiuum ratione
 exuberationis & amore attractionis,
 cum auxilio proprietatis illius quę in
 sicco sulphuris, remansit assiduo ut
 augmentatiua. Et quā diu hęc uir-
 tus operatur in lapide semper deper-
 ditio amplius restauratur ex talis ar-
 genti uiui substantia exuberata, quę
 ei est ut lactis ferculum in infante, &
 magis proprium quā alimentum
 in animalibus, & ideo ad quantita-
 tem deuenit maiorē. Propter quòd
 amplius uirtus pascitiua fuit appel-
 lata. Et illud ideo, quia sicut pastus
 N fatia

media exu-
beratione
sublimata ad
confor. (2)

nosq; extendit

Satiariuus ex lacte est à media Mercurij
substantia exuberata sublimatio-
ne ad cōformitatem qualitatū sul-
phuris, lapidem [refectionis ostendit:]
in quibus intuens propriis oculis ui-
dere potest manifestè in suis enutri-
tionibus. Alii autem appellauerunt
ipsam uirtutem nutritiuam, & hoc
quam diu lapis crescit restauratione
deperditi. Sed quia cibus sibi propi-
natus introducit ueluti pascens, ideo
pastatum merito nuncupatur; ex se
tamen solummodo réparat quantū
deperditum est in proprium sulphur
uel minus, cuius propria operatio
est alimentum siue Mercurium ex-
uberatum in sulphuris substantiam
assimilatione perfecta transmutare
albi uel rubei cum igneitate simpli-
ci non urenti: de cuius substantia au-
rum uel argentum sub terra fue-
rat

rat procreatum. Et per hunc actum
 assimilationis seruit augmentatiuæ.
 Et quia hæc deperditio multam am-
 bit latitudinem, & hæc latitudo ter-
 minum continet infinitum quod est
 continens in natura creata quantita-
 tis perficientis magnitudinis & aug-
 menti multorum lapidum metallo-
 rum super quantitatem finitam. Et
 iterum cæratium multitudinis] &
 augmenti cunctorum animalium &
 uegetabilium [esset infinitum, si mū-
 dus nunquam ei deficeret. Quia cō-
 tinuè operatur in augmentatione sui
 quàm diu ei durare potest informa-
 tiua uirtus exterius data per quemli-
 bet qui fuerit alumnus in arte. Me-
 moriæ cōmendandum est quod spe-
ciei indiuidua, quæ ex parte sexus fo-
minei educuntur, nisi semen cū sper-
mate in matricem ad generationem

*finitæ**terminum
certa mag-
nitudinis
& aug. &c.**ideo eij aug-
mentatio e in
definita i. in
finita si mū-
dy &c.**h*

x

introducuntur nec ulterius ualet ma-
 teriale principiū aliud, quàm miscere
 illud quod primo radicali humido
 existit colligatum. Causa huius est,
 quia materia spermatica mulieris [&] pro
 maiori parte magis & potius rema-
 net passiuā, & in radicale humidum
 nequit transmutari: eò quòd nō sunt
 similes sicuti sunt illa quæ per totum
 unius sunt essentiæ; quemadmodum
 sunt metalla in se. Natura uerò ultra
 quā perfecta, species requirit per so-
 lam infusionem, & si abundat in ma-
 teria, dissimilitudo propriæ speciei
 sequitur, ut monstrum sit duorū ca-
 pitum uel trium; & hōc ratione dis-
 similitudinis partium à partibus dif-
 ferentium. Metallorum genera uni-
 uersa unius sunt essentiæ, & hæc ma-
 terialis essentiā purum est argentum
 uiuum hermaphroditū, & naturam

partes

definit qd
 vid. fig. #
 217

7/ uersa unius sunt essentiæ, & hæc ma-
 7/ terialis essentiā purum est argentum
 7/ uiuum hermaphroditū, & naturam
 7/ in

. § Hermaphroditicus

in

in se possidet/uniformem. Constat
 quòd pars addita parti & totum ad
 integrādum partem uice post uicem
 per minima, absque dissimulatione
 partium radicalium, congelare ualet
 in sulphuris substantiam. Et hæc est
 sulphuris substantia media, qua cera
 & naturali proprietate tenuisse-
 mus spiritus ille retinetur, cum sit de
 natura sua; uirtute cuius amoris co-
 pulæ, infrangibili preuilegio in re-
 ctam se fusionem constituit. Et ma-
 xima in arte dicitur propositio sub-
 sequens,] quanto minoris fuerint fe-
 ces quantitatis, tanto maioris exube-
 rantia sublimationis Mercurii necesse
 se est esse. Et hoc ideo, quia per cau-
 sam median^{ta}, tota cognoscitur illius
 substantia [pura & radicalis in com-
 plemento conuertenda quantitatis
 naturæ.] Expertum & sollicitū te esse

integra
 dissimilitudine
 a partib. ra-
 dicalibz, qui-
 mo ad q̄tita-
 te maxima
 i. indefinita
 uniformis si-
 tudinis q̄t-
 tare val. d.

24. desideria
 in q̄da.

paramita
 mercur.
 p. 2. k. a.

scit

& tota radi-
 calitate q̄-
 uertenda in
 q̄plemento
 q̄titati nãe
 secund p̄ de-
 monstracione
 circa q̄ q̄ntz to-
 ta experientia
 hinc artis. &
 p̄ hoc in-
 telligis. oo.

illa

in fallaciū poteris operari N 3 oportet
 tamen satis q̄stat magna q̄titate citiq̄ maior
 recipere q̄ parua. oppositū uero faciendū
 ad cautela expertū & sollicitū te esse oportet
 vidz ut in parua q̄titate

oportet, ut in parua quantitate fecum, paruū subiicias ignem ad perfectionem sublimationis illius: & cum augmentatæ fuerint feces ex illo maiorem tūc adhibeas ignē necesse est. Ad primam igitur formationē lapidis ualde modica quantitas fecum, sufficiens erit seminali principio quod albi sunt fumi. Sed ad augendū & nutriendū ipsum principium, exuberare oportet humiditatē nutritiuā, de duobus fumis tenuissimis albis, quorum unus est sensibilis ut Mercurii, & alius insensibilis ut uapor sulphuris in opere depurati. Qui igitur amator fuerit ueritatis, & inquisitione propria sublimationem nostram rectè scire uoluerit & utiliter, primo ad naturalium recurrat principia, de gradu in gradum generalem rotam huius artis uoluendo, scilicet extremorum

rum

morum & mediorum, donec per gi-
 rum explete fuerint ad plenum res
 uoluta, & insuper addiscat qualiter in
 lac exuberatam substantia menstrui
 in uasis & ~~mannulla~~ sit retenta: de
 inde in substantiam foetus uehitur, &
 ad extremum propter complemen-
 tum solenniter in mulieribus sub-
 limatur. [Sagax in arte non est qui
 nutriendo lapidem cum continua
 successione lapidis, aquam facere ad
 partem ignorat, unde exuberatio-
 nem Mercurii tempore formationis
 illius cum exuberata tam substantia
 conficere debeat. Si hæc intelligis,
 euidenter tibi patet multiplicatio-
 nis cōplementū.] Fac ergo ex substā-
 tia illius, informatione superius da-
 ta attenta, ascendere fumum, & erit
 in uapore sublimatus. Hanc subli-
 mationem uocamus exuberationē,

primo

mamillaribus

4^{pry}

uberibus

Talit.

Item sagax
 in arte nō q
 nutriendo lapi-
 de ad q̄tina
 tempore succes-
 sione, ignorat
 an ad parte fa-
 cere debeat ex-
 uberationē q̄
 tempore forionē
 ad ex illis (ia
 exuberata p̄ba)
 q̄stet euident
 patere multi-
 tudinis q̄ple-
 mentū. Fac
 Ergo &c.

vaporabilis
 ratione bonæ mixtionis & subtilis,
 quā partes rationabiliter mixtæ sus-
 cipiunt ⁱⁿ ex presenti eorum decoctio-
 ne. Sed complementum earum pars
 tium exuberatarum sublimatio est,
 cū in sulphuris substantiam à sub-
 stantia aquea fugitiua separata sunt
*quod ē expedi-
 ens sulphuris
 acuminis*
 congelatæ, uirtute & acumine sul-
 phuris; opus est ne per retentionem
in reductione
 illius reductiuè fixationis & ^{reductio} proiectio-
in proiectione
 nis totam eius substantiam mediam
 fugitiuam faciat.

*Quatuor sunt naturales uirtutes, quæ tribus
 seruiunt prædictis: scilicet attractiua,
 elementatiua, retentiua &
 expulsiua.*

Virtutes naturales quæ prædictis
 tribus seruiunt & ministrant
 sunt quatuor: uidelicet attractiua per
 quam substantia lapidis de Mercurio
 attrahit id quo in artificio indiget, &
 hoc

hoc per uirtutem elementatiuam,
implere cupiens uacuum. Retenti-
ua uirtus est quæ retinet ratione ua-
cui appetentis. Elementatiua po-
tentia & digestiua retentum trans-
mutat ab una dispositione in aliam,
ut argentum uiuum in substantiam
sulphuris coagulantis; & postea ali-
ud argentum uiuum ad hoc ratione
uegetatiuitatis uel quasi; cuius uirtus
ex igne prouenit occulto in fixa ar-
genti uiui substantia. Et hic est ignis
naturæ absconditæ filiis ueritatis re-
uelatus. Per quem ignem tantum fa-
cere poterunt in una die, quantum
calor Solis in mineris efficit in mille
annis; quia sicuti glutinum uituli uel
agni sua proprietate lac coagulat in
caseum, ita iste ignis per abscondi-
tam uirtutem naturæ congelat Mer-
curium per magisterium. Expulsiua

*coagulans
XII, 601*

N 5 est

est illa per quā natura expellit quòd ei non conuenit. In hoc passu attentī & solliciti sint huius artis & totius medicinæ artifices, ut quæcunq; faciēda præparent ad uolūtum & beneplacitum naturæ, cum ipsa sit sufficiens attrahere quòd suæ naturæ est cōueniens, & alienum reicere, ut auxiliatrix principalis in fine suę perfectionis Scire etiam te oportet in cōplementa tuæ correctionis erroris, quòd uirtutes prædictæ, quātum ad originem quā ab elementis elementatis contrahunt dupliciter differūt. Quia quædam illarum sunt innatę, & quædam influentes. Innatę uirtutes illæ sunt, quæ proprie sunt elementorum lapidis ~~et~~ elementatorū. Dicitur autē innata uirt^o uniuscuiusq; elementi, pro tanto quia nō inhæret illi ex influētia alterius elementi, ut post illos

In nata uirtutes.

redund.

Influētes virtutes

RAYMUNDI LVLLI. ^{patet} 203

illorū diuisionē ^{per} effectum, in quo
ostendit propriā uirtutē ^{minimā} ~~non~~ ^{propria uirtu}
adhærere, nisi ex propriis & intrinsecis
generationē sui principiis. Influētes
aūt dicuntur uirtutes q̄ ab aliquo
alio elemēto fermētato, uel à plurib⁹ ^{elementato}
eorū deriuātur. Ex quo clarè tibi pa
tere poterit q̄ unū quodq; elementū
elementatū, lapidis, innata uirtute tm̄
regitur, uel uirtute innata & influēte
simul. ~~Sed~~ in reductionibus coniu
ctionū, iam alteratorū mixibilium
propriè demonstrat, ~~ut~~ ^{ut} ~~sufficere~~ ^{ut}
artiste hui⁹ magisterii, nec oberit au
ferre aliud. ~~Quia~~ illa elementa elemēta
solū ab innatis regunt uirtutibus, q̄
à principiis descenderūt sensibilibus,
ad quorū meatus nondum uenerūt.
Sed ab innatis & influētibus reguntur
uirtutibus, quæ aliquo meatu sensi
bili emanationes recipiunt ab illis.

Qui

Quibus instrumentis prædictæ uirtutes operationes suas perficiant.

NEcessario scire habet artifex in magisterio & cognoscere quibus instrumentis præfatae uirtutes operationes suas perficiant in elementis elementatis, ad hoc ut peccata operationam rectè corrigere ualeat, & etiam perfectiones conseruare. Illa ergo instrumenta quibus immediate uirtutes operationes suas producant, & in elementis elementatis perficiunt, sunt ~~in~~ compositio & complexio; unde uis & uirtus localem motum exercens per se, utitur compositioe immediate. Et licet nõ insit talis uirtus localem motum exercens, tamen in ea uirtus est motum exercens immobilem secundum locum. Et licet primo & principaliter insit ibi motus immobilis, tamen
est

in natura

omnis

est secundum locum. Secundo modo & posterius, motus inest ei quidem in attractione alimenti. Quia sicuti probatum est in libris de animalibus, nurrimentum mouetur ad partes eius quòd nutritur, sicuti locatum mouetur ad locum. Sed hæc attractio^o quantum ad locum ad quæ^o alimentum attrahitur, est uis terræ, quæ (est in concauo suo aëre plena) exuberatum, ad se humorem attrahens, licet forma alimenti per digestionem calorem ei dati, cibum miscet at cum terra. Etiam uis terrei element^o trahit ad se alimentum^o, sicut locus trahit locatum, sic nutrimentum eius quod nutritur, intra ipsius spongiositatem receptum. Ex quo de necessitate oportet, quod talis uirtus utatur secundo, siue posterius compositione. Cæteræ aut uirtutes utuntur
 imme^o

cib.

immediate complexione: & etiam
 prædicta, quæ non exercet motum
 secundum locum: & hoc in quatuor
 or naturalibus ministrantibus cer-
 tius artifex experitur. Naturalis
~~tum complexio~~ terræ lapidis, quia
 particeps est caliditatis, quantum
 sibi sufficit attrahere potest. Quia
 uerò particeps siccitatis, quantum
 sufficit potest retinere. Quia ue-
 ro, humiditatis expellere: quia ue-
 rò caliditatis & humiditatis, dige-
 rere. Et sic fit quòd una qualitas, ex
 diuersis qualitatibus^x composita, fit
 principium unum operationum di-
 uersarum: uidelicet in complexio-
 ne Elixiris. Cui quidem qualitati
 siue principio, calor etiam natura-
 lis & spiritus fluentes instrumen-
 taliter seruiunt. Quamuis tamen
 etiam in lapide formato, non sit nisi
 una

vero compositio

*qualitas e prim
simpliciore*

4. elementoz

compositione

una qualitas actualis, uel in Elixere composito, uel adhuc in terra de-
 populata, uidelicet complexio qua omnes naturales uirtutes eius, suas operationes perficiunt. Veruntamen quisque sagax artifex, in hoc magisterio, quatuor esse determinatas, considerare debet. Non quia sic terra lapidis, uel ipse lapis aut medicina realiter informetur, scilicet determinate cum una qualitas instrumentalis in terra, uel sulphure, uel Elixiri, ex diuersis insimul mixtis componi sit necesse, ut sit proprium instrumentum cum quo perficiuntur actiones. Sed quia sic existit forma practicalis in opere praticandi, ut sciat artis alumnus, quod labilitas uel lapsus cuiuscunque uirtutis naturalis, siue in terra, siue in lapide, siue in Elixere, qualitatibus

tibus

tibus determinate alterantibus propriis, recte corrigitur. Ita quādo peccat retentiua in actione sua, tunc determinate sufficit exiccare, quantum & quando prædictorum quodlibet indiget suo loco. Verūm cūm retentiua confortatur per desiccationem & exhalationem humidi, tūc expulsiua debilitatur in sicco: & cum retentione illius, confortatur in humido, & hoc per aggregationem humoris aquei scilet Mercurii, cuius natura sufficienter exuberatur cum uapore corporis, de quo exiccatur. Idcirco si expulsiua debilitatur in corpore uel lapide, confortabis illam, humectando determinate cum aqua propria. Si uerò digestiua in aliquo defecerit, & maximè in ultimis reductionibus, succurrere ei confortando eam per modum quem tradidimus

in

in tractatu de Cōsideratione Alchy-
micorū, scilicet calefaciendo & hu-
meētando cum calore spirituali, do-
nec recuperauerit uirtutem perfectē
digerendi. Similiter peccante attra-
ctiua, sufficit calefacere & moderate
desiccare. Proinde intelligēs hoc ma-
gisterium atq; practicans, debet eti-
~~am uirtutes~~ lapidis operari ~~eum eis,~~
& non lapis inferri ab eis. Ad notiti-
am uerò certitudinis mensuræ uir-
tutum cuiuslibet prædictarum ha-
bendam, generaliter obseruare debet
quisq; naturalis in magisterio, quòd
uelocitas atq; frequentia, uel etiam
uehementia cuiuscunque naturalis
actionis, eam qualitatem significat
in complexione dominari, per quam
actio illa maximè perficitur. Sicut
potest certitudinaliter^x per elemen-
torum cuiuslibet actionem in aliud.

*intentione**ad uirtu-
tes**informari**gestione**experiri*

O

Exem

Exemplum uelocitas digestionis uelut in igne spiritali mediocriter uiscoso, caliditati attestatur; & moderatæ humiditati Fortitudo autem attractionis, caliditati & moderatæ siccitati. Proinde præparamus eius subiectū humiditate propria ad mēsurā attractionis. Retentio uerò attestatur dominio siccitatis. Expulsio humiditatis dominio. Ex his uerò patēbūt utiq; rationes, propter quas naturalis artifex notare debet oēs quatuor qualitates cōplexionales actiuas, uel operatiuas seu effectiuas. Quarū una est, quòd sit principium actiuū naturalium operationū in quolibet corpore, tanquam instrumenta uirtutis. Alia uerò est, quia per se faciunt immutationes uel alterationes in corpore quolibet. Nam siccitas & humiditas, ita benè secundum naturam

ram

primam

ga sunt

ram corpus alterant faciendo impressione in eo, sicut & reliquæ duæ, licet non ita cito aut fortiter. Considerare uerò has secundum quòd ad inuicem se habent. In transmutationibus philosophicis, solius est naturalis.

Partus uerò terræ fit per uia sublimationis inuenta. Cùm igitur terra conceperit & biberit de aqua Mercurii, quantum cognoscere poteris per eius uolatilitatem, & spoliationem fecum à substantia purissima alba, per iam dictas reductiones mundaueris à sulphureitate corrumpenti non fixa: protinus eius materiam sublima, cum fortiore igne quo poteris, donec ascendat ad modum albissimi pulueris uel foliorum Lunæ aut talchi splendidi, cuius maior pars est argenti uiui quantitas, quam sulphur

phuris corporū^{is}. Et ideo subita igni-
 tione, spiritus unitus per minima,
 corpora secū eleuat in fuga sulphu-
 ris. Cū autem uideris materiam ter-
 ræ purissimam sursum eleuatam, &
 tanquam rem mortuam aludel spō-
 dilibus adhærere, tunc sublimationē
 super eam reitera, sine fecibus infe-
 rius remanentibus: quoniam pars illi-
 lius fixa cū fecibus adhæreret, & tūc
 per aliquod ingenium, ab illis separa-
 re nō posset aliquis. Illud uerò quod
 in superficie aludel, tam à fecibus,
 quàm à sua substantia media fuerit
 sublimatum ad modum subtilissimi
 pulueris, adustionem cū corruptio-
 ne inducit; licet pro maiori parte in
 præfocatione uaporis, tempore con-
 ceptionis uel reductionis, scilicet in
 calcinationibus, quod subtilius est &
 magis intensum, à puro uapore euo-
 let

secū

nam

præfocatione

let altius fuliginosum, & à fixiōis re-
tentionis substantia separatur: cūm
non sit de argenti uiui substātia, neq;
de perfectione illius. Residuum ue-
rò quòd sublimatū est à fecibus, est
pars illa quæ ita ⁱⁿæqualitate consistit,
quòd simplicē fixionem super ignē
facit sine adustione aliquali, tanquā
onus & fundamentum totius magi-
sterii. Est enim subtilis substantia
media Mercurii, ex qua nostra con-
ficitur medicina, quæ ex argenti uiui
materia ducit originem, & ex illa de-
bet creari immediate. Et alienum
noli introducere aliquid: nisi illud
quod ortum sit ex eo in propinquitatē
te suæ naturæ. Et in isto passu realiter
ostenditur doctrinæ filio, quod ma-
teria de qua componimus medicinā,
non est argentum uiuum in natura
sua, cūm iam mutatum sit in sulphur.

terroꝝ & aqua
media tibia Nec in tota sua substantia, cū iam
 partes extreme fuerint separate ab il-
 la medicina. Imo est lapis benedi-
 ctus & spiritus participans duabus ex-
 tremitatibus. Veruntamen ^{quia} quia lapis
 factus sit de sua substantia media, uo-
 catur simpliciter argētum uiuū, quia
 suū sulphur illuminat, & ab adustiōe
 cōseruat, quòd est sibi propriū signū
 uelut causa perfectionis. Fac ergo
 agnitiōē inter clarū & limpidū eius,
 quoniā illud quod immediate ascen-
 dit super fecibus, adhærens ascēsiōe
 mensurata, uocatur cinis à cinere ex-
 tractus, uel à concauo illius sublima-
 tus & honorat⁹. Quòd uerò remanet
 in parte inferiori scilicet in fundo alu-
 delli, est inferior cinis, uituperat⁹, dā-
 natus, fex, scoria & nigredo obscura,
 qua nullaten⁹ indiges in magisterio.
 Collige ergo cautè q̄ in medio subli-
 matum

matum inueneris, ne fugiat in fumū;
 quoniam illud est approbatum, quæ-
 situm, bonum, melius, optimum, ter-
 ra alba foliata, coagulans ut coagu-
lum agni, coagulatū, cinis cinerum, *coagulans*
lapis & Mercurius, arsenicum & sul-
phur album, & sal naturæ proximū,
ac infans generatus & natus & alumē
nostrū, & genus, & prima & proxima
materia metallorū, & primū subie-
ctū in quo sua elemēta propria eius-
dem scilicet natura naturata, humida
& tēperata, quæ debet reduci atq; figi
in & cum igne suo, per modū nutri-
menti, donec fluat cū suo fermento
sicut cæra sine fumo, & oēm patiatur
ignem. Operare ergo cū eo ad argē-
tum, & cito incipias magisterium ne
inueterascat sine comestione quoniā *comestione*
assumere eū non debes nisi recenter
post partū cū sanguine suo, ut natura

uenerabilis quę ex labilitatis uiolentia fuit debilitata, lassata, & à suo temperamento distracta uel elongata, confortetur cum suis fermētis albis, quousq; ad melius sit temperamentum propinquum. Cuius signū erit tunc quando fluet per minimū ignē, scilicet ante argenti uiui fugam; & insuper augmentatum ad ultimū stans & penetrans profundans, tingēs & perseuerans.

Cūm autem ad Elixir rubeum, naturalem ignem dico uisibilem, in colore suo habere uolueris pro sulphure rubeo, hōc facias per tertiam conjunctionem, tertiam pregnationem, & tertium partū. Fac ergo masculum ascendere supra mulierem cādidam, ut generet filium sibi similem. Naturaliter enim desiderat pater multiplicare speciem suam in filium, ut naturam

remanserit
penetrans

turam quam non potest seruare in se
 custodiat in sua prole. Et ideo ad ge-
 nerationem illius oportet quòd trās-
 fundat de sua propria substātia. Hu-
 ius uerò pater est Sol, & Luna mater
 ad eorum primam simplicem mate-
 riam redacta. Argentum quoq; uiuū
 in cuius naturam sunt redacta, & me-
 dium gignens naturam coniunctio-
 nis illorum: quia cum argentum ui-
 uum cum argento uiuo cōiungitur,
 nunquam amplius separantur, sicut
 nec aqua mixta aquæ. Coniunge er-
 go sperma masculinum, scilicet sul-
 phur rubeum absconsum & solutum
 in aqua, cum spermate foeminino su-
 perius collecto ad modum sulphu-
 ris albi, per modum cōtritionis, im-
 bibitionis, & lentæ decoctionis, do-
 nec in aquam rubream dissoluatur, &
 totum fiat unum uerissimæ mixtio-

O 5 nis.

196

nis. Cūmq; uerò dissolutum fuerit & unum quidem factum, per modum reductionis congeletur. Coagulatū, iterum solue in aquam, & iterato cōgela in lapidem per modum superius ostensum. Tertio uerò ipsum in aquā dissolue & decoque, donec totū fiat rubeum. Fili non enim subtiliat, qui non coniungit per minima. Nec ille qui desiccat priusquam imbibat, nequit coniungere per minima. Imbibe ergo totum & desicca, & fiat puluis tenuissimus scilicet solutus, non in aquā nubis, sed in aquam sanguinis & Mercurialē. Deinde administra sibi ignem fortissimum, ut separetur substātia alba nō tineta, & residuum deauretur, tingatur, digeratur, coapretur & rubificet. Quòd uerò in similitudinem pulueris subtilissimi ascenderit sursum, est sulphur

coagulat

phur

phur sublimatum albissimū. Quòd autem in fundo manet deorsum, est ** O desunt* sulphur & Elixir ad aurum. Et in isto passu manifestamus philosophos uerūm dixisse, quòd ignari & rusticiter tenent pro impossibili. Et nos similiter obuiati fuimus hoc absolute non credere longæuis temporibus, donec in fine uidimus & manualiter probauimus, scilicet quòd unus est lapis, una medicina, una materia, una dispositio, unū opus, ac unū uas ad album & ad rubeum sulphur, simul & semel faciendum. *natura* Quam omnes huius artis inuestigatores uidētes prædictam albedinem in uase apparentem, astare credant in illa rubedinem occultatā esse. *occultante se se* Nō enim oportet te fili, si totum sulphur album in rubeū conuertere uolueris, albedinem prædictam extrahere per subli-

sublimationem à rubedine, sed solū
 coquere cum igne lapidis, donec totū
 fuerit rubeum atq; fixum, & ni-
 hil de eo in sulphur album ualeat
 sublimari, quod erit signum com-
 pletæ decoctionis. Caucas tamen in
 modo faciendi & intelligendi effe-
 ctum facientis scilicet ignis rubificā-
 tis. Nam secūdum quòd uirtus ignis,
lapidis existens in semine Solis, uin-
cit uirtutem aëris puri in semine Lu-
næ, sulphur album purum erit simi-
le Soli in rubedine & etiam in pon-
dere. Sic enim pater generat suum fi-
lium in spermate mulieris, ita ut per
filium spiret spiritum, quo tingimus
tinctura inseparabili, cū amor sit
utriusq; atq; nexus, qui per filium su-
um sulphur rubeum à patre proce-
dit, ad omne imperfectum perficien-
dum, ut pura in Solificum uerum.

Et

sua

Sulphuris
albi
 7
 3
 3
 3
 3
 3
 3

Et ex hoc tibi reuelatur, quòd perfectio circularis relucet in magisterio cum cõplemento lapidis: quo mediante per sequentem operationem facimus Elixir completum.

DE QVARTO ET VLTIMO PRACTICALI PRINCIPIO:

in quo determinatur de potentia secundæ reductionis aquæ quæ traditur cum intentione figendi, & corporis abluendi, vt totum sit fermentum.

tum.

Cap. 54

Incipit Quartum practicale principium.

Intentio huius quarti & ultimi practicalis principii, est figere album sulphur & rubeum, super corpus fixum: ut si album sulphur figatur super argẽtum, & sulphur rubeum super aurum. Quoniam qui argentum uiuum à corporibus extractum & in sulphur conuersum, non coagulat in

scilicet

omig in an
g. vi.

in sulphur album fixum ignem patiens, per additionē illius cum argēto, nullam certē uiam exigit ad albedinem. Et qui ipsum argentū uiuum in sulphur albū mutatū, non coagulat in sulphur rubeum fixum ignē patiens, pro certo nullam uiam exigit ad rubedinem. Fili cauere debes cū fueris in coniunctiōe ista: quia sine fermento, nunquam exhibit Sol neq; Luna. Et illud ideo, quia locus certus & determinatus generat locatum certum & determinatum, per proprietates suas. Quamobrem reuelamus tibi, quod natura omnium complexionalorum, siue plantæ fuerint, siue animalia, siue mineralia, uergit ad naturam complexionis loci generationis ipsorum. Cōiunge ergo sulphur cum corpore, de quo fuit præparatū ab initio, ut generet sibi simile &

locy matrix

»

»

»

»

»

le &

le & fiat Elixir totū quod coniungis *id est gloria*
~~Omne illud coniungitur cū eo quod~~ *nostra de*
 suæ naturæ est, alienum uerò respuit
 igni exponens. ^{reducit} Cum igitur coniun-
 xeris eū cum suo corpore, nunquam *ipsum sulphur*
 desinet in illud agere, donec totum
 conuertat. Nam sicut humidum
 per primam reductionem indura-
 tur, cōmiscendo uaporabiliter cum
 uapore terreo & præfocatur, ut fiat
 sulphur simile terræ, quæ est ma-
 trix sua uel nutrix, sic & illud sul-
 phur per secundam reductionem il-
 lius, in propriam naturam metalli *2*
 conuertitur, & in naturam fermenti *manu*
 ti, per proprietatem sui additamen- *primo*
 ti liberè permittatur. Propterea quā-
 do uolueris fermentare, misce sulphur *3*
 cum corpore, ut totum sit fermentum *2m*
 tum. Quoniam fermentum redigit
 sulphur nostrum ad suam naturam

color

prima
 colorem & saporem per omnē modū. Non tamen putes hanc coniunctionē, propriam fermentationē me dixisse, sed quādam in quantū reducit lapidē ad appropriamentū tēperamenti cuiusdam, & corpus simpliciatū ac præparatur ad modū pulueris calcinati, soluti & indurati atq; fixi, ad resumendum fermentum proprium quod dicimus oleum. Sit autē fermentum ad album, album: & ad rubicum, rubicum. Si uerò posueris uel præparaueris corpus argēti, cum sulphure auri: reductetur in naturam argenti, sed non ad illius colorem, & e contra, & erit turbatio naturarū in magisterio. Caueas ergo tibi ne ponas fermentum uel corpus unius sulphuris, cum sulphure alterius. Quia fermentum auri, nihil nisi suum sulphur rubicum in aurum conuertit.

Nec

Nec fermentum argenti, nisi sulphur
 suum album, in argentum. Quia illud
 nunquam potest figere, quod natura-
 liter fixum non est, nec fuit. Hoc
 igitur erit proprium sulphuris fer-
 culum in hoc regimine. Ipsum enim
modo indiget nutrir, maiori & for-
tiori cibo. Quapropter in sui fixatione
 administratur ei de corpore fixo ^{redundat} &
 non fixo in cibum, quem sua uirtute
 potenter digerit, subtiliat & ad natu-
 ram sublimem conuertit, & seipsum
 attractione illius in fermentum natu-
 ralmente, & per minima, in uerum
 temperamentum constituit, in for-
 ma pulueris sicci. Quod patet, quia
si modicum sulphuris proiciatur su-
per multum corporis, ita tamen ut
super illud habeat potentiam, con-
uertet ipsum cito in puluerem, cuius
color erit sicut color corporis super
 P quod

spiritus
 quod proiicitur sulphur. Fili non est
 autem hoc corpus fermentum, li-
 cet fuerit argenti purissimi substan-
 tia, sed est in genere participans cum
 eo, quia exiuit ex eo, & iterum per
 minima, seruata sui medii natura,
 reducetur in illud. Animæ enim
sunt fermenta, olea, unguenta, au-
rum & argentum nostrum. Igitur
 propria corpus fermenti ante fer-
 mentationem, scilicet antequam ani-
 mæ coniungantur cum eo. Quia
Corpus subtile
spiritus
Anima
 certum est quod anima non con-
 iungitur nisi in spiritu: nec spiritus
 cum corpore, nisi prius fuerit sub-
 tile & simplex ad modum spiritus.
 Vnde uersus.

Hæc res est actus, dum fit puluis sine tactu.
 Simplex, corrosus, subtilis, erit pretiosus.

Et

ET illud ideo, quia cū sit subtile ut spiritus, amplectitur spiritum & retinet animam. Ergo fiat de corpore pulvis calcinatus, solutus, induratus, dealbatus & illuminatus: ut sit spiritus cū quo anima præcipue coniungetur. Nisi enim corpus perfectè simpliciatur per abluionem & illuminetur, non poterit spiritum fermentalem retinere, quin in fugam constituat se. In quantum ergo corpus tuum allevias ipsum sublimando cum mixtione sublimati spiritus, erit fixioris retentionis animarum, & tardioris fugæ. Nec minus toties lucraberis in projectione 100. partes. Vt si primo conuertit 100. secundo conuertit 1000. tertio 10000. quarto 100000. quinto 1000000. et sic proseguendo multiplicationem per milia infinita. Quia quanto

P 2 magis

*na simplicia
grossis & gross
a simplicibus
minij bene
gubernant.*

magis huius operis reiteratione regimen assiduatur super medicinam, tantò meliùs digeritur, unitur, & figitur, & perfectius operatur. Perseuera ergo fili, & uidebis mirabilia, qualia Deus posuit sua bonitate in natura. Si quis discendi horum gratia, aliquo fortunio astans in opere fuerit sagax & prouidens, quam plurima, imo multa & maxima uidendo, dupliciter poterit adipisci. Multa enim signa possunt uideri in opere, qualia prouidens secretè debet in mente sua retinere & recondere, & assidue causas eorum proprie inuestigare, si ueritatis amator cupit existere, & uerus effugator mundanorum utentium fallaciis, ac fugiens; & insuper redarguens quotidiana opera sophistarũ, per ea quæ uidebit aut uisus fuerit uel perceptus clara notitia in magisterio.

rio.

rio. Si uerò stultus adfuerit & quia à sapientia refugit, nihil mundi uidere poterit, ceca mente & spiritu considerationis obnubilato & denigrato, quòd ualeat; nec de ferculo exuberantissimæ refectionis assaporare uel solo odoratu sentire. Cùm per illud pateat, tributorem omnium bonorum tanquam à grano summæ ueritatis cieccto, ut indignus suis demeritis, præsens donum noluisse largiri.

De modo præparationis secundi ferculi uel fermenti cum sulphure, & congelatione Mercurij & illuminatione uel ablutione ac fixatione totius compositi per reductionem illius in calcem. Cap. 55.

Fili nos appellamus corpus Lunæ re ad album, sicut est creatū à natura, proprie fermentum, ratione suæ naturæ temperatæ. Et uocamus sulphur nostrum, uenenum pestiferū,
 P 3 ratio.

ratione labilitatis suæ et elongationis suæ à temperamento: propter quod omnia corrodit et comedit, cū cauda propria quæ est aqua. Cū m ergo uolumus ipsum reducere ad temperamentum, coniungimus eum cum corpore temperato, ut per confortationem illius, deducatur ad temperamentum, et quòd corpus administret sibi de suo temperamento, ut totum fiat fermentum. Nam sulphur multum elongatum est seu distractum à temperamento, ratione ignis participantis cum illo, qui est contra naturam. Et ideo ignorantibus indigentiam naturæ, putauerunt hoc fermentum præparari debere cum nouo menstruo in quo est ignis contra naturam, non uidentes perditionem temperamenti à quo corpus recedit per ignem
urens

urentem, qui est contra naturam:
 nec præmeditantes uirtutes & poten-
 tias ignis naturalis existentis in sul-
 phure iam creato sine ignitione ad-
 urente, qua corpus fermenti prom-
 ptius sub conseruatione naturæ tem-
 peratæ transmütatur modica rein-
 crudatione in calore sicut spiritus,
 ut sit proprium & appropriatum ad
 resumendum naturam suam fer-
 mentalem scilicet animam, & ul-
 tra quam nunc perdidit in presen-
 ti calore, ~~ut~~ ^{ac} per talém attractio-
 nem temperamenti, totum in na-
 turam fermenti conuertatur. Fili-
 corpus fermenti modicum reincrus-
 datur per sulphur nostrum, scilicet
 in quantum ad se sentit de igne
 non naturali: & decoquit argentum
 uiuum, in quantum est magis par-
 ticipans cum igne naturali, & mor-

*calorem**calce**hinc**decoquitur*

P 4

tifi

ip/uc

tificat/coagulando, & in sua rectitudinis naturam conuertit. Nō tamen reincrudatur fermentū tantum, quātum si foret coniunctum (quod abfit) cum igne qui est cōtra naturam: cum calor naturalis potius operetur in ipso seipsum confortando, quā innaturalis. Si uerò fermentum præparetur cum tali menstruo nouo, scilicet simile illi cum quo corpus primū fuit ab initio coniunctū pro sulphure creādo: tunc oporteret ipsum transire per tantam reincrudationē, per quantam & lapis: & per consequēs per tantas digestiones & depurationes. Et insuper oporteret ipsum tantum amittere de natura sua confortanti & confortatiua per labilitatem sui à uero temperamento, ratione principii, scilicet noui menstrui remoti ab omni temperamento, nec

menstruum

menstruum ab omni temperamento ^{unquam} remotum est.

unquam approximāti ad illud in toto uel in parte, nisi hoc fuerit per naturam remississimo modo; ut patet per suam uenenositatem, et qualitatem non confracam simplicis elementi ignei non adurentis, et potētis uirtutes temperatas, nisi paulatiue confortetur per cōfracā menstrua, ut patet in sulphure nostro. Et sic si fermentum tantum amisisset de natura sua sicut et lapis, non posset eūdem confortare, quin imo ipsummet indigeret tali confortatione sicut & sulphur, ratione similis labilitatis à temperamento. Et sic non esset fermentum nomine aut uirtute, cū non assumserit fermenti præparatorium, nec per consequens debilitatum ualeret confortare, nec facere quod expedit proprietati boni fermenti, cū non sit præparatū rebus appropriatis,

P 5 tis,

tis, quibus præparari debet appropriata. Fili aduerte in hac lectione regali, quoniam res cum quibus teneris fermentum præparare scientificè, sunt illæ quæ tam in parte deductæ, quam in parte ulterius deducendæ sunt, ad uiam temperamenti, & tenent de natura temperata in radice suæ naturæ, ut sulphur nostrum & argentum uiuum nostrum iam/creata. Illa quidem sunt principia naturalia appropriata, et propria præparatoria nostri regalis fermenti et cõiunctoria, ut ipsum fermentum reducat ea per confortationem, scilicet exuberantissimam refectionem ad temperamentum et naturam sui. Attende tu ueritatis amator et comprehensibilis ad ea quæ dixi, quibus euidenter cognoscere potes, quod fermentum scilicet corpus, in quantum intelligitur

per artificium
nostre
materia

reducant eo

tur

Ultima fermentatio fit cū § vulgi

RAYMUNDI LVLLI. 238

tur pro fermento, nunquā pręparas-
tur nisi cū igne naturali et aqua Mer-
curii mediocriter cocti et sublimati,
ut ipse ignis digerēdo materiam me-
talli iuxta vires et propositum suę
naturę, deducatur ad temperamen-
tum perfectum, et hoc per humidū
sibi connaturale, quod fermento ra-
dicalius inest. Item et in pręparatio-
ne fermenti ante ultimam sui fermē-
tationem apponimus Mercuriū vul-
gi, nō tamen solemni pręparatione
pręparatum scilicet in lac uirginē,
sed prout existit in natura sua per so-
lam qualitatem. Postea nauabimus
sublimationem ad hoc ut reducat
corpus fermenti in simplicitatem, et
sit medium coniungendi tincturas,
Inter sulphur et fermentum, cū sit
radix et fermentū omnium liquabi-
liū quę non liquātur nisi per ipsum:

*q̄t̄ postea de
ceru subli-
mationem.*

§

et

et ideo à natura illius liquabilia fu-
 gere nequeunt, et hoc ut constrictū
gelatum atq; fixum in calore, sub-
 mergatur in oleo suo, quod in iam
 dicta sui fixatione post aquæ sublima-
 tionem recipiendum est, cum inten-
 tione restituendi sibi quousq; fluat &
 sit fixum. Propter hoc enim amal-
 gamari debet corpus / cum spiritu, id
 est argentum uiuum, ut subtilietur,
 donec fiat unum corpus mollissimū,
 ad instar argenti uiui spissi non cur-
 rentis, uelut pasta metallina in effi-
 gie. Hoc enim erit secundum fercu-
 lum, cum quo habet nutriri sulphur,
 donec ualeat tollerare omnem ignē.
 Idcirco ad hoc faciendū per iam di-
 ctam intentionem, Incipe nostrum
 fermētationis magisterium & com-
 positionem Elixiris cum sulphure &
 argento uiuo nostro; ita ut tria pon-
 dera

*ad sit gela-
 tum
 calorem*

fermentis

dera Lunæ puræ in foliis tenuissimis, aut limatæ, sumantur; & cum duplo sui ponderis de Mercurio albo vulgari præparato uniformiter misceatur, totum terendo in simul in mortario uitreo, cuius pistellus sit *fortiter* ex eodem, quousq; Mercurius totum combiberit argentum; ita quod nullo modo sentiatur de eodem, sed fiat amalgama. Post cum aceto distillato & sale communi præparato & trito, fortiter abluatur, fricando sine timore cum iam dicto pistello, donec uideris acetum inde exire clarum atque purum; & semper auferatur quod ex eo ad partem separatur de nigredine in lauacione. Cum autem acetum clarum exierit, abluere compositum separando salem cum aqua dulci per alembicum distillata, & illud ad ignem desicca,

De

De coniunctione sulphuris cum fermento.

Postmodum uerò coniuuge illi unum pōdus supradicti sulphuris congelati & sublimati ad album, scilicet quartā partem totius cōposito, & tere insimul totum in mortario uitreo, ut sulphur misceatur cum cōposito, & fiat quasi corpus unū in effigie. Hòc enim est quòd facit uisibiliter animas à corporibus resoluerè.

Cap. 57 De reductione aquæ supra compositum.

Illud ergo imbibe per minima cū aqua sua alba in uase philosophiæ, ut in corpus uirtutes sulphuris confortentur: nam in paucis horis fiet totum pasta.

Cap. 58 De prima sublimatione huius massæ.

DEinde mitte totū ad sublimandum, in principio subtus faciēdo ignem lentum donec receperis aquam, & postea aërem. Quoniā quæ suble

subleuantur & euolant aquæ & aëris
 per rationem sibi nomina appropri-
 ant. Et quod grauius & stabilius ad
 ima residet, per ipsius pōderositatem
 sibi nomen terræ usurpat. Nec minus
 quoq; sulphura congelata, terræ no-
 men sibi assumūt. Vigora igitur ignē
 paulatim de carbonibus, donec sub-
 limetur quicquid ex ipso fuerit uola-
 tium & permittite infrigidari. *redunt.*

*quod fer-
 mento publi-
 mantur*

De secunda inceratione [aquæ alterius] Cap. 59

CVM autem fuerit infrigidatum
 extrahe opus; & quod ad latera
 uasis superius eleuatum uideris, cum
 alia parte aquæ suæ repones super fe-
 ces suas, cum contritione, imbibitio-
 ne & affatione, quousq; fiat ut pasta;
 & remitte ad sublimandum, primò
 recipiens aquam, & postea oleum in
 sublimatione forti. Has aut aquas po-
 ne ad partem, & olea similiter per se.

De

De tertia incæratione rei incærandæ

cum aqua prædicta. Cap. 60.

Postmodum uerò iterato quod sublimatum fuerit cum altera parte suæ aquæ, reduc super feces terendo ut prædixi, imbibendo & assando quousq; sit sicut pasta, et corpus cum spiritibus sit commixtū: et iterum mitte ad sublimandum ut supra dictum est, recipiēdo aquam et oleū. Hoc autem reitera quousq; de aqua ad duplum sulphuris fuerit perfectè rotata.

De quarta incæratione per uiam reductionis

congelationis & subtiliationis. Cap. 61.

ADhuc uerò sumatur quod sublimatum est ad latera sublimatorii: et cum una parte aquæ suæ, quæ exinde extitit distillata coniunge cū fecibus, et hoc per modū reductionis, donec aqua congeletur. Deinde
uigora

uigora ignē paulatim donec bene de-
 siccetur: & postea supercleuet ex illo
 quicquid fuerit uolatile. Ordinē huius
 capituli te reiterare nō tædiat, conte-
 rendo, imbibendo, affando, & subli-
 mando, ac semper ignē uigorando,
 donec ad sulphuris duplū cum terra
 figatur de aqua iam rotata cū uiscoli-
 tate fermenti, & nihil penitus subli-
 metur ab ipsa terra. Et semper repone
 quod superius ascendit super id quod
 inferius remanet fixum, quousq; per
 talem præcipitationis modū figatur
 deorsum. Verū nullum sulphur prō-
ptius argētum uiuum cōgelat, quā
suum proprium: in cuius substantia
ipsummet argentū uiuū exticit, tam
naturæ quā artis ingenio iam cōuer-
 sum. Et ideo cū sit fixū, id est, habeat
 naturā fixandi, & coagulans coagulū
 quod naturaliter coagulat suū Mer-

Q

curi

curium, & hoc per frequentē reiterationē sublimatiōis super ipsum, quousq; sit fixū & in terream substantiā iam mutatū. Tunc enim est aptum ut per successiuam illius iterata uice sublimationē, fusionē metallicā præbeat, uelut consequēter dicemus. Nā pro certo maxima & firma unio fit inter siccū & humidū, per istas tales operationes, quæ ferè similes sunt illis, quas natura in opere mixtionis suæ facit, ut postea humiditas nō ualeat relinquere terram suā, imo eam protegat & ab adustione defendat, quia est de natura sua, & cum hoc bene mixta; ita quod minimum terreī sulphurati, est cū hoc minimo aquei argēti uiui, & ecōtra. Et plurimū unius cum plurimo alterius. Sic quod neutrum à suis partib⁹ homogeneis in posterum separatur, nec ulterius
per

per

permittat se corrūpi, cū per ingres-
 sionē furiosæ flammæ, se in fumū ul-
 terius nō patiat eleuari propter par-
 tes cōdensas per ignē inspissatas cō-
 positiōis fortissimæ & uniformis na-
 turæ, ac adustionis carentiā: & hoc to-
 tum per sulphureitatē quā habet nō
 corrumpentē perficitur, Argentū er-
 go uiuū in regimine fixationis cū pri-
 mo per ignē incipit conuerti, ad spe-
 ciem efficitur glandulosum, ratione
 sulphuris penetrātis ubiq; suam sub-
 stantiā; & postea incipit crustari pau-
 latim & inspissari, & deinde conuerti
 sulphuris uirtute degerētis ipsum, ta-
 liter quòd non sinit eum in toto dif-
 fluere, sed quasi per globulos consta-
 re: eo quod iā in eo uapor sulphuris
 depurati apprehendit subtile, & tan-
 quam glutiendo ligatum tenet hu-
 midum, & terminat ipsum in tantum

Q 2 quod

quod nō permittit eum adhærere alii
 quā sibi, cū sit de natura sua. Et ideo
 cum humidū sit ubiq; extra seipsum
 cōstrictum & terminatū, & illud hu-
 midū educat suū propriū siccū ter-
 reum, constringēs eum ut sulphureū
 in uentre suo, necesse est illud per ca-
 lorē fluere, & fluxum currere in pla-
 na superficie, donec frigido cogente
 redire humorē ad interiora congelat
 cōstanti terreo prædicto. Ex qbus pa-
 tet nō esse nisi unū lapidē, qui argē-
 tum uiuū habet necessario cogelare.

*De ultima fermentatione lapidis cum nostro
 fermento, quæ fit per tertiam redu-
 ctionem aëris superius rotati. Cap. 62.*

Flli hoc fermentum est ultimum
 cōfortamentum lapidis, & cibus
 regalis, in quo insunt uirtutes cœle-
 stes & elementales, qbus confortant
 illæ quæ in uasis naturæ artificialiter
 præ-

præ-

præparati existunt uel remanserunt, ^{alias}
 in sui radicabilitate. Nā cum uirtutes
 sulphuris & argēti uiui subtilibus cir-
 culationum ingeniis, confectorum,
 quæ insunt eorum medicinæ radica-
 biliter, elementales & cœlestes con-
 fortant per illas scilicet uirtutes, quæ
 in præsentī regali ferculo in actu spi-
 ritualium elementorum existunt, ut
 res quinta; & hoc ad proportionem ^{x mixtionis}
 metalli superi^r positi in fixiōis prin-
 cipio, & etiam lapidis, per quem ar-
 gentum uiuum intenditur notabili-
 ter effici. Tunc pro certo uidebis na-
 turam illius mirabiliter operari cum
 omnibus suis instrumentis, scilicet
 quādo uirtutes supradictæ in unum,
 per artis ingenium fuerint circula-
 tione ultima coniunctæ.

^{Ch}
 De circulatione ultima quæ fuit

inuenta. Cap. 63

Q 3

Cira

ingressione
Circulatio ista fuit inuenta post
 alios circulos circulos, ut lapis
 noster (in quo ceteri circuli sunt rotas
 ti frigidi elementaliter: qui fusionē
 propterea non habet in corpore ex
 priuatione suæ naturæ liquefacientis
 ipsum, ad alterationē cum incæratione
 facienda in radice naturæ lapidis
 fusibilis) mollificetur cum humiditate
 iam dicta, quæ super omnes hu-
 miditates est expectās ignē quousq;
 fluat, & ingressionē habeat. Filiante
 quam hoc uolueris attētare, oportet
 te primò de necessitate rectè & for-
 maliter intelligere, quales circulos &
 quomodo elementa ac qualia & quā-
 do debeant per instinctum naturæ,
 eosdem circulariter circulari, & qui-
 bus & quantis modis, & quot circuli
 generaliter existunt. Vltimum ta-
 men ad satisfaciendum responsioni
 uli-

ul-
 ti-

ultimæ quæstionis per modum in-
 formationis scilicet documētalis ar-
 tifici traditæ: Dicimus q̄ licet plu- *virūg.*
 res/ extiterint, (quatuor uidelicet in
 minori numero comparatione plu-
 rium) ad duos, tātum (habendo respe-
 ctū ad siccum & humidū, quæ postea *reducuntur*
 reducuntur uniuersaliter in unū) Ex
 quo eleganter dixerunt philosophi,
 quod opus magnum non est nisi so-
 lutio & congelatio, sed ista fiunt per
 uia circulatorum, ignorantia quorum
 plures magnates in literatura fue-
 runt decepti in magisterio, creden-
 tes notabiliter cum confidentia eorū
 scientiæ, formam intelligere dicto-
 rum, & circulandi modum, ex qui-
 bus nos fore unum læthaliter uul-
 neratum non cælare intendimus.
 Cum sola præsumptione & teme-
 ritate, scientiæ alterius naturam

firmiter intelligere credebamus, idē
 ullo modo nec intellexeram⁹, donec
 tempus adfuit, in quo spiritus nō im-
 mediate sed mediate per M. Arnoldū
 de Villa noua, qui immediate sua lar-
 gitate immēsa reficiēter inspirauit in
 nobis. Etenim multipharie multisq;
 modis rotarū circulationibus, circu-
 lauimus, resumēdo uegerabile, cuius
 opus nusquam absolutē patuit mi-
 nerale, donec propriis gubernatori-
 bus/pullulauit, qbus natura uera cō-
 stringit sub cōseruatione ac successi-
 ua cōfortatione uirtutū illius in ma-
 gisterio. Circa quòd loqui permini-
 me, astrictus uinculis tibi non audeo
 cū lingua propria ut solebā fauora-
 biliter in hoc passu, quanquā reuelā-
 di licentiā acceptauerimus, dono cō-
 strictus solito uidelicet alienatæ lin-
 guę. Et ideo quia natura generalis na-
 turæ

vegetati in
 exemplar

nouiter

& nunc

turæ particularis admixtos possidet
 circulos, & diuersos ~~multis~~ ambitibus
 ad indiffinitas uirtutū probationes
 ostendēdas, expedit cunctis inquisi-
 torib⁹ ueritatis, & incumbit maximè
 practicantibus tam prudenter illos
 circulos exquisitè cognoscere, ne de
 ignotis incautè cōsiderātes, per ipsos
 sicut & nos læthaliter uulnerētur. Ad
 quorum cognitionē uti recolui arte
 demonstratiua & infallibili, ut per
 certitudinē cognoscantur qui & qua-
 les sunt, tātummodo in cursu, natu-
 ræ mineralis circumamictæ generali
 prædicta, ne uagans animus per opi-
 nionum nebulas, incidat in errorem
 aut tepeat in conflictu. Nam semper
 in agilibus cognitio sterilis reperitur
 tunc, quando non sequitur rectum
 opus. Quapropter nos ad tantum re-
 coluisse meminimus extendere uerā

*multifarie
 1. diuerso
 de circulis
 ambitibus*

tepeat

ueteris

Q 5 artem

artem per unū capitulum, sub totius
secreti comprehensione, quod tibi
præstabimus mutuo tantum, in fine
nostri Compendii, sub restitutione
coram iudice generali, quo mox ad
practicæ assiduationem cogimur, &
ob hoc cupimus excitari.

*De modo fermentationis rerum cerandarum
per viam confortamenti, & na-
tura spiritus. Cap. 54.*

reiteret
Dicimus ergo quòd modus ceras-
tionis est, ut totiens super lapi-
dem reuertatur partis humidæ reser-
uatae sublimatio, donec in ipsum cū
humiditate propria, scilicet radica-
liter manente atque fixa, quæ nun-
quā deseruit suum corpus mixtione
circulata, fusionem rectam præstet.
Nec putes hanc humiditatem esse
primam, sicut erat cum tota sui sub-
stantia crassa spissa & indigesta ut
oleum

oleum uel adeps pinguosus, quoniam faceret lapidem cremabilem seu combustibilem. Nec ita parum fore secundam, quia phlegmatica est, nec generat uel augere potest, quantum est de natura sui, nisi solū humectat lapidis partes illas uaporabiliter, in suis digestionibus deferendo, ne & substantiam mediam in toto faciat fugitiuā, cum de sui proprietate non sit sustinere ignitionem neq; fusionem, quin cōtingat ex toto recedere cum tota substantia supradicta. Sed tertiam radicalē fore proposito conferendam à primæ tamen uisceribus eradicatam scilicet & extractam cum magisterio. Et hæc est illa secūda unituositas quæ erat intrinseca, multum subtilis, non cremabilis, continens admixtū scilicet subtile terreū, deductū ad actum igneū uel aëreum
 fer.

redr. ud.

fortiter digestum, quòd retinetur in radicib⁹ rei taliter, quòd amplius per ignem nullo modo potest euelli, seu in flammā defici. Quinimo ignē mirabiliter patitur & nō crematur. Ideo si mixta fuerit toti substantia lapidis ipsius, ignē superabit, nec unquā superabit ab eo, nisi per iteratā destructionē suę substātię cum natura sua. Ex quo tibi præcipitur, quòd cū ista humiditate scilicet permanente, quę similiter ex argēto uiuo sumpsit originē, nostrum imbibas lapidē quoniam per illam partes eius constant clarissimæ, ut patet, quādo post illius perfectam mundationē ab omni re corrumpente, & maximè ab humoribus duobus superfluis, scilicet pinguinoso adustibili, & phlegmatico euaporabili, redigitur in propriā sulphuris substantiam non urentem; &
sine

sine illa nunquam emendatur, nutritur, augetur nec multiplicatur.

*De modo practicandi & indulcorandi lapidem
cum humiditate nota. Cap. 65.*

IN modo enim faciendi lapidis huius indulcorationem, est ordo tripartitus, & etiā bipartitus. Quia aut per reiterationē solutionē & coagulationum, aut sublimationum, uel ex utroq; fixio & recta fusio perficitur. Ille uerò qui per regimen solutionū, efficitur sine ignitione, ad instar naturæ, rectè dirigitur sine uasis periculo fractionis. Qui autē per sublimationis regimen intenditur gubernari, tunc prudētia artificis nusquā debet omittere periculum protestari. Quamobrem ratione modi præcipitationis, citius figitur, sed tardius funditur. In cuius cōplementum recurrendo ad primum scilicet ordinē, regimen

gimen

gimē tertium ex utroq; mixtum, scilicet cum ignitione & sine ignitione sagaciter est inuentum. Idcirco sumatur lapis, & terendo illum imbibe in suo uale, imbibitione per minima scilicet per uices, factas etiā ad modum roris cum una & dimidia parte sui. Postea decoque cum igne leui, donec pars illa fuerit in lapidis substantiam cōgelata. Postmodum uigora ignem de carbonibus paulatim & paulatim, donec sublimetur ex eo quicquid resolutum fuerit, tam de aqua sulphuris sicca, quam argenti uiui humida.

*De secunda roratione ad indulcorandum
seu mollificandum. Cap. 66.*

TVnc iterum quod sublimatum extiterit, reduc super feces suas terendo & imbibendo cum dicto spiritu, qui magis in humiditate exuberanter

ranter

ranter abundat; & hoc iterata imbibitione rorida, decoctione, sublimatione & congelatione, & sublimatione cum ignibus suis successiuis, & diligenter continuatis, donec per continuam sublimationum reiterationem spirituum non flammabilium super illas & continuum motum, totum figatur deorsum.

X
ad modera-
mine nota
ignitioni q̄na
tura exigit
Sol, p̄ hor, p̄
sequenti cap.
diut. forte.
donec &c

De ultimis digestionibus opteticis. Cap. 67.

Cum autem fixum fuerit secundum proportionem ignis sibi appropriati cum moderatione, tunc sub eo ignem facias fortē, bene continuatum per diem naturalem. Secundo uerò die naturali, fortiores; sed & tertio die naturali, fortissimū, prout est ignis fusionis uel quasi. Per primum uerò continuatur materia, & spiritus domatur, ac partes illius digeruntur, & ab humido primæ
 oris

originis emendant. Nec minus quoque per siccum diffunditur, & eorum malitia confringitur, ac crudum decoquitur, ut igne fortiore scilicet secundum ualeat tollerare, per quem aer manifestabitur actu in materia fluente.

Sed per tertium recipit medicina potentiam ad actum quem agere debet.

Nam oportet materiam metalli, a suo phlegmate fortiter depurare, & crudum coquere per igne opteticum.

Non quod intelligas secundum naturam animalium corporum seu plantarum, cum sint humidioris nature, quam materia metallorum: ut patet ex hoc quod natura mineralium, quam plurimum sicca reperitur, ratione cuius est de sui proprietate tollerare igne. Propter quod debes intelligere hoc fieri in arte, secundum ratione subiectorum, quemadmodum natura

tura

tura exterius manifestat. digeratur ergo medicina, ut humidum terminetur in ea, & sit fixum, ut stet: ne separetur à metallo dum ingressum in eo fuerit cum alteratione. Verum oportet sicut dictum est, ut radicalis humor imbibatur, à suismet partibus rei, ex quibus maiores uirtutes, ut puta confortatiuæ, tam elementales quam cœlestes essentialiter & corporaliter, rerum constant. Cuius exempli gratia certificamus nos uidisse argentum uiuum fixum, ac fluens in ueram fusionem metallicam, & fecisse cum magisterio, sine additione ulla rei extraneæ. Sic igitur talis decoctio optetica, optimam facit commixtionem in medicina nostra, sicut euidenter apparet in elixationibus eius: Quia cum aër prosequatur aquam, tunc auis fuga detentæ immediate perit.

*decoctio
facit com-
mixtionem*

R

De

De ultimo confortamento post fixationem perfectam. Cap. 68.

HOc autem confortamentum per modum ultimæ incarcerationis superplemus medicinæ quandoq; & quandoq; non. Cuius causa est, quia cum ignis opteticus sibi ad ultimum suæ fixationis præbeatur, aut est in gradu fixo, ut absolute posset ignem opteticum tollerare, aut non. Si est in gradu fixo cum tota sui humiditate, nec aliquid de illo possit amittere, quin insit ibi iuxta pondus datum: tunc nulla recta fusio anticipabitur per aliquod diminutum, nec per consequens est ultima incarceratione incarcerationada. Si uerò ad conformitatem uel æqualitatem fixationis dictæ, iuxta mensuram ignis optetici, nondum aduenire cōtigerit: aut hoc erit ratione malæ informationis ignis, quæ nimia festi-

diffusum

fusione

festi-

festinatione necesse est euenire, aut
 macritudine spiritus, in quo phleg-
 ma dominatur, superat uirtutes hu-
 midi radicalis, propter defectū exu-
 berationis. Per primam uerò natura
 eradicata suos spiritus resumere ne-
 quiuit in cōfortādo seipsam; quia fe-
 stinata motus proprios cōplere non
 potuit. Et ideo spiritus thesaurizan-
 tes de necessitate fugere decuit defe-
 ctu retentiuæ alienis motibus occu-
 patæ, uidelicet in conseruando illos
 quos assumserat contra ignem præ-
 liando, cū de more naturæ fuerit cō-
 seruare in specie indiuidua sua. Per
 secundā uerò, nec potuit natura su-
 perfluū in sui alimentum cōuertere
 quòd nūquam fuit de natura sua. Et
 ideo cū loco spiritus uelut uerus ci-
 bus, credat humidū phlegmaticū as-
 sumere, ratione minimi saporis illius

*retentionis
 gradatius.*

scilicet spiritus quem in se continet;
 nō tamen in radice nature suæ ipsum
 potest amicabiliter colligere, quin
 superfluū recedere habeat per ignem
 opteticum. Et quod est deterius, cum
 maiori parte substātiæ mediæ, cedit
& deficit, nisi adhibeatur ignis admi-
nistratio talis, quæ augmentando ei
secundum exigentiam sui tollerabi-
litatis, ex illo superfluam humidita-
tem tollat, cum conseruatione illius
in igne proprio. Cū uerò contigerit
defici, porosam reddet medicinā di-
uersissimæ fusionis; cuius causa est
 defectus humiditatis naturalis, quam
 radicitus natura appetit colligare, ad
 sua indiuidua protegēda cōtra ignis
 pugnam. Et ideo fuit inuentus suc-
 cursus supplendo & corrigendo er-
 rores prædictos per ultimum cōfor-
 tamentum; ut quod de non fixo re-
 cedit

diuersissima

cedit igne optetico, per incærationē
 intra scriptam naturaliter restaure-
 tur, donec fluat uirtute nō fixi quod
 fixum est, & ingressum habeat in cōs-
 plementum suæ naturæ.

De modo faciendi ultimam incærationem. Cap. 69.

SVmatur ergo de lamina cristal-
 lina, quam in fundo uasis fixam
 reperies, quantum uolueris: & illam
 in crucibulo tenui super leuē ignem
 incæratione ultima cum aëre suo al-
 bo prædicto, guttando super ipsam
 guttam post guttam cum sagaci-
 tate & prouidentia diligenter respi-
 ciendo, donec fundatur sicut cæra si-
 ne fumo. Tunc de illa aliquid su-
 me, & super laminam ignitam pone.
 Si uerò conspexeris eam uelocissimè
 resoluerè quasi cæra, tunc satis est cæ-
 rata in radice naturæ suæ. Si autem
 adhuc non uideris citissimè liquefa-

cæra.

certis.

R 3 Etio=

Etionis signum, reitera super eam cœs-
 rationem dicta, donec fundatur sicut
 cœra sine fumo. Deinde fac proie-
 ctionē per illum modum per quem
 medicina requirit, & explicauimus
 in nostro Testamento, Quoniam
 Elixir est completum, & inapprætia-
 bile prætium, ac thesaurus incompa-
 rabilis, conuertens omne in infini-
 tum Lunificum uerum.

*De compositione Elixiris rubei ad rubeum, per
 traditionem generalis doctrinæ. Cap. 70*

CVm ergo uolueris facere Elixir
 ad rubeum, doctrinam faciendi
 Elixir ad album resumes in exem-
 plum. Nam hic modum faciendi re-
 petere non oportet nisi solum pro
 quolibet elemento albo, elementum
 apponas rubeum. Quoniam in Eli-
 xire ad rubeum apponitur ignis ul-
 terius, qui totum rubificat. Et est ul-
 timum

timum secretum in natura, & subli-
matur ut spiritus. Pondera uerò ele-
mentorum sunt, quòd apponas duo
pondera terræ, & tria aquæ, de aëre
totidem, & unum pondus & dimidiū
de sulphure rubeo. Primò enim pos-
nas terram, quia participat cum fer-
mento. Secūdò ponet aquā & ignem:
sed ignis per aquā figitur, sicut aqua
per terram.

*De forma circulatorum & totius secreti, per
quod reuelatur totius operis*

intentio.

cap. 71.

*ga & mediu
int terra &
aer. 3. ponas
aer. 3. ponas
Paq & igne
4. ponas igne
3 ignis & aer
figit ut aqua
& terra.*

Torum aut secretū & modus ope-
randi, in rotatione elemētorum
consistit. Verū nisi circulus naturæ,
proprie prius perfectè cognoueris, il-
lorum circulationis notitiā intelli-
gere non poteris. Quoniā ignorātia
teget te tenebroso uelamine formā
rotandi ad instar naturæ, & circulan-

R 4 di

di modum. Vides ergo quòd natura
 nō attrahit nisi modicū, nec conuer-
 tit; & hōc secundum Mercurii quāti-
 tātē. Quòd uerò magis attractū est
 in profunditate naturæ, separatur
 tardius. Et ideo quod grauius separa-
 tur de humido, semper illud educit
 de re scilicet de materia Mercuriali in
 natura sua alterata per rotā præsen-
 tem. Et quod eductum est in illo uel
 de illo humido, est siccum subtilissi-
 mum ligatū cum humido, ita quod
 neutrum dimittit reliquū in distilla-
 tionibus successiuis. Et tunc totum il-
 lud dicitur uapor, in quē siccum sul-
 phureum est cōuersum, quia tunc in
 illo uapore elemēta sunt bene mixta.
 Cū uerò taliter elementa sicca ro-
 tata sunt in humidum, per plures cir-
 culationes totius humidi, tūc primò
 separatis exinde elementis, post per
 alias

alias circulationes quæ per modum
fiunt reductionis elementa humida
rotantur in siccum. Et quantò magis
istæ duæ rotæ reiterantur, tantò ma-
gis depurat terra uel lapis à sulphu-
re immundo terreo sibi extraneo,
quod de macula originali prouenit.
Et intellige bene quòd tinçtura mē-
strui separatur à suo terreo grosso fe-
culento per distillationes lentas, &
in aqua Mercurii deportatur. Caue
ergo ne opus rubescat ante nigredi-
nem, & tinçtura concremetur, quæ
in uentre Mercurii debet deportari
& abscondi. Quoniam Mercurius est
terra sua propria subtilis ualde, in
qua ignis tam Solis quàm menstrui
retinetur. Recorderis ergo quando
uidisti ignem in Mercurio, & feces
erant nigræ. Ex quo patet quod nun-
quam opus nigrescit, donec à terra

R 5 extra

extrahitur tinctura per suaues distilla-
 tiones, & in uentre Mercurii depor-
 tetur, Et iste ignis est illa proprietas
 Mercurii, quã debes totis tuis uiribus
 à cõbustione conseruare, scilicet tin-
 ctura uitrioli (alias sulphuris) cū qua
 debet Mercurius sublimari, quoniam
 est primus masculus eius. Et est ad-
 ditamentum tincturæ nostræ, quòd
 est additio magna in uirtute & pote-
 state; quoniam coniuncta est cū tin-
 ctura Solis. Præterea si à uitriolo &
 sale scis extrahere pprietatẽ Mercurii,
 & sibi amicare per cõiunctionem
 quæ fit per sublimationes lentas, nõ
 ignorabis unũ de secretis nature ma-
 ximũ, & uerã perfectionẽ principalẽ.

De primordialibus coniunctiõibus secretis
 trium generum, tam simpliciter quàm
 compositiue, Solis, Lunæ &

Mercurij.

Cap. 72

Dissol

Dissolue ergo primò Solem pur-
 rissimum in aqua sua feruenti,
 postea separa flegma, & remanebit
 Sol inferius cum substantia salis
 aquæ. Postea dissolue Mercurium in
 aqua sua, & post congela; et iterum
 dissolue in aqua sua distillata, & se-
 parando iterum aquam per balne-
 um congela. Et semper oleum ex-
 trahe per cineres, & pone ad par-
 tem in qualibet distillatione. Hanc
 autem dissolutionem & congela-
 tionem tribus aut quatuor uicibus
 reitera aut plus; & ultimo conge-
 la. Deinde infunde aquam suam
 primam super Solem congelatum,
 & mox dissoluetur in aquam ru-
 beam uel citrinam. Congela ipsum
 in balneo Mariæ. Reitera hoc tri-
 bus uiribus sicut de Mercurio fe-
 cisti; tamen non extrahes aërem
cx

ex illo, quia nondum tempus est: & ultimo soluatur. Hanc uerò dissolutionem totam infunde super Mercurium calcinatum & siccum, & dissoluetur totum in aquam turbidam, nigram, colore subrubeam. Distilla & redistilla ut totum elementetur. Et post istum passum recorderis de signo terræ putrefactæ & combustæ, quod uidisti super uitrum per ignem candelæ exspiratis suis spiritibus, quod est signum putrefactionis. Putrefac totum in simul, sine distillatione per tempus suum. Deinde separa elementa, & prosequere magisterium. Tu nō obliuiscaris ponere etiam aquam Mercurii cum fueris in elementatione ut totum animetur & elementetur.

De secunda coniunctione eiusdem cum

Mercurio & Luna. Cap. 73

Sumas

Sumat Luna & Mercurius, & quilibet eorum in aqua sua dissoluatur ad partem. Post coniunge aquas, & distilla aquam, & inuenies argentum ad modum salis pretiosissimi. Accipe illud sal & liquefac in igne trium candelarum. Deinde infunde aquam desuper, & dissoluetur in aquam albam. Illam aquam infunde super Solem congelatum post eius primam distillationem. Et postea procede ut supra.

Alia coniunctio per aliam preparationem Mercurij. Et nota quod in hac preparatione includitur sublimatio Mercurij usque ad reuiuificationem qua indiges in omnibus principijs & fermentatione: ut supra dictum est. Cap. 74.

Accipe Mercurium & sublima cum uitriolo & sale affato: post
pro

proiice eū in aqua uegetabili in ymine,
ne, & posito coopertorio decoque
per diem naturalē: post super pone
alembicum & distilla aquam totam.
Deinde uigora ignem, & sublimabi-
tur uiuus. Illud uiuum sume & ablu-
cum aceto distillato, sed magis ua-
let cum aqua uegetabili simili pri-
mæ, et non misceas aliud cum illa
ablutione. Post terge cum panno li-
neo mūdo. Insuper festina ad aliam
præparationem, uidelicet quod in
aqua sua dissoluas ipsum: post distil-
la et redistilla per uiam elementa-
tionis. Post putrefac per mensem
philosophorum. Deinde separa ele-
menta et de aqua et de terra, et sume
substantiam mediam per sublima-
tionem: et de illa fac cōiunctionem
cum corporibus, sicut uolueris, præ-
paratis. Nam multæ sunt uix con-
iun-

iun-

functionum et separationū ad unum
finem et ad unum effectum, quas ui-
dere poteris per totam latitudinem
magisterii. Et secundum istas quas
tibi dedimus, multas alias ad li-
bitū facere potes, dum ta-
men intelligas ma-
gisterium.

*Explicit Codicillus M. Raymundi
Lulli Maiorici.*

ῥησάντες ἰσχυρόντες δὲ παρ' αὐτῶν
ἀνευρίσκε τῆ γῆ βρετάνια δὲ
φύβιν, ἔργα διὰ τὸ σωτόνως
ἠναγκάσαι τὸν θεὸν βλέπειν
καὶ ἐρεστορέναι αὐτῶ τῆ μνημῆ
ἐνθεδίωντες ἐξ ἑκείνης λαμβάνουσι τὰ
ἔθνη καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα καθόσον
βιωσάτων δὲ ἀνδρώπων μεταβχεῖν.

Hinc te si redierem referat via
Quam nunc regis immemor
Hæc dices, meminij, patria est mihi
Hinc ortus, hic sistam gradum

B. γλ.

Chem. 1087 $\frac{L}{-}$

